

Univerza v Ljubljani  
Fakulteta za socialno delo

Nastja Požar

**Sekundarna travmatizacija strokovnih delavk, zaposlenih na področju varstva in  
zaščite otrok ter mladostnikov na Centru za socialno delo Primorsko-Notranjska**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2025

Univerza v Ljubljani  
Fakulteta za socialno delo

Nastja Požar

**Sekundarna travmatizacija strokovnih delavk, zaposlenih na področju varstva in  
zaščite otrok ter mladostnikov na Centru za socialno delo Primorsko-Notranjska**

Magistrsko delo

Mentorica: doc. dr. Tadeja Kodele

Ljubljana, 2025

Iskreno se zahvaljujem svoji mentorici doc. dr. Tadeji Kodele za vse predloge, komentarje in usmeritve, ki so mi pomagale pri pisanju magistrskega dela.

Zahvalila bi se tudi vsem strokovnim delavkam, ki so sodelovale v moji raziskavi, saj brez njihovih odgovorov izdelava magistrskega dela ne bi bila mogoča.

Iskrena hvala tudi lektorici za lektoriranje mojega magistrskega dela.

Magistrska naloga je bila napisana v času štipendiranja Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije.

## POVZETEK

### SEKUNDARNA TRAVMATIZACIJA STROKOVNIH DELAVK, ZAPOSLENIH NA PODROČJU VARSTVA IN ZAŠČITE OTROK TER MLADOSTNIKOV NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO PRIMORSKO-NOTRANJSKA

Strokovne delavke se pri svojem delu pogosto srečujejo z uporabniki z izkušnjo travme. Neposredna izpostavljenost travmatičnim izkušnjam uporabnikov lahko vpliva na pojav sekundarne travmatizacije pri strokovnih delavkah. V teoretičnem delu magistrske naloge predstavim delo centrov za socialno delo na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov, in sicer postopke in ukrepe za varstvo in zaščito otrok ter mladostnikov. V nadaljevanju se osredotočim na opredelitve travme, simptome in posledice travme ter delo z uporabniki, ki so doživeli travmatično izkušnjo. Osredotočim se tudi na sekundarno travmatizacijo, njene simptome, posledice in preventivne dejavnike, ki pomagajo pri pojavu sekundarne travmatizacije. Opišem tudi strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo. Na koncu se osredotočim še na skrb zase v socialnem delu, tehnike skrbi zase in skrb organizacije za zaposlene. V nadaljevanju magistrskega dela predstavim kvalitativno raziskavo, ki sem jo izvedla s strokovnimi delavkami, zaposlenimi na Centru za socialno delo Primorsko-Notranjska, ki so zaposlene na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov. Z delno standardiziranimi intervjuji sem pridobila rezultate o razumevanju sekundarne travmatizacije in o primerih, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija. Prav tako sem raziskala, kakšne znake sekundarne travmatizacije zaznavajo in kako se s sekundarno travmatizacijo soočajo. Pridobila sem tudi podatke o skrbi centra za socialno delo za dobro počutje svojih zaposlenih. Ugotovila sem, da strokovne delavke sekundarno travmatizacijo razumejo kot posledico svojega dela z uporabniki z izkušnjo travme. Pojav sekundarne travmatizacije najbolj pogosto opažajo po primerih, kjer je prisotno nasilje. Rezultati raziskave so pokazali, da strokovne delavke kot znake sekundarne travmatizacije opažajo nespečnost, razmišljanje o primerih in spremenjene odnose. Strokovne delavke se s sekundarno travmatizacijo soočajo s pomočjo pogovora, športnih aktivnosti in podpore bližnjih. Center za socialno delo za svoje zaposlene poskrbi z organiziranjem mesečnih supervizij za zaposlene in izobraževanj. Velik pomen pri skrbi zase, ki so jo deležne znotraj organizacije, pripisujejo medsebojni podpori in podpori vodstva.

**Ključne besede:** sekundarna travmatizacija, travma, varstvo in zaščita otrok ter mladostnikov, center za socialno delo, skrb zase

## **ABSTRACT**

### **SECONDARY TRAUMATISATION OF FEMALE PROFESSIONAL WORKERS IN THE FIELD OF CHILD AND ADOLESCENT PROTECTION AT THE PRIMORSKO-NOTRANJSKA CENTRE FOR SOCIAL WORK**

In their daily work, female professionals often come into contact with service users who have experienced trauma. Direct exposure to these experiences can lead to secondary traumatisation among professionals. The theoretical part of this master's thesis presents the work of Centres for Social Work in the field of child protection, focusing on the procedures and measures aimed at safeguarding and protecting children and adolescents. It then explores the definitions of trauma, its symptoms and consequences, and working with users who have experienced trauma. Particular attention is given to secondary traumatisation: its symptoms, consequences, and preventive factors that help in the occurrence of secondary traumatisation. Strategies for coping with secondary traumatisation are also described. Finally, the thesis explores self-care in social work, self-care techniques, and the organisation's care for its employees. In the following section of my master's thesis, I present the results of a qualitative study conducted with professional workers employed at the Primorsko-Notranjska Centre for Social Work who specialise in child and adolescent protection. Using semi-standardised interviews, I obtained data on their understanding of secondary traumatisation and the types of cases in which it occurs. I also explored which symptoms of secondary traumatisation they recognise, and how they cope with it. Additionally, I gathered information on how the Centre for Social Work promotes the well-being of its employees. The professional workers understand secondary traumatisation to be a consequence of working with users who have experienced trauma. They most frequently observe the onset of secondary traumatisation after cases involving violence. The research results show that professional workers recognise insomnia, persistent thoughts about cases and altered relationships as symptoms of secondary traumatisation. They cope with secondary traumatisation through conversations, physical activity, and support from close ones. The Centre for Social Work supports its employees by organising monthly supervision sessions and providing training opportunities. Within the organisation, the workers attribute great importance to mutual support and support from management as key aspects of self-care.

**Keywords:** secondary traumatisation, trauma, child and adolescent protection, Centre for Social Work, self-care

## KAZALO VSEBINE

|                                                                 |    |
|-----------------------------------------------------------------|----|
| 1. TEORETIČNI DEL .....                                         | 1  |
| 1.1. Centri za socialno delo.....                               | 1  |
| 1.1.1. Področje varstva in zaščite otrok ter mladostnikov.....  | 2  |
| 1.1.2. Postopki zaščite otrok in mladostnikov v Sloveniji ..... | 3  |
| 1.1.3. Ukrepi za varstvo koristi otroka.....                    | 4  |
| 1.1.3.1. Začasne odredbe.....                                   | 4  |
| 1.1.3.2. Ukrepi trajnejšega značaja .....                       | 5  |
| 1.1.3.3. Nujni odvzem otroka.....                               | 5  |
| 1.2. Travma .....                                               | 6  |
| 1.2.1. Razvojna travma.....                                     | 8  |
| 1.2.2. Simptomi travme.....                                     | 9  |
| 1.2.3. Posledice travme .....                                   | 10 |
| 1.2.3.1. Posttravmatska stresna motnja .....                    | 11 |
| 1.2.4. Delo z uporabniki z izkušnjo travme .....                | 12 |
| 1.2.4. Načela pristopa, utemeljenega na razumevanju travme..... | 13 |
| 1.3. Sekundarna travmatizacija .....                            | 15 |
| 1.3.1. Simptomi sekundarne travmatizacije .....                 | 16 |
| 1.3.2. Posledice sekundarne travmatizacije.....                 | 16 |
| 1.3.3. Preventivni dejavniki .....                              | 18 |
| 1.3.4. Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo.....     | 19 |
| 1.4. Skrb zase v socialnem delu .....                           | 20 |
| 1.4.1. Profesionalna in osebna skrb zase.....                   | 20 |
| 1.4.2. Pomen intervizije in supervizije v socialnem delu.....   | 22 |
| 1.4.2.1. Intervizija .....                                      | 22 |
| 1.4.2.2. Supervizija .....                                      | 23 |
| 1.4.3. Tehnike skrbi zase.....                                  | 24 |
| 1.4.4. Skrb organizacije za zaposlene .....                     | 26 |
| 2. FORMULACIJA PROBLEMA .....                                   | 28 |
| 2.1. Raziskovalna vprašanja.....                                | 29 |
| 3. METODOLOGIJA .....                                           | 30 |
| 3.1. Vrsta raziskave.....                                       | 30 |
| 3.2. Merski instrument .....                                    | 30 |
| 3.3. Opredelitev enot raziskovanja.....                         | 30 |

|                                              |     |
|----------------------------------------------|-----|
| 3.4. Opis postopka zbiranja podatkov .....   | 31  |
| 3.5. Opis obdelave in analize podatkov ..... | 31  |
| 4. REZULTATI .....                           | 33  |
| 4.1. Postopki zaščite.....                   | 33  |
| 4.2. Travma .....                            | 34  |
| 4.3. Sekundarna travmatizacija .....         | 37  |
| 4.4. Skrb zase .....                         | 40  |
| 5. RAZPRAVA.....                             | 42  |
| 6. SKLEPI.....                               | 49  |
| 7. PREDLOGI .....                            | 51  |
| 8. VIRI IN LITERATURA.....                   | 52  |
| 9. PRILOGE .....                             | 60  |
| 9.1 Smernice za intervju .....               | 60  |
| 9.2. Odprto kodiranje .....                  | 61  |
| 9.3. Osno kodiranje .....                    | 128 |

## **KAZALO PREGLEDNIC**

|                                                |    |
|------------------------------------------------|----|
| Preglednica 1: Primer odprtega kodiranja ..... | 31 |
|------------------------------------------------|----|

## **KAZALO SLIK**

|                                       |    |
|---------------------------------------|----|
| Slika 1: Primer osnega kodiranja..... | 32 |
|---------------------------------------|----|



## 1. TEORETIČNI DEL

### 1.1. Centri za socialno delo

Osrednja strokovna institucija na področju socialnega varstva, kjer strokovne delavke<sup>1</sup> zagotavljajo različne oblike pomoči ljudem v življenjskih stiskah, so centri za socialno delo (v nadaljevanju CSD) (Republika Slovenija GOV.SI, b. d.). CSD-ji se s svojim profesionalnim in organiziranim delovanjem ukvarjajo s preprečevanjem in razreševanjem različnih socialnih stisk in težav ter izzivov, s katerimi se srečujejo posamezniki, družine in druge skupine ljudi. Izvajajo ukrepe in storitve, s katerimi pokrivajo večji del socialnega varstva (Žnidar, Rape Žiberna in Rihter, 2019, str. 150). Ustanovitelj CSD-jev je Republika Slovenija, ustanoviteljske pravice in obveznosti pa izvršuje vlada Republike Slovenije. CSD-ji imajo status javnega socialnega varstvenega zavoda in so bili ustanovljeni za opravljanje javne službe na področju socialnega varstva (Sklep o ustanovitvi Centra za socialno delo Primorsko-Notranjska, 2018). Leta 2018 je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM) izvedlo reorganizacijo CSD-jev, in sicer 1. oktobra 2018. Z reorganizacijo je želelo vnesti tri spremembe za odpravo pomanjkljivosti, in sicer: socialno aktivacijo, novo organizacijsko strukturo in uvedbo informativnega izračuna. Pred reorganizacijo je Slovenija imela mrežo 62 CSD-jev, po njej pa 16 (znotraj njih je 63 enot) (Žnidar, Žiberna in Rihter, 2019, str. 151–152).

Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo<sup>2</sup> (2023), je dokument, ki ga je oblikovala Skupnost centrov za socialno delo Slovenije v skladu z Zakonom o socialnem varstvu, v katerem so zapisane naloge z zakonom poverjene kot javna pooblastila in naloge, ki jih določajo drugi predpisi. Katalog je nastal v sodelovanju Fakultete za socialno delo, Univerze v Ljubljani in strokovnih delavk, ki opravljajo v katalogu opisane naloge. Razdeljen je na vsebinska področja, znotraj teh pa so opredeljene strokovne naloge (Katalog, 2023).

Delo CSD-jev je razdeljeno na šest delovnih področij, in sicer:

- Denarni prejemki in subvencije,
- Starševsko varstvo in družinski prejemki,
- Varstvo otrok in družine,
- Varstvo odraslih,

---

<sup>1</sup> Na CSD-ju Primorsko-Notranjska so zaposlene samo strokovne delavke, zato sem se odločila, da v magistrski nalogi uporabljam žensko obliko besede strokovni delavec.

<sup>2</sup> V nadaljevanju Katalog.

- Varstvo invalidov,
- Socialnovarstvene storitve (Centri za socialno delo Slovenije, b. d.).

Pri svojem delu morajo strokovne delavke upoštevati vse zakone, povezane z določenim delovnim področjem, pa tudi Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu. V pomoč pri delu jim je tudi Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, ki opozarja na minimalne in splošno sprejete kriterije, ki jih je treba upoštevati pri delu z uporabniki, ko pridemo v situacijo, ko je potrebna etična presoja (Kodeks socialnih delavk in delavcev Slovenije in Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, 2006).

#### 1.1.1. Področje varstva in zaščite otrok ter mladostnikov

Najpomembnejši pravni akt na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov je Konvencija o otrokovih pravicah<sup>3</sup> (1989). Konvencija zahteva, da je vsak otrok in mladostnik subjekt pravic – da imajo svoj glas. S Konvencijo so otroci in mladostniki dobili tudi svoboščine, ki so mišljene kot posebna vrsta pravic (pravica do svobode, govora, vere, združevanja ipd.). Konvencija zahteva tudi varstvo pred nasiljem, zlorabo, zanemarjanjem, maltretiranjem in izkoriščanjem. Četrty člen Konvencije države pogodbenice zavezuje, da sprejmejo ustrezno zakonodajo, upravne in druge ukrepe, da bodo lahko uresničevale pravice, ki so v njej zapisane (Leskošek idr., 2019, str. 20–26). Tako je v 56. členu Ustave Republike Slovenije zapisano, da otroci uživajo posebno varstvo in skrb. Zagotavlja se jim posebno varstvo pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem. Za otroke in mladoletnike, za katere ne skrbijo starši ali nimajo staršev ali ustrezne družinske oskrbe, poskrbi država, saj uživajo posebno varstvo (Ustava Republike Slovenije, 1991).

V vseh postopkih, ki jih vodijo sodišča, upravni organi ali zasebne ustanove, mora biti glavno vodilo v vseh dejavnostih, v katere so vključeni otroci, njihova korist. Otrokova korist je fleksibilen in prilagodljiv koncept, saj morajo odločevalci pri vsakem otroku upoštevati specifične okoliščine, kot so npr. otrokova starost, osebnost, stopnja zrelosti. Določanje o tem, kaj je za otroka v največji možni meri dobro, je za odločevalce zelo zahtevna naloga, saj potrebujejo veliko znanja, predvsem iz razvojne psihologije. V Sloveniji je korist otroka omenjena le v dveh zakonih, in sicer v Zakonu o preprečevanju nasilja v družini in Družinskem zakoniku, v niti enem pa ni podrobno opredeljena (Leskošek idr., 2019, str. 39–40).

---

<sup>3</sup> V nadaljevanju Konvencija.

Konvencija pogodbenice obvezuje tudi k temu, da vsakemu otroku, ki je sposoben oblikovati svoje mnenje, omogoči svobodno izražanje svojega mnenja v zadevah, ki se ga dotikajo. Tako otroci in mladostniki niso zgolj objekti pravic, ampak subjekti pravic, ki imajo svoj glas (Leskošek idr., 2019, str. 20). Otrokom in mladostnikom je na voljo tudi zagovornik, na katerega se lahko obrnejo v vseh postopkih, v katere so vključeni. Zagovornik jim pomaga, če ne razumejo, kaj se jim dogaja, in želijo informacije, da pove njihovo mnenje, če ni bilo slišano, če imajo občutek, da odrasli ne razumejo povedanega, in v podobnih situacijah (Varuh človekovih pravic, b. d.).

#### 1.1.2. Postopki zaščite otrok in mladostnikov v Sloveniji

Postopki, ki stečejo po prijavi otrokom ogrožajočega dejanja, morajo biti izvedeni kar se da hitro, koordinirano in vedno v korist otroka. Za izvajanje teh postopkov je odgovoren CSD. Naloga centra je, da zbere vse informacije o otroku ali mladostniku. Sledi izdelava ocene ogroženosti, ki je podlaga za nadaljnje ukrepe.

Poznamo tri vrste ocene ogroženosti, in sicer:

1. Takojšnja ocena ogroženosti

Izvede se, ko je potrebno takojšnje ukrepanje in je treba hitro sprejeti odločitev o ukrepanju.

2. Začetna ocena ogroženosti

Deluje kot podlaga za nadaljnje razmišljanje, saj se izvede v situacijah, ki niso nujne oz. izjemne. Preučijo se podatki, nakar se lahko skliče tudi notranji tim za začetno oceno ogroženosti in izdelavo načrta dela z družino.

3. Celostna ocena ogroženosti

Izvede se, če začetna ocena ne pokaže ogroženosti, obstaja pa verjetnost, da je kljub temu otrok ogrožen. Zapisana je v pisni obliki in predstavlja podlago za poglobljeno načrtovanje pomoči družini in otroku. Pri tej oceni je pomembno poglobljeno raziskovanje življenjskega sveta, sodelovanje s starši, opravljanje terenskih obiskov in vključevanje ožje in širše socialne mreže v ta proces. Pomembno je zavedanje, da sta proces ocene ogroženosti in pomoč procesa, ki potekata vzporedno (Leskošek idr., 2019, str. 171–174).

### 1.1.3 Ukrepi za varstvo koristi otroka

Pravica in obveznost staršev je varovanje pravic in koristi svojih otrok. Ko pa starši pravic in obveznosti ne izpolnjujejo, je dolžnost države, da ukrepa. Sodišče in CSD v sodelovanju izvedeta potrebna dejanja in ukrepe, da zagotovita varstvo in vzgojo otroka, varstvo otrokovih premoženjskih in drugih pravic ter koristi. Ukrepe za varstvo koristi otrok delimo na:

- začasne odredbe,
- nujni odvzem otroka in
- ukrepe trajnejšega značaja.

CSD ima pri ukrepih za varstvo koristi otrok več vlog: od predlagatelja ukrepa, udeleženca v postopkih na sodišču do podaje mnenja sodišču. Sodišče pa je tisto, ki izreče ukrep. Upošteva, da se vedno izreče ukrep, ki bo starše čim manj omejil pri izvajanju starševske skrbi, če je ukrep dovolj za zavarovanje koristi otroka. Izreče in upošteva se tudi to, da se otroka ne odvzame, če se lahko z drugimi ukrepi otroka zavaruje. Ukrepi se izrečejo zgolj, če je otrok ogrožen. Škoda, ki nastane zaradi ogroženosti, se lahko kaže na telesnem ali duševnem zdravju, v otrokovem razvoju ali njegovem premoženju (Republika Slovenije GOV.SI, 2021).

#### 1.1.3.1. Začasne odredbe

Po Družinskem zakoniku (2017) lahko sodišče izda začasno odredbo, če obstaja verjetnost, da je otrok ogrožen. V 162. členu istega zakona so našteje odredbe, s katerimi se zagotovi začasno varstvo koristi otroka. Te odredbe so naslednje:

- odredba, s katero otroka odvzamejo staršem in ga namestijo k drugi osebi, v krizni center, rejništvo ali zavod,
- odredba o vstopu v stanovanje ali druge prostore, v katerih se otrok nahaja, proti volji staršev,
- odredba o prepovedi ali omejitvi stikov,
- odredba o načinu izvajanja stikov,
- odredba o vzgoji in varstvu otroka,
- odredba o preživljanju otroka,
- odredba o prepovedi prehoda državne meje z otrokom,
- odredba o izselitvi nasilnega člana iz skupnega stanovanja,
- odredba o prepovedi približevanja otroku osebam, ki ga ogrožajo,
- odredba o zavarovanju premoženja staršev ali otroka,

- odredba o zdravniškem pregledu ali zdravljenju (Družinski zakonik, 2017).

#### 1.1.3.2. Ukrepi trajnejšega značaja

V Družinskem zakoniku (2017) so opredeljeni tudi naslednji ukrepi trajnejšega značaja:

- omejitev starševske skrbi,
- odločitev o zdravniškem pregledu ali zdravljenju,
- omejitev ali odvzem pravice do stikov,
- odvzem otroka,
- namestitev otroka v zavod,
- odvzem starševske skrbi (Družinski zakonik, 2017).

Sodišče pred izrekom enega od zgoraj naštetih ukrepov trajnejšega značaja upošteva mnenje, ki ga poda CSD. Ravno tako pred odločitvijo sodišča CSD oblikuje načrt pomoči družini in otroku, ki vsebuje opis stanja, potrebe otrok, možnosti družine, oblike pomoči in opis, kako bodo realizirali ukrep. Enkrat letno CSD sodišču posreduje tudi poročilo o izvajanju zastavljenega načrta (Družinski zakonik, 2017).

#### 1.1.3.3. Nujni odvzem otroka

V primerih, ko se z oceno ogroženosti ugotovi, da je ogroženost otroka zelo huda in je njegovo korist mogoče zavarovati le s takojšnjim odvzedom staršem, CSD izvede ukrep nujnega odvzema otroka. Družinski zakonik (2017) to nalogo nalaga CSD-jem, ki otroka odvzamejo in ga namestijo k drugi osebi, v krizni center, v rejniško družino ali v zavod. Po potrebi je CSD-ju v pomoč pri odvzemu na voljo tudi policija, a v skladu s policijskimi predpisi. CSD lahko nujni odvzem otroka izvede pred odločitvijo sodišča o predlogu za izdajo začasnih odredb. Otroka se namesti k osebi, ki je lahko tudi skrbnik otroku. Strokovna delavka, ki je izvedla odvzem, po izvedenem postopku izpolni obrazec, kjer mora navesti: CSD in osebno ime uradne osebe, ki je izvedla nujni odvzem, osebno ime otroka in tudi osebe, ki ji je bil otrok odvzet, datum in uro nujnega odvzema ter kratko pojasnilo o poteku odvzema. Obrazec se izroči osebi, ki ji je center odvezel otroka, in staršem oz. skrbnikom – lahko se izroči neposredno ali s priporočeno pošto. V roku 12 ur od izvedbe postopka mora CSD sodišču predlagati izdajo začasnih odredb o odvzemu otroka, o kateri sodišče odloči najkasneje v 24 urah. Če CSD ne predlaga izdaje začasnih odredb o odvzemu otroka, se otrok takoj vrne staršem (Družinski zakonik, 2017).

## 1.2. Travma

Definicij travme je veliko, saj različni avtorji travmo definirajo na različne načine. American Psychological Association travmo definira kot emocionalen odziv na dogodek, kot so npr. nesreča, zločin, naravna katastrofa, fizična ali čustvena zloraba, zanemarjanje, doživetje ali biti priča nasilju, smrt, vojna in drugo. Po dogodku se pojavita šok in zanikanje, kot dolgotrajnejše posledice pa navajajo nepredvidljivo čustvovanje, napetost v odnosih in tudi telesne simptome (American Psychological Association, b. d.) V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) pa je travma psihološko definirana kot duševna motnja, ki nastane zaradi nekega pretresa (Travma – Fran, b. d.). Travma je definirana tudi kot rezultat izjemno stresnih dogodkov, ki zrušijo posameznikov občutek za varnost, kar povzroči občutke nemoči v svetu, ki je poln nevarnosti (Spytska, 2023, str. 82). SAMHSA (2014, str. 7) travmo opredeli kot rezultat dogodka, dogodkov ali okoliščin, ki jih doživi posameznik kot psihično, čustveno ali fizično škodljive ali življenjsko nevarne in imajo trajne negativne učinke na posameznikovo delovanje na duševni, fizični, socialni, čustveni ali duhovni ravni.

Psihologi in psihiatri travmo opredeljujejo tudi kot pojav, ki ga povzroči pojav, ki je drugačen od običajne človekove izkušnje in bi povzročil pretres pri vsakemu. Ta nenavadna izkušnja je lahko huda grožnja posameznikovemu življenju, huda grožnja ali poškodba otrok posameznika, partnerja ali bližnjih za posameznika pomembnih ljudi, uničenje posameznikovega domovanja ali skupnosti, v kateri živi, pričevanje oseb, ki so doživele hude poškodbe, ali pričevanje o osebah, ki so umrle zaradi nesreče ali nasilja (Levine in Frederick, 2015, str. 26).

Travma je pojav, ki lahko spremeni posameznikovo osebnost, prepričanja in razumevanje smisla ter pomena življenja, preoblikuje posameznikov življenjski potek in ima lahko posledice tudi na več generacijah. Kadar govorimo o množični travmi, so posledice vidne v celotni družbi in kulturi (Cvetek, 2009, str. 11). V preteklosti se je za opredelitev travmatične izkušnje uporabljal kriterij, ki je pogost za diagnosticiranje posttravmatske stresne motnje. V Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM) je v kriterijih zapisano, da so travmatične izkušnje povezane s smrtjo ali z grožnjo smrti, resno poškodbo ali spolnim nasiljem (DSM-5 Upade, 2018, str. 17). Tak kriterij, kateri dogodki so travmatični, je zelo omejujoč, saj ne vključuje dogodkov, ki ne vključujejo doživljanje intenzivnega strahu, nemoči in groze (Carlson in Dalenberg, 2000, str. 5).

Travma se v literaturi navadno deli na travme ob enem incidentu, kompleksno ali ponavljajočo se travmo, razvojno travmo, medgeneracijsko travmo in zgodovinsko travmo. Prva naj bi bila

povezana z nepričakovanim dogodkom, kot so npr. nesreča, naravna nesreča, enkratno nasilje, nenadna izguba ali pričevanje nasilju. Kompleksna travma pa je povezana s stalnim nasiljem, zlorabo, izdajo, čustveno ujetostjo ali fizičnim pridržanjem proti svoji volji. Pri razvojni travmi gre za izpostavljenost stalni in ponavljajoči se travmi. Medgeneracijska travma pa opisuje psihološki ali čustveni vpliv, s katerim se srečujejo ljudje, ki živijo z osebo z izkušnjo travme. Tako se lahko strategije soočanja in prilagoditve, povezane s travmo, prenašajo z generacije na generacijo. Zadnja vrsta travme je še zgodovinska, ki prizadene ogromno število ljudi. Zaznati jo je mogoče na čustveni in psihološki ravni. Primeri zgodovinske travme so genocidi, suženjstvo in vojne (British Columbia Provincial Mental Health and Substance Use Planning Council, 2013, str. 6).

Nekateri avtorji (glej npr. Barbash, 2017; Goenka, 2024) travmo delijo tudi na travmo z velikim T in travmo z malim t. Razlika naj bi bila, da je travma z velikim T povezana z dogodki, ki so življenjsko ogrožajoči, kot so naravne nesreče, nasilni zločini, hude prometne nesreče itd. Tudi dlje trajajoča travma, npr. ponavljajoče se nasilje, je kategorizirana kot travma z velikim T. Travma z malim t navadno ne vključuje nasilja ali nesreč, kljub temu pa povzroča stiske. Ti dogodki niso ogrožajoči za posameznikovo življenje, a vseeno povzročajo enake odzive kot travme z velikim T. Raziskave so pokazale, da je ponavljajoča izpostavljenost travmam z malim t enako emocionalno uničujoča kot izpostavljenost eni travmi z velikim T (Newport Institute, b. d.).

Dogodki, ki lahko travmatizirajo človeka, so vojne, nasilje, mučenje, trpinčenje, naravne nesreče, diagnoze težkih bolezni itd. Lahko pa je travmatičen dogodek zgolj poslušati o dogodkih, ki so jih doživeli drugi (Cvetek, 2009, str. 13). Travmatični dogodki so vsi tisti dogodki, ki pri posamezniku povzročijo telesno, čustveno, duhovno ali psihološko škodo. Poudariti velja, da lahko veliko ljudi doživi travmatične dogodke, a nanje ne vplivajo do te mere, da jim začne to povzročati težave. Spol, starost, rasa/etnična pripadnost, spolna usmerjenost, dosežena izobrazba, zakonski status, genetika, tvegano vedenje in okolje, v katerem živi posameznik, lahko vplivajo na to, kako pogosto bo posameznik izpostavljen travmi (Forbes, Bisson, Monson in Berliner, 2020, str. 15). Briere in Scott (2015, str. 11–21) opisujeta naslednje travmatične dogodke: zloraba otroka, množično medosebno nasilje, naravne nesreče, prometne nesreče velikega obsega, požari, nesreče motornih vozil, posilstvo in spolni napadi, fizični napad neznanca, intimno partnersko nasilje, izkušnja trgovanja s spolnostjo,

mučenje, vojna, pričevanje nasilju, življenjsko ogrožajoče bolezni, posredna izpostavljenost travmi.

Odzivi na travmatične dogodke se razlikujejo od posameznika do posameznika. Šok in zanikanje sta navadno normalna začetna odziva na travmatičen dogodek, z njima se želi posameznik zaščititi pred čustvenim vplivom dogodka. Odzivi, ki lahko sledijo tema dvema, so: ponavljajoči se spomini o dogodku, nočne more, intenziven strah, da se bo dogodek ponovil, socialna izolacija, izogibanje dogodkov, nemirnost, tesnoba in nervoza, jeza, depresija, težave s koncentracijo, nespečnost, glavoboli in slabost ter poslabšanje že prej obstoječe bolezni. Kot posledica se lahko razvije tudi pojav, imenovan posttravmatska stresna motnja (Cafasso, 2023). Oseba, ki je doživela travmo, lahko začne na svet gledati kot na nevaren, nepredvidljiv in brez pomena. Lahko se zgodi, da oseba ni zmožna predelati doživete travme, kar vpliva na njeno življenje (Fogel, 2015, str. 9).

#### 1.2.1. Razvojna travma

Raziskave so pokazale, da je kar 64 % odraslih, ki so bili udeleženi v raziskavi, poročalo o vsaj eni vrsti nasilja v otroštvu ali disfunkcionalnosti v gospodinjstvu, skoraj 13 % pa jih je poročalo o štirih ali več. Na podlagi rezultatov raziskave lahko vidimo, da je razširjenost razvojne travme kar visoka (Levenson, 2017, str. 105).

Ko govorimo o razvojni travmi, mislimo na kompleksno in vsesplošno izpostavljenost življenjsko nevarnim dogodkom, ki so se zgodili skozi občutljivo obdobje razvoja dojenčka in otroka. Dogodki lahko vplivajo na oblikovanje medsebojne navezanosti, ogrožajo posameznikovo varnost ter vplivajo na kognitivne, vedenjske in čustvene sposobnosti otroka. Pogosto vplivajo tudi na razvoj posttravmatskega sindroma v odrasli dobi. Razvojna travma izhaja iz dolgotrajne medosebne travme, ki moti razvoj varne navezanosti na skrbnike ter spreminja temeljne predpostavke in prepričanja o lastni ranljivosti. Lahko se razvije tudi kot posledica pomanjkanja varne navezanosti, ki lahko posameznika zaščiti pred srečanjem s travmatičnimi dogodki (Cruz, Lichten, Berg in George, 2022, str. 3). Strokovnjaki namreč menijo, da mora otrok za zdrav razvoj na vseh področjih izkusiti konstantne negovalne in odzivne interakcije s primarnim skrbnikom, da bi svet dojemal kot varno mesto (Levenson, 2017, str. 106).

V DSM-ju je razvojna travma opredeljena kot travmatičen dogodek, ko je posameznik izpostavljen dejanski (ali zagroženi) smrti, resni poškodbi ali spolni zlorabi. Taka opredelitev

ne upošteva, da lahko otrok, ki doživi fizično, spolno ali čustveno nasilje ali je priča nasilju, doživi več oblik nasilja naenkrat ter da se to nasilje izvaja pogosto, da ni samo enkratni dogodek. Raziskave so tako pokazale, da otroci z izkušnjami različnih vrst nasilja ne dosegajo kriterijev, ki opredeljujejo posttravmatsko stresno motnjo (v nadaljevanju PTSD) v otroštvu. Tako so oblikovali novo diagnostično klasifikacijo, imenovano Development Trauma Disorder (DTD) (Denton, Frogley, Jackson, John in Querstret, 2017, str. 261). Za diagnosticiranje razvojne travme so razvili tudi orodje, ki jim pri tem pomaga. The Development Trauma Disorder – Semi-structured Interview (DTD-SI) je namenjen otrokom in mladostnikom med 7. in 18. letom starosti (Uconn Health, b. d.). Oblikovali so ga strokovnjaki iz mreže National Child Traumatic Stress Network, ki so določili tri kriterije simptomov razvojne travme, in sicer: čustveni, pozornostni/vedenjski in medodnosni/samoregulacijski (Ford, Spinazzola, Kolk in Grasso, 2018, str. 2).

Večina travmatičnih dogodkov, s katerimi se srečajo otroci in mladostniki, se zgodi v ožjem socialnem okolju. Težave v duševnem zdravju, revščina, neprimerne bivanjske razmere, socialna izolacija itd. predstavljajo dejavnike tveganja, da bo otrok ali mladostnik doživel dogodek, ki bo zanj travmatičen (Schmid, Petermann in Fegert, 2013, str. 1). Avtorja Briere in Scoot (2015, str. 27) sta kot dejavnike tveganja navedla naslednje: spol, starost, rasa, revščina in socialnoekonomski status, obstoječa psihološka motnja, nefunkcionalne strategije soočanja, težave v družini, pretekla izpostavljenost travmi in genetika.

Travmatični dogodki, ki jih otroci doživijo v otroštvu, lahko močno vplivajo na čustveni, vedenjski, socialni, telesni in kognitivni razvoj otroka (Cvetek, 2009, str. 37). Raziskave so pokazale, da posamezniki z izkušnjo razvojne travme slabše razvijejo samoidentiteto, imajo težave v odnosih z drugimi (vrstniki in odraslimi), so bolj izpostavljeni nasilju v družini in skupnosti ter imajo več težav z duševnim zdravjem in zdravjem nasploh. Raziskovalci so ugotovili tudi povezavo med razvojno travmo in depresijo, tesnobo, paniko in psihičnimi motnjami (Cruz, Lichten, Berg in George, 2022, str. 3). Mogoče je opaziti tudi vpliv na vedenje posameznika, ki je v otroštvu imel izkušnjo travme. Povečane so možnosti, da bo postal odvisen od substanc, da bo samomorilen in da bo imel težave s telesno težo (Levenson, 2017, str. 106).

#### 1.2.2. Simptomi travme

Simptomi travme se lahko pojavijo hitro po dogodku ali pa se pokažejo čez nekaj časa. Živčni sistem se namreč odzove na travmatične izkušnje, da vzpostavi nove prilagoditve na situacijo, ki je ogrožajoča. Te prilagoditve so nekakšen varnostni ventil za živčni sistem, čez čas pa se

organizirajo v simptome. Med simptomi, ki se razvijejo med prvimi, so povečano razburjenje, zakrčenost, disociacija in občutki nemoči (Levine in Frederick, 2015, str. 112).

Avtorja Levine in Frederick (2015, str. 112–114) navajata še druge simptome, ki se lahko začnejo pojavljati hkrati z zgoraj naštetimi ali pa kmalu za njimi. Ti simptomi so:

- hiperbudnost,
- vsiljene podobe in prebliski,
- povečana občutljivost na svetlobo in zvok,
- hiperaktivnost,
- izjemno čustveni ali preplašeni odzivi,
- nočne more,
- nihanje razpoloženja,
- zmanjšana sposobnost spoprijemanja s stresom,
- težave pri prevzemanju odgovornosti.

Trauma Symptom Checklist - 40 (TSC-40) je točkovno merilo oblikovano v raziskovalne namene za ocenjevanje simptomatologije pri odraslih, ki so doživeli travmatično izkušnjo bodisi v otroštvu bodisi v odrasli dobi. Meri nekatere vidike PTSD-ja in druge simptome, povezane s travmatičnimi izkušnjami. V merilu so kot simptomi navedeni glavobol, nespečnost, izguba telesne mase, težave s prebavo, spolne težave, občutki socialne izolacije, panični napadi, žalost, omotica, težave pri nadzorovanju temperamenta, jok, strah, utrujenost, težave s spominom, želja po poškodovanju drugih, negativne misli, napetost, zmedenost, krivda in težave z dihanjem (Briere in Runtz, 1989).

### 1.2.3. Posledice travme

Vsaka travma je drugačna in ravno tako so različne posledice, ki jih pusti na posamezniku. Nekomu lahko travmatična izkušnja predstavlja zgolj manjšo motnjo v življenju, spet drugi pa lahko posledice čuti skozi celotno življenje. Lahko se pojavijo takoj ali pa se pokažejo čez čas (British Columbia Provincial Mental Health and Substance Use Planning Council, 2013, str. 17).

Osebe z izkušnjo travme lahko kot posledico doživljajo tesnobo, teror, šok, sramotno, emocionalno odrevenelost, disociacijo, vsiljive misli in nemoč. Posledice so odvisne tudi od obdobja, v katerem je oseba pridobila izkušnjo travme. Če je do travmatičnega dogodka prišlo

v otroštvu, so lahko posledice vidne v razvoju možganov in razvojnem napredovanju. Lahko se pojavijo tudi težave s spominom. Ljudje se pogosto ne spominjajo, kaj se je zgodilo, ali pa se jim obremenjujoči spomini vračajo v prebliskih. Izkusijo lahko tudi nočne more, depresijo, razdražljivost. Izgubijo občutek varnosti, zaupanje v lastne sposobnosti ter sposobnost uravnavanja čustev in ravnanja v odnosih (British Columbia Provincial Mental Health and Substance Use Planning Council, 2013, str. 17).

Na telesni ravni lahko izkusijo kronične bolečine, ginekološke težave, težave s prebavili, astmo, težave s srcem, glavobole in težave z mišično-skeletnim sistemom. Oslabljen imunski sistem in dovzetnost za avtoimune bolezni sta tudi lahko posledici travme (British Columbia Provincial Mental Health and Substance Use Planning Council, 2013, str. 17).

#### 1.2.3.1. Posttravmatska stresna motnja

Najbolj pogosta posledica travmatičnega dogodka je razvoj posttravmatske stresne motnje. Opredeljena je kot zakasneli odziv na travmo. Zaznati je možno tri skupine simptomov, in sicer: podoživljanje, izogibanje in vznburjenost (Čopar, Trošt, Tavčar in Adanič, 2021, str. 16–17). PTSD se glede na časovno trajanje simptomov deli na akutno (simptomi trajajo od enega do treh mesecev) in kronično (trajanje simptomov več kot tri mesece) (Cahill in Pontoski, 2005, str. 16).

Posameznik lahko travmatičen dogodek podoživlja preko vsiljenih spominov, ki jih spremljata telesna in duševna stiska. Včasih lahko posameznik doživi tudi čustveno otopelost. Prebliski, afektivna stanja, somatične senzacije, nočne more ter še druge oblike spominjanja in vsiljevanja travme se lahko pojavijo pri posamezniku, ki je razvil PTSD. Pri posamezniku lahko različni zvoki, misli, prikazi in dražljaji, ki so povezani s travmatičnim dogodkom, izzovejo povečano fiziološko vznburjenje (Cvetek, 2009, str. 21–24).

Osebe se trudijo, da bi se čim bolj izognile razmišljanju o dogodku, krajem, ki jih spominjajo na dogodek, ljudem in dejavnostim, saj jim to povzroča ponovno spominjanje na dogodek. Občutiti je njihovo odmaknjenost in odtujenost. Izogibanje izvajajo, ker se zavedajo svoje težave z nadzorovanjem čustev ter se na tak način želijo zaščititi pred doživljanjem stiske. Stvari, ki so jih prej zanimale in jim prinašale zadovoljstvo, jim postanejo nepomembne. Lahko postanejo depresivni, čustveno otopeli ter izgubijo motivacijo (Cvetek, 2009, str. 21–24).

Povečano vznburjenje pri posamezniku povzroča nespečnost, preobčutljivost, izbruhe jeze in težave s koncentracijo. Lahko so pretirano budni in pozorni na stvari ali pa se pretirano plašno odzovejo na dogajanje. Opazimo lahko tudi pretirano previdnost in razdražljivost. Vsakodnevne dejavnosti lahko za te osebe predstavljajo velik napor (Cvetek, 2009, str. 21–24).

Dejavniki, ki vplivajo na razvoj in intenzivnost posttravmatske motnje, so družina in socialno okolje, socialna mreža posameznika, možnost pogovora in razbremenitve s strokovnjakom, genetika, osebnost, pripravljenost na travmatičen dogodek, pretekle izkušnje s travmatičnimi dogodki, že obstoječe vedenjske ali duševne motnje, odnosi, izkušnje iz otroštva. Na razvoj kronične posttravmatske stresne motnje po raziskavah najbolj vpliva okolje, v katerem je posameznik po travmatičnem dogodku (Cvetek, 2009, str. 30–31). Tudi dolžina in intenzivnost travmatičnega dogodka imata vpliv pri razvoju posttravmatske stresne motnje (Javidi in Yadollahie, 2012, str. 2).

#### 1.2.4. Delo z uporabniki z izkušnjo travme

Strokovne delavke se pri svojem delu pogosto srečujejo z uporabniki, ki imajo izkušnjo travme, zato je pomembno, da znajo pravilno ravnati v takih primerih. Naj poudarim, da je treba pristop, utemeljen na razumevanju travme, prilagoditi različnim populacijam, saj lahko različne populacije travmo različno razumejo.

Pristop, utemeljen na razumevanju travme, vključuje razumevanje, kako pogostost in učinki stisk vplivajo na psihosocialno delovanje posameznika skozi celotno življenjsko obdobje. Njegov cilj je osredotočen na uporabnikove trenutne probleme v kontekstu pretekle travme (Levenson, 2017, str. 105). Praksa, ki temelji na razumevanju travme, se mora odzvati na posameznikovo izkušnjo s travmo, in sicer ne samo preko storitev, ki jih nudijo strokovne delavke, temveč na vseh ravneh podpore in skrbi (British Columbia Provincial Mental Health and Substance Use Planning Council, 2013, str. 12).

Strokovne delavke, ki delajo na tak način, se zanašajo na svoje znanje o travmi, da se odzovejo na način, ki izraža spoštovanje in sočutje. Spoštujejo uporabnikovo možnost, da se sam odloča o svojem življenju, a hkrati mu omogočajo ponovno oblikovanje medosebnih veščin in strategij obvladovanja. Usposobljene so, da se ne osredotočajo na problem, temveč poskušajo skupaj z uporabnikom iskati rešitve, ob upoštevanju zapletenih povezav med različnimi družbenimi pojavi, kot sta npr. revščina, zatiranje itd. (Levenson, 2017, str. 105).

S takim načinom dela se uporabnikom omogoči pogovor o bolečih spominih, s čim manjšo stopnjo tesnobe ter povečanjem zmožnosti za obvladovanje čustev in vedenja. Strokovne delavke skrbijo za vzpostavitev varnega prostora za uporabnike, v katerem se podpirajo zaupanje, izbira, sodelovanje in krepitev moči uporabnika. Zavedanje pogostosti travme ter njenega vpliva na posameznikov razvoj in oblikovanje strategij soočanja omogoča, da se strokovne delavke osredotočijo na vire moči, in predstavlja podlago za oblikovanje novih veščin. Na tak način se strokovne delavke izognejo tudi ponavljajočemu se neravnovesju moči pri nujenju pomoči (Levenson, 2017, str. 106).

#### 1.2.4. Načela pristopa, utemeljenega na razumevanju travme

Levenson (2017, str. 106–109) navaja pet načel, ki v praksi minimalizirajo ponavljanje disfunkcionalne dinamike v odnosu med uporabnikom in strokovno delavko, in sicer:

##### 1. Varnost

Potrebno je zagotavljanje fizične, emocionalne in kulturne varnosti uporabnikov (British Columbia Provincial Mental Health and Substance Use Planning Council, 2013, str. 13). Prepoznavanje posameznikove izkušnje s travmo je prva stopnja za zagotavljanje varnosti v fizičnem okolju ter odnosu med strokovnimi delavkami in uporabniki. Že samo urejen prostor in pozitiven odnos vseh zaposlenih lahko pripomoreta k občutku varnosti, spoštljiv jezik in upoštevanje mej pa vplivata na vzpostavitev varnega odnosa med uporabnikom in strokovno delavko (Levenson, 2017, str. 106–109).

##### 2. Zaupanje

Zaupanje med uporabnikom in strokovno delavko je ključnega pomena za oblikovanje odnosa. Zaupanje si je treba pridobiti, to pa zahteva čas. Tudi s tem, da se uporabniku da jasno vedeti, kaj se od njega pričakuje in kaj lahko on pričakuje od strokovne delavke, se gradi zaupanje, saj se zmanjšajo občutki negotovosti in nepredvidljivosti (Levenson, 2017, str. 106–109). Odprta komunikacija, skrb za enakovrednost med uporabnikom in strokovno delavko ter prostor za svobodno izražanje čustev brez strahu in obsojanja pripomorejo h grajenju zaupanja v procesu pomoči (British Columbia Provincial Mental Health and Substance Use Planning Council, 2013, str. 14).

##### 3. Občutek

Strokovne delavke spodbujajo odločanje uporabnikov in občutek nadzora nad svojim življenjem, saj se zavedajo, da vsak napreduje v svojem tempu ter da pretekle izkušnje

vplivajo na to, kako se uporabniki odzivajo. Ko uporabniki spoznajo, da so lahko odgovorni le za svoje odzive, dobijo občutek nadzora, medtem ko strokovne delavke spodbujajo avtonomijo in samoodločanje. Uporabnik tako dobi občutek, da sam usmerja svoje življenje in se odloča o njem.

#### 4. Sodelovanje

Sodelovanje med uporabnikom in strokovno delavko temelji na delitvi moči med njima. Pravi sodelovalni odnos vključuje tako strokovno znanje strokovne delavke kot uporabnikove izkušnje o njegovem življenju.

#### 5. Krepitev moči

Zadnje načelo je krepitev moči, ki temelji na virih moči, ki jih ima uporabnik. Uporabniki z izkušnjo travme pogosto doživljajo občutke nemoči, zato je pomembno, da se jih opominja, da imajo veščine in sposobnosti, ki jim bodo pomagale pri iskanju rešitev.

SAMHSA (2014, str. 11) je opredelila šest načel tega pristopa, in sicer:

1. Varnost – zagotavljanje v celotni organizaciji, zaposlenim in uporabnikom, zagotavljanje občutka fizične in psihične varnosti; omogočanje varnega okolja in varnih medsebojnih interakcij.
2. Zanesljivost in jasnost – jasno izveden proces pomoči, katerega cilj je grajanje in ohranjanje zaupanja med uporabnikom, strokovnimi delavkami in drugimi zaposlenimi v organizaciji.
3. Medsebojna podpora –pomembna je za vzpostavitev varnosti in upanja; grajenje zaupanja, spodbujanje k sodelovanju in uporabi izkušenj za okrevanje.
4. Sodelovanje in vzajemnost – partnerski odnos in ravnovesje moči med uporabnikom in strokovno delavko ter tudi vsemi zaposlenimi v organizaciji; proces okrevanja poteka v odnosu in ob smiselni delitvi moči in odločanja.
5. Krepitev moči, glas in izbira – med procesom so prepoznani uporabnikovi viri moči in izkušnje; prepričanje o okrevanju; krepitev moči zaposlenih in uporabnikov; spodbujanje uporabnika k skupnim odločitvam, izbiram in zastavljanju ciljev; spodbujanje pri samozagovorništvu.
6. Kulturna, zgodovinska in spolna vprašanja – izogibanje kulturnim stereotipom in pristranskosti; vključevanje protokolov in postopkov, ki upoštevajo etnične in kulturne potrebe uporabnikov; prepoznavanje in naslavljanje zgodovinske travme.

### 1.3. Sekundarna travmatizacija

Sekundarna travma ima ravno tako kot vsak pojem, ki ga želimo definirati, veliko različnih definicij. Zanimanje o tem pojavu lahko zaznamo že v zadnjih desetletjih dvajsetega stoletja, ko so bili oblikovani prvi koncepti, povezani s tem pojavom. Prva definicija je dobila ime nadomestna travma, ki je bila definirana kot sprememba, ki se zgodi v strokovnih delavkah kot rezultat empatičnega sodelovanja z osebami z izkušnjo travme. V istem obdobju se je razvil tudi pojem sekundarna travmatska stresna motnja, povezana s sočutno utrujenostjo. Pojem je bil definiran kot ekstremni stres, doživet kot rezultat pomaganja ali želje pomagati ljudem z izkušnjo travme (Quinn, Ji in Nackerud, 2018). Sekundarna travmatizacija je naravna posledica procesa pomoči med dvema osebama, v katerem je ena od oseb izpostavljena travmi drugega, ki je to travmo neposredno doživel (Mento, Silvestri, Merlino, Nocito, Bruno, Muscatello, Zoccali in Kawi, 2020, str. 184). Vpliva lahko na posameznikovo dojemanje sebe, drugih in vsega okrog njega (Pearlman in Ian, 1995, str. 558).

Pojem sekundarna travma je po besedah avtorice Goossen (2020, str. 4–5) običajno uporabljen za opisovanje občutka prizadetosti ali razburjenosti, ki ga doživljajo osebe, ki so v stiku z osebo, ki je doživela travmo. Te osebe so lahko družinski člani ali strokovne delavke, ki nudijo pomoč in podporo osebi s travmo. Do sekundarne travme pride, ko je strokovna delavka izpostavljena travmatičnim dogodkom, ki so jih doživeli drugi, ter na tak način postane preobremenjena s travmo drugega (Goossen, 2020, str. 4–5).

Sekundarna travma se pojavi kot posledica neposredne izpostavitve podrobnostim travmatičnega dogodka direktno preko osebe, ki je ta travmatični dogodek doživela. Običajno oseba skozi verbalen opis dogodka, misli, slike in sanje predstavi svojo izkušnjo. Strokovna delavka, ki nudi psihosocialno pomoč v namen razumevanja in empatiziranja z osebo, pogosto ponotranji te občutke (Gill in Weinberg, 2015, str. 552). Sekundarna travmatizacija je povezana s procesom, v katerem se oseba, ki nudi strokovno pomoč, »okuži« z uporabnikovo travmo. Simptomov, ki jih doživlja, je veliko in so podobni posttravmatski stresni motnji (Ben - Porat, 2017, str. 1294). Sekundarna travmatizacija negativno vpliva na samopodobo in ima škodljive posledice za odnos med strokovno delavko in uporabnikom (Fogel, 2015, str. 9–10).

Intenzivnost sekundarne travme je odvisna od različnih dejavnikov, in sicer: količine primerov, ki jih obravnava, identificiranje z osebami, ki jim nudi pomoč in podporo, osebne zgodovine, povezane s travmo, nizek socialnoekonomski status, nezadostne podpore na delovnem mestu ter nezadostne socialne in družinske podpore (Gill in Weinberg, 2015, 552). Sekundarna

travmatizacija strokovnih delavk je odvisna od tipa uporabnikov z izkušnjo travme, pa tudi od zadovoljstva s službo, socialno podporo in menjavo zaposlenih na delovnem mestu (Quinn, Ji in Nackerud, 2018, str. 506).

#### 1.3.1. Simptomi sekundarne travmatizacije

Izvedene so bile različne raziskave, ki so pokazale, da so simptomi sekundarne travmatizacije podobne simptomom posttravmatske motnje, in sicer: podoživljanje travmatičnega dogodka, izogibanje in hipervzburljanje, a je stopnja simptomov nekoliko nižja kot pri posttravmatski motnji (Gill in Weinberg, 2015, str. 552).

Strokovne delavke, ki se srečajo z ljudmi s travmatično izkušnjo, lahko doživljajo čustveno otopelost, sanjajo o travmatičnih izkušnjah uporabnikov, so bolj razdražljive in imajo težave s koncentracijo. Nekatere lahko ob razmišljanju o uporabnikih izven službe doživljajo občutke, ki so podobni občutkom med paničnim napadom (Quinn, Ji in Nackerud, 2018).

Simptomi vključujejo tudi zmanjšan občutek energije, povečan odklop od bližnjih, socialni umik, povečano občutljivost na nasilje, grožnje ali strah, nekatere strokovne delavke pa lahko občutijo simptome, kot so zmanjšana občutljivost, cinizem, brezup in vsesplošen obup. Lahko imajo tudi težave s spanjem, zatiranjem čustev, nočne more, samomorilne misli itd. Oblikujejo lahko negativna prepričanja o sebi, kar avtorji imenujejo moteno zaznavanje. Zaradi dela z osebami z izkušnjo travme imajo lahko strokovne delavke moteno kognicijo. Doživijo lahko tudi zmanjšan občutek lastne sposobnosti in začnejo dvomiti v svoje instinkte ter v svoje delo (Fogel, 2015, str. 9–10).

#### 1.3.2. Posledice sekundarne travmatizacije

Sekundarna travmatizacija ima lahko za posameznika kar precej posledic, nekaj jih je povezanih z duševnim zdravjem, nekaj pa z njegovim fizičnim zdravjem. Niso pa posledice zamejene le na strokovno delavko, ki opravlja delo na tem področju. Zaradi sekundarne travmatizacije strokovne delavke posledice občutijo tudi uporabniki, saj se kvaliteta njenega dela zaradi tega lahko zmanjša, kar ima posledice tudi za življenje uporabnikov, s katerimi dela (Lev, Zychlinski in Kagan, 2022, str. 48).

Na kognitivnem področju lahko pride do zmanjšanja pozornosti, zmedenosti, izgube smisla, zmanjšanja samospoštovanja, preobremenjenosti s travmami, apatije, togosti, dezorientacije, razmišljanja o samopoškodovanju, dvoma vase in perfekcionizma. Na emocionalni ravni lahko

govorimo o tesnobi, nemoči, krivdi, krivdi preživelega, zaprtosti, otopelosti, strahu, žalosti, depresiji, preobčutljivosti, preobremenjenosti in izčrpanosti. Tudi v vedenju osebe se lahko zaznajo posledice sekundarne travmatizacije, saj lahko postane nestrpna, razdražljiva, se odmika, je velikokrat slabe volje, regresivna, ima motnje spanja in spremembe v apetitu, doživlja nočne more, ima hipervigilanco, ima buren odziv na preplah, uporablja negativne tehnike soočanja (npr. kajenje, alkohol, droge) in samopoškodovalno vedenje. Oseba se lahko začne spraševati o smislu življenja, izgubi pomen in samozadovoljstvo, je obupana in preizprašuje svoja prepričanja. Postopno se lahko začne umikati iz družbe, zanimanje za intimnost se zmanjša, izolira se od prijateljev, spremeni svoj slog starševstva, projicira jezo in je nestrpna. Seveda pa so posledice sekundarne travmatizacije vidne tudi na telesni ravni, in sicer je oseba v šoku, se pretirano poti, ima povišan srčni utrip, pojavljajo se težave z dihanjem, različni somatski simptomi, oseba doživlja bolečine, je omotična in ima oslabljen imunski sistem (Goossen, 2020, str. 8–9).

Hesse (2002, str. 298–299) opisuje sedem glavnih shem, ki se lahko spremenijo kot posledica sekundarne travmatizacije. Prva je referenčni okvir o sebi, kar pomeni, da lahko strokovne delavke zaradi sekundarne travmatizacije začnejo preizpraševati svojo identiteto, vloge in lastno vrednost. Lahko spremenijo svoj življenjski slog in vrednotni sistem. Druga shema je zaupanje. Zaradi srečanja s krutostjo, prevaro in izdajo zaupanja, ki so jo izkusili uporabniki, lahko strokovne delavke izgubijo zaupanje do bližnjih. Poveča se lahko tudi njihov strah in občutek ranljivosti, kar je povezano s tretjo shemo varnosti. Četrta shema je občutek strokovnih delavk, da nimajo moči ali nadzora nad procesom pomoči. V takih situacijah strokovne delavke pogosto svojim uporabnikom dajejo nasvete, ne vodijo jih pa skozi proces, ki temelji na razumevanju uporabnika. Izgubijo tudi občutek samostojnosti, saj imajo občutek, da so zelo ranljive in brez kontrole. Padec samopodobe je tudi ena od opisanih posledic sekundarne travmatizacije. Razvrednotijo svoje delo in sebe ter kritizirajo same sebe. Vse to lahko vodi tudi do tega, da postane oseba čustveno nedostopna in ima težave z občutki intimnosti (Hesse, 2002, str. 298–299).

Zavedati pa se je treba, da lahko sekundarna travmatizacija vpliva tudi na delo strokovnih delavk, saj lahko vpliva na njihov pogled na svet. Z minimizacijo svoje sekundarne travme lahko negativno vplivajo na uporabnike. Kljub temu morajo strokovne delavke ostati empatične do uporabnikov, ne glede na njegove okoliščine in občutke. Posledice sekundarne

travmatizacije se tako lahko vidijo na delovni uspešnosti, moralni, na medodnosni ravni in v vedenju strokovnih delavk (Goossen, 2020, str. 8–9).

Obstaja možnost, da se bo poslabšala kvaliteta dela strokovne delavke in da se bo zmanjšalo število primerov, ki jih bo lahko uspešno izvedla. Lahko ji primanjkuje motivacije, kar povzroči izogibanje delovnim nalogam. Povečajo se možnosti za napake, nekatere pa si zastavljajo nemogoče standarde in so obsedene s podrobnostmi. Na področju morale lahko pride do upada samozavesti, izgube interesa, nezadovoljstva, negativnega odnosa, apatije, demoralizacije, pomanjkanja spoštovanja, odmaknjenosti in občutkov nepopolnosti. Oseba se začne distancirati od sodelavcev, je nestrpna, kvaliteta odnosov in komunikacija se poslabšata, poveča pa se tudi možnost za konflikte med zaposlenimi. Opaziti je mogoče tudi spremembe v vedenju, kot so na primer izčrpanost, napačno presojanje, razdražljivost, zamujanje, neodgovorno obnašanje, preobremenjenost in pogosto menjavanje služb (Goossen, 2020, str. 8–9).

### 1.3.3. Preventivni dejavniki

Soočanje in pomoč pri sekundarni travmatizaciji je ključna, a še bolj pomembno je, da se sekundarno travmatizacijo poskusi preprečiti. Prevenција ne leži zgolj na ramenih strokovnih delavk, ampak je to tudi odgovornost organizacij, kjer so strokovne delavke zaposlene. Raziskave so pokazale, da je učinkovit pristop ta, ko obe strani, tako posameznik kot organizacija, sodelujeta pri preprečevanju sekundarne travmatizacije (Whitfield in Kanter, 2014, str. 60).

Kot preventivni dejavnik za preprečevanje sekundarne travmatizacije avtorji navajajo prakticiranje skrbi zase (več o tem v naslednjem poglavju) ter vzpostavitev zdravega ravnovesja med osebnimi in profesionalnimi dejavnostmi. Posamezniki bi morali biti pozorni tudi na svoje emocionalno in kognitivno stanje, saj se lahko njihova prepričanja, zaupanje, kontrola in samopodoba spremenijo zaradi sodelovanja z osebami z osebno izkušnjo (Whitfield in Kanter, 2014, str. 60).

Različne raziskave so pokazale, da veliko število primerov ali delovnih obremenitev povečuje stres, kar povzroča težave s koncentracijo, pomnjenjem in sočutnim ravnanjem. Omejevanje izpostavljenosti primerov, kjer imajo ljudje izkušnjo travme, je tudi eden izmed preventivnih dejavnikov. Avtorji predlagajo, naj imajo strokovne delavke bolj raznovrstno paleto primerov, da bi se zmanjšala njihova izpostavljenost sekundarni travmatizaciji (Hesse, 2002, str. 304).

Tako bi morali imeti zaposleni na tem področju na voljo supervizije, ki so osredotočene na travme, in možnost svetovanja. Ta mora biti redna in dobro zastavljena (Whitfield in Kanter, 2014, str. 60). Supervizor lahko pomaga pri določevanju profesionalne meje in predlaga menjavo delovnih obveznosti, če pri supervizantu zazna potrebo po tem (Fogel, 2015, str. 18–19). Pomembno je, da so odnosi med sodelavci dobri, saj je medsebojna podpora v veliko pomoč pri spoprijemanju z dilemami in težavami, ki se porodijo med delom na tem področju (Whitfield in Kanter, 2014, str. 60). Pozitivno je tudi, da sodelavci slišijo, kako je uporabnikova izkušnja vplivala na strokovno delavko, saj ji lahko na podlagi slišane nudijo primerno podporo (Fogel, 2015, str. 19). Profesionalno izobraževanje o vplivu travme na duševno zdravje strokovnih delavk je zelo dobrodošlo, saj zmanjšuje pojav sekundarne travme (Whitfield in Kanter, 2014, str. 60).

#### 1.3.4. Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo

Soočanje je proces obvladovanja stresa, ki se spreminja s časom in okoliščinami. Kratkoročno delovanje teh strategij je zmanjšanje stisk, a opozoriti velja, da obstajajo tudi take, ki na dolgi rok ne razrešijo stikov niti ne zmanjšajo stresa pri posamezniku, ki jih uporablja (Marković Vukčević in Živanović, 2022, str. 2). Obstaja več strategij soočanja s sekundarno travmo, ki jih različni avtorji različno konceptualizirajo. Nekateri govorijo o v problem usmerjenem pristopu in v čustva usmerjenem pristopu, drugi pa o strategiji, osredotočeni na pristop, in strategiji, osredotočeni na izogibanje. Pristopi, osredotočeni na izogibanje, so uživanje alkohola ali drugih substanc, uporaba humorja, izražanje negativnih čustev, uporaba distrakcij, zanikanje, izguba motivacije in samooboževanje (Marković Vukčević in Živanović, 2022, str. 2). Posameznik želi na tak način ignorirati ali se izogniti problemu in čustvenim posledicam (Gill in Weinberg, 2015, str. 552). Strategije, ki pa so dokazano pripomogle pri soočanju s sekundarno travmatizacijo, so podpora družine, prijateljev in kolegov, supervizija in podpora znotraj organizacije (Marković Vukčević in Živanović, 2022, str. 2).

Pri soočanju s sekundarno travmatizacijo so pomembni tudi notranji viri posameznika, in sicer dispozicijski optimizem in obvladovanje. Avtorja Scheier in Carver (1985, v Gill in Weinberg, 2015, str. 553) dispozicijski optimizem opredeljujeta kot splošno pričakovanje, da bodo rezultati ob soočanju s problemi dobri. Osebnostna kakovost vpliva na prizadevanja za reševanje problemov. Višjo stopnjo dispozicijskega optimizma, kot jo ima posameznik, bolje se sooča s problemi ter bolje se odziva na travmatične dogodke. Obvladovanje pa je povezano z občutkom lastne kontrole, ki ga ima posameznik, ob različnih dogodkih v življenju.

Opređeljeno je tudi kot občutek notranje moči in premagovanja ovir z zanašanjem nase (Gill in Weinberg, 2015, str. 553). Najpogostejše omenjena strategija soočanja s sekundarno travmatizacijo pa je skrb zase, o kateri bom pisala v naslednjem poglavju. Pomembno je, da si posameznik oblikuje načrt skrbi zase, ki obsega fizično, čustveno, psihično, duhovno, profesionalno in odnosno raven (Dalphon, 2019, str. 85). Pravilna prehrana, gibanje, samoreflektiranje in kreativno izražanje (risanje, pisanje, kiparjenje, ples, kuhanje ipd.) lahko tudi delujejo kot preventivni dejavniki (Fogel, 2015, str. 18).

K zmanjševanju sekundarne travmatizacije prispeva tudi zavedanje strokovne delavke, da ne more nobena količina dela z uporabnikom »izbrisati« travmatične izkušnje, ki jo je doživel, zato je nujno, da so zastavljeni cilji realni in dosegljivi (Fogel, 2015, str. 18).

#### 1.4. Skrb zase v socialnem delu

Strokovne delavke so pri svojem delu izpostavljene različnim stresnim izkušnjam. Zaradi tega je še toliko bolj pomembno, da znajo poskrbeti zase, saj se na tak način lahko izognejo razvoju sekundarne travme in izgorelosti. Za to pa bi bilo treba skrb zase vnesti v vsakdanjik. Prakticiranje skrbi zase ne vpliva pozitivno le na strokovne delavke, ampak tudi na uporabnike, saj se s skrbjo zase izboljša tudi zmožnost podajanja pomoči in podpore uporabnikom (Lewis in King, 2019, str. 96–97). Skrb zase je del samoregulacije, ki poteka na fizični in mentalni ravni, z namenom, da dosežemo zunanje in notranje ravnovesje. Če se to ravnovesje ne vzpostavi, lahko pride do izgorelosti in nezdravega načina življenja (Online MSW Programs, 2020).

Individualni načrt skrbi zase strokovnim delavkam omogoča, da prepoznajo, katere tehnike so najučinkovitejše zanje (Dalphon, 2019, str. 86). Skrb zase ni samo ključna za preprečevanje sekundarne travme, izgorelosti in pogoste zamenjave delovnih mest, lahko služi tudi kot sredstvo za krepitev moči strokovnih delavk, da se aktivno in namensko pogajajo za svoje zdravje, počutje in odpornost.

##### 1.4.1. Profesionalna in osebna skrb zase

Osebna skrb zase je definirana kot proces namenskega vključevanja v prakse, ki spodbujajo celostno zdravje in dobro počutje. Profesionalna skrb zase pa je proces namenskega vključevanja v prakse, ki spodbujajo učinkovito in ustrezno delovanje v poklicni vlogi v kontekstu ohranjanja celostnega zdravja in dobrega počutja (Lee in Miller, 2013, str. 98).

Osebna skrb zase je sestavljena iz petih primarnih struktur, in sicer: fizične, psihološke in čustvene, socialne, duhovne ter prostega časa. Strategije za podporo fizične skrbi zase so usmerjene v optimizacijo fizičnih funkcij in varnosti. Te strategije so lahko usmerjene v telesno aktivnost, spanec, zdrav življenjski slog, preprečevanje bolezni, intimnost in splošno telesno zdravje. Na psihološki in čustveni ravni skrbi zase so strategije osredotočene na sposobnost ohranjanja pozitivnega in sočutnega pogleda nase. Pri socialni strukturi skrbi zase pa gre za sodelovanje v skupnosti, ohranjanje stikov s pomembnimi osebami v življenju in vključenost v družbo. Na duhovni ravni lahko zase poskrbimo z mediacijo, molitvijo, razmišljanjem ali preživljanjem prostega časa v naravi. Namen te strukture je namreč spodbujanje povezanosti, vere in miru. Glede zadnje strukture – prostega časa – pa je pomembno vedeti, da spodbuja vključevanje v dejavnosti, ki spodbujajo počitek in prepuščanje ustvarjalnosti. Te dejavnosti so lahko branje, pletenje, ekipni športi ipd. (Lee in Miller, 2013, str. 99–100).

Pri profesionalni skrbi zase literatura govori o šestih primarnih strukturah, ki pripomorejo k skrbi zase na profesionalni ravni, in sicer: upravljanje delovne obremenitve in časa, pozornost do poklicne vloge, pozornost do odzivov na delo, strokovna socialna podpora in samozagovorništvo, strokovni razvoj ter revitalizacija in pridobivanje energije. Upravljanje delovne obremenitve in časa omogoča premišljeno upravljanje vseh delovnih obveznosti in časa za opravljanje nalog, ki so potrebne. S tem se spodbujata učinkovitost in ravnovesje pri zadovoljevanju potreb delavk in uporabnikov. Primeri strategij, ki to omogočajo, so vključevanje odmorov, rezervacija časa za specifične naloge, organizacija in predhodno razvrščanje delovnih nalog. Pri svojem delu morajo biti strokovne delavke izjemno pozorne na odzive na njihovo delo, kar pa je lahko zelo stresno. Strokovne delavke morajo opaziti, spoštovati in upravljati te odzive. Lahko se posvetijo kognitivnemu, afektivnemu ali vedenjskemu vplivu na svoje delo. Skrb zase na tem področju lahko vključuje osebno terapijo, vaje o čuječnosti, vodenje dnevnika, ciljno usmerjen nadzor in intervizijo. Preko strokovne podpore znotraj organizacije lahko zaposleni prejmejo spodbude, konstruktivne povratne informacije, vodenje in znanje od sodelavcev. Strategije za doseganje te ravni so prepoznavanje podpornih sodelavcev, načrtovanje udeležbe na intervizijah in supervizijah, ohranjanje stikov s sodelavci s formalnih izobraževanj ali usposabljanj. Samozagovorništvo pa obsega identifikacijo, razlikovanje in ustrezno zagovarjanje sprememb, ki bi pozitivno vplivale na delovno okolje. Naslednja struktura je strokovni razvoj, do katerega lahko pridemo s pridružitvijo različnim organizacijam na tem področju, obiskovanjem tečajev, povezanih z delom, udeležbo na konferencah in usposabljanjih za nadgradnjo znanja in veščin, ki jih lahko

uporabimo pri svojem delu. Obstajajo pa tudi neformalne strategije, kot so branje strokovnih člankov, sodelovanje v raziskavah in neformalno posvetovanje s kolegi na tem področju. Do revitalizacije in generiranja energije pride z ustvarjanjem prijetnega delovnega okolja, povezovanja s sodelavci, preizkušanjem novih pristopov, s sodelovanjem na družabnih in skupnostih dogodkih, povezanih z delom in podobnimi dejavnostmi (Lee in Miller, 2013, str. 100–101).

Avtorica Videmšek (2021, str. 267) je skrb zase razdelila na tri ravni, in sicer osebno (mikroraven), skupinsko (mezoraven) in organizacijsko (makroraven). Kljub tej razdelitvi se je treba zavedati, da se vse tri ravni med seboj prepletajo. Delovna situacija, s katero se srečuje strokovna delavka, predstavlja izhodišče raziskovanja aktivnosti, ki poskrbijo za dobro počutje posameznikov. Zavzetost posameznika za skrb zase vključuje fizično, psihološko, čustveno skrb zase, duhovno podporo, strokovno skrb zase in vzpostavitev ravnovesja v življenju. V mezoraven je vključila razporeditev dela v organizaciji, skupno obedovanje in organiziranje supervizijskih srečanj. Skupinska raven je osredotočena na strokovno delavko in okolje, kjer dela, ter na odnose, ki jih ima v delovnem okolju. Makroraven je osredotočena na sistemsko ureditev, in sicer v dejavnike in ovire pri skrbi zase. Aktivnosti, ki so povezane s skrbjo zase na tej ravni, so vzpostavitev standardov ter normativov, ki dovoljujejo dovolj časa za delo in skrb organizacije za redno izvajanje supervizijskih srečanj za svoje zaposlene (Videmšek, 2021, str. 267).

#### 1.4.2. Pomen intervizije in supervizije v socialnem delu

##### 1.4.2.1. Intervizija

Intervizija je eden od pristopov v superviziji, v katerem sodelujejo strokovnjaki, ki imajo podobne delovne izkušnje. V tem procesu nihče ne prevzame stalne vloge intervizorja. Z intervizijo strokovnjaki dobijo podporo, izmenjajo izkušnje in mnenje ter se naučijo nekaj novega na podlagi predstavljenih primerov (Videmšek, 2021, str. 5).

Intervizija je vrsta supervizije in metoda učenja z določenimi značilnostmi. Opredeljena je kot metoda učenja, pri kateri so kolegi s podobno stopnjo profesionalne usposobljenosti in delovnih izkušenj. S pomočjo vprašanj, ki se jim porodijo v delovnem okolju, vodijo supervizijo, kjer pa nihče ne prevzame stalne vloge supervizorja. Navadno se v teh malih skupinah srečujejo strokovnjaki z istega delovnega področja. Enostavna organizacija omogoča tudi izvedbo v vsakem delovnem okolju. Priporočljivo je, da so v intervizijske skupine vključeni zaposleni, ki

poznajo način in metodo dela. Za uspešno delovanje intervizijskih skupin je pomembno, da se vzpostavi zaupanje in sproščeno vzdušje. Ker imajo člani intervizijske skupine enako poklicno usposobljenost, imajo (načeloma) enak status, znanje in izkušnje. To vpliva na vzpostavitev zaupnosti, varnosti v skupini ter odprtosti za sodelovanje in samoreflektiranje (Arnold Milošević, 2007, str. 3–6).

#### 1.4.2.2. Supervizija

Supervizija omogoča konstruktivno razpravo o praksi socialnega dela. Predstavlja vir podpore pri spoprijemanju z izzivi, ki so vsakdan socialnega dela, in pomaga pri iskanju rešitev, ki so na voljo. Lahko jo opredelimo tudi kot metodo učenja, saj pridobivamo nove izkušnje in kompetence, kar povečuje moč posameznika. Omogoča razmislek o svojem delu, soustvarjanje novih rešitev in širitev področja poklicnega delovanja (Videmšek, 2021, str. 5). Preko supervizije strokovne delavke raziskujejo načine dela, ki jih uporabljajo; predstavijo svoje izzive, dobre izkušnje in dvome, ki se jim porajajo pri delu. Strokovni delavki se na tak način omogoči prenašanje bremenitev, sprejemanje uporabnikovih odločitev in sodelovanje pri tem ter določanje mej pri svojem delu (Videmšek, 2021, str. 27).

National Association of Social Workers in Association of Social Work Boards (2013, str. 6) supervizijo v priročniku definira kot odnos med supervizorjem in supervizantom, v katerem je odgovornost za razvoj kompetenc, ravnanj in etičnih praks. Supervizor je odgovoren za usmerjanje supervizanta z uporabo teorij socialnega dela. Ker je to sodelovalni proces, si oba udeleženca delita odgovornost, da bosta opravljala vsak svojo vlogo v tem procesu.

Proces supervizije vodi supervizor, ki na spoštljiv in občutljiv vodi celoten proces. Ne gre zgolj za eno srečanje, ampak za zaporedje srečanj. Skozi proces poteka vsestransko učenje, podpora strokovnim delavkam, ki delajo v kompleksnih situacijah, in proslavljanje že doseženih ciljev. Metoda je namenjena strokovnjakom in jim nudi neposredno pomoč, a hkrati neposredno pomaga tudi uporabnikom, saj jim lahko podprt strokovnjak nudi kvalitetnejšo storitev. Delo v supervizijski skupini zahteva dober odnos, saj je to proces, ki poteka med vsaj dvema udeležencema ali tudi med več udeleženci. Ni zgolj odnos med supervizorjem in supervizantom, temveč so pomembno odnosi čisto vseh udeleženi v tem procesu. Kakor v vsakem dobrem odnosu so tudi v odnosu pri superviziji potrebni sprejemanje, videnje, slišanje, razumevanje, izmenjevanje, konstantnost in dopolnjevanje. Odnosi se gradijo skozi dialoge, do katerih pride med supervizijo (Videmšek, 2021, str. 25–26).

Supervizija omogoča, da se strokovne delavke razvijajo na osebni in profesionalni ravni s pomočjo zaupanja, iskrenosti, odgovornosti in empatije. Odnosi v superviziji ne nudijo zgolj čustvene podpore, temveč tudi »izzovejo« udeležence, da reflektirajo svoje delo in potrebe svojih uporabnikov (Social Work England, b. d.).

#### 1.4.3. Tehnike skrbi zase

Vsak posameznik ima lahko svoje tehnike skrbi zase, ki mu ustrezajo, zato je teh tehnik ravno toliko, kot je posameznikov. Pomembno je, da najdemo tehniko, ki nam najbolj ustreza ter nam olajša spoprijemanje s stresom in vsakdanjimi obremenitvami. Tehnike skrbi zase so povezane s tehnikami sproščanja, saj z njimi zmanjšamo napetost in tesnobo, ki jo lahko doživljamo v vsakodnevnem življenju (Norelli, Long in Krepps, 2023).

Z uporabo tehnik sproščanja pripomoremo k izboljšanju svojega zdravja in vsesplošnega počutja. Uporaba teh tehnik ima lahko veliko pozitivnih učinkov:

- upočasnitev srčnega utripa,
- znižanje krvnega tlaka,
- upočasnitev dihanja,
- izboljšanje prebave,
- nadzorovanje ravni sladkorja v krvi,
- zmanjšano delovanje stresnih hormonov,
- povečanje pretoka krvi v glavne mišice,
- lajšanje mišične napetosti in kroničnih bolečin,
- izboljšanje fokusa in razpoloženja,
- zmanjšanje utrujenosti,
- zmanjšanje jeze in frustracije,
- povečanje samozavesti (Mayo Clinic, 2024).

Avtorja Hubbard in Falco (2015, str. 339–345) tehnike sproščanja kategorizirata na naslednji način:

- Avtogeno treniranje (AT) je tehnika sproščanja, utemeljena na avtosugestiji, povezani s pasivno koncentracijo telesnih zaznav teže in toplote, ki jo spremlja počasno dihanje, ki izzove psihofiziološki sprostitevni odziv. Avtogeni pristopi temeljijo na homeostatski samoregulaciji možganskih mehanizmov za podporo in lajšanje naravnih mehanizmov

samozdravljenja ter na tak način pomagajo pri uravnavanju in prilagajanju različnih funkcionalnih motenj, kot sta npr. stres in travma (Breznoscakova, Kovanicova, Sedlakova in Pallayova, 2023, str. 1).

- Hipnoza je posebno psihološko stanje z določenimi fiziološkimi lastnosti. Podobno je spanju in je zaznamovano z delovanjem posameznika na ravni zavedanja, ki pa ni kot običajno zavestno stanje. Je metoda, ki se uporablja za spodbujanje in evalviranje odziva na predlog. Osebe, ki so izkusile hipnozo, poročajo o povečani stopnji koncentracije, predvsem povečane koncentracije na določen spomin (Hubbard in Falco, 2015, str. 340–341).
- Vodena vizualizacija, pri kateri se z uporabo miselnih podob posamezniku pomaga pri reševanju težav in zmanjšanju stresa. Cilj je preko predlogov ali slik posameznika voditi v sproščujočo fazo. Na tak način poteka simulacija posameznikove zaznave in domišljije. Uporaba glasbe se je pokazala kot zelo dober način za izboljšanje vizualne predstave (Hubbard in Falco, 2015, str. 341).
- Meditacija. Obstaja več tehnik meditacije, najbolj poznani v zahodni kulturi sta budistična in indijska tehnika. Veliko tehnik je povezanih z religijo, obstajajo pa tudi tehnike, ki z religijo nimajo povezave. Obstajajo različne opredelitve meditacije, ena izmed njih pravi, da mora meditacija vsebovati sproščanje mišic, sprostitve razmišljanja in da mora oseba z njo doseči fazo samoosredotočenosti. Druge opredelitve pa niso tako stroge in pravijo, da je meditacija lahko vsaka mentalna dejavnost, ki proizvaja pozitiven psihološki odziv in pozitivne emocije (Hubbard in Falco, 2015, str. 342).
- Joga je praksa uma in telesa, s katero se gradita moč in fleksibilnost. Pomaga lahko tudi pri obvladovanju bolečin in stresa. Različni stili joge združujejo telesne položaje, tehnike dihanja in meditacijo. Raziskava je pokazala, da ima izvajanje joge veliko pozitivnih učinkov na telo in duševno zdravje posameznika. Zmanjšuje stres, tesnobo, depresijo in kronične bolezni, pozitivno vpliva na spanje ter prispeva k splošnemu dobremu občutku in kakovosti življenja (Nichols, 2023).
- Progresivno mišično sproščanje je tehnika, preko katere se posameznik nauči kontrolirati stanje in napetosti v mišicah. Z rednim prakticiranjem posameznik prepozna napetost in kako namensko sprostiti napete mišice (Hubbard in Falco, 2015, str. 344). Posameznik aktivno krči in nato postopno sprošča mišice do stopnje, ko je popolnoma sproščen (Toussaint, Nyugen, Rottger, Dixon, Offenbacher, Kohls, Hirsch in Sirois, 2021, str. 2).

Med pomembne tehnike skrbi zase avtorji uvrščajo tudi gibanje. Gibanje ima veliko pozitivnih učinkov za zdravje posameznika. Pomaga ojačati kosti in mišice, povečuje kondicijo in pomaga pri vzdrževanju normalne telesne teže (Dalphon, 2019, str. 92). Gibanje pa nima pozitivnega vpliva le na fizično zdravje posameznika, temveč dobro vpliva tudi na psihično zdravje. Do njega lahko pride spontano ali pa je lahko tudi organizirano. Deli se na telesno vadbo, fizični trening in fizično neaktivnost. Fizična aktivnost je usmerjena v izboljšanje zdravja in fizične zmogljivosti, fizični trening v povečanje telesne zmogljivosti, pri neaktivnosti pa gre za odsotnost gibanja (Malm, Jakobsson in Isaksson, 2019, str. 2).

Vsaka oseba potrebuje čas za okrevanje po preživetem dnevu, zato je tudi spanje pomemben del skrbi zase. Urejene spalne navade pripomorejo k fizičnemu zdravju posameznika. Ljudje, ki ne spijo dovolj, imajo povečano možnost, da razvijejo kronične zdravstvene probleme in si zmanjšajo kakovost življenja. Strokovnjaki priporočajo vsaj sedem ur spanja na noč, dodajajo pa, da se količina potrebnega spanca razlikuje od osebe do osebe (Dalphon, 2019, str. 92). Obstaja tudi povezava med spanjem in duševnim zdravjem. Raziskave so pokazale, da so posamezniki s težavami z nespečnostjo bolj dovzetni za razvoj depresije in tesnobe. Odkrili so tudi povezavo med PTSD-jem, motnjami hranjenja, blodnjami in halucinacijami (Scott, Webb, James, Rowse in Weich, 2021).

Literatura omenja tudi različne tehnike dihanja, ki pripomorejo k uravnavanju in zmanjševanju stresa. Dihanje je telesna funkcija, ki jo lahko izvajamo avtonomno ali zavestno. Temelj teh tehnik je mnenje, da integracija uma in telesa omogoča sprostitev. Uporabnik te tehnike stiska diafragmo, počasi vdihuje in izdihuje. Globoko dihanje naj bi povečalo raven kisika v krvi. Te tehnike pripomorejo k zmanjševanju stresa in tesnobe (Toussaint, Nyugen, Rottger, Dixon, Offenbacher, Kohls, Hirsch in Sirois, 2021, str. 2).

#### 1.4.4. Skrb organizacije za zaposlene

Skrb zase pa ne sme ostati samo v domeni strokovnih delavk, temveč mora za to poskrbeti tudi organizacija, v kateri so zaposlene. Delodajalci morajo omogočiti prostor in čas, da lahko strokovne delavke poskrbijo zase. Preko podpornih odnosov, supervizij, intervizij, razprav, timbuildingov in izobraževanj organizacije prispevajo k boljšemu počutju zaposlenih. Zaposlene morajo spodbujati k skrbi zase na osebni ravni, saj je skrb zase pravica, pa tudi obveznost strokovnih delavk. Veliko organizacij pa tega v praksi ne izvaja. Pomanjkanje podpore s strani

organizaciji in neprimerno okolje za izvajanje skrbi zase sta dve glavni oviri pri izvajanju praks skrbi zase (Rakovec in Videmšek, 2024, str. 352).

Organizacijska skrb za zaposlene je pristop, ki presega skrb zase kot individualno prakso, saj skrb dojema kot skupno odgovornost. Na tak način vodstvo skupaj z zaposlenimi oblikuje politike in postopke, ki prispevajo k zdravemu delovnemu okolju. Grajenje odpornosti, naslavljanje izzivov zaposlenih in nudenje podpore pripomorejo k ohranjanju zdrave delovne sile ter zagotavljanju kontinuirane in kakovostne psihosocialne podpore uporabnikom. Skrb zase, kjer sta vključena organizacija in zaposleni, ima veliko prednosti, kot so dobro počutje in zadovoljstvo zaposlenih, izboljšanje učinkovitosti organizacije, izboljšanje kakovosti storitev in tudi finančne prednosti za organizacijo (Health Outreach Partners, 2021, str. 3–4).

Odgovornost organizacije je, da zaposlenim zagotovi dovoljenje, čas in prostor za izvajanje dejavnosti, ki pripomorejo k skrbi zase. Pomanjkanje časa, neobvladljiva količina primerov, supervizije brez podpore in pomanjkanje znanja o pomenu skrbi zase so glavne ovire, ki onemogočajo zaposlenim, da poskrbijo zase. Organizacije bi morale poskrbeti, da imajo zaposleni občutek, da je zanje poskrbljeno. Pomembno je tudi prepoznavanje organizacije, da morajo zaposleni vzdrževati ravnovesje med osebnim in profesionalnim življenjem (Collins, 2021, str. 97).

Raziskava avtorjev Rakovec in Videmšek (2024, str. 356) o skrbi zase med socialnimi delavkami v Sloveniji se je dotaknila tudi skrbi organizacije za dobro počutje zaposlenih. Zgolj 32 % udeleženk je poročalo, da so skrb zase izvajale osebno in tudi v okviru organizacije. Kot primere, kako organizacija poskrbi zanje, so navedle dodatna izobraževanja, promoviranje zdravega delovnega okolja, supervizije, timblding in izvajanje poročanja o primerih (Rakovec in Videmšek, 2024, str. 356). Skrb zase in skrb organizacije za zaposlene pa nista vključeni v Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, povezavo s tem lahko najdemo zgolj v 20. načelu, kjer so omenjene supervizija in druge oblike strokovne pomoči, ki strokovnim delavkam pomagajo pri krepitvi strokovnega in osebnega pristopa do uporabnikov (Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, 2014).

## 2. FORMULACIJA PROBLEMA

Za raziskovanje sekundarne travmatizacije strokovnih delavk, zaposlenih na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov, sem se odločila zaradi osebne izkušnje s tem pojavom v okviru študijske prakse. Prisotna sem bila ob postopkih raziskovanja situacije pred nujnim odvzemom otroka, ki je doživljal nasilje v družini. Z otrokom sem preživela nekaj časa, saj je kriminalistka izvajala razgovor z mamo. Ta izkušnja pogovora z otrokom, ki je doživljal nasilje in je v Slovenijo ubežal pred vojno, je bila zame zelo zahtevna. Dodaten izziv je bilo otrokovo slabo znanje slovenščine, zato sem težko našla enostavne besede, s katerimi bi mu razložila, kaj se dogaja. Hvaležna sem mentorici, da si je kljub pomanjkanju časa zaradi pisanja dokumentacije, povezane z nujnim odvzemom, vzela nekaj minut in z menoj reflektirala to izkušnjo, saj je opazila, da sem bila pretresena. Med prakso sem opazila, da so strokovne delavke pogosto izpostavljene travmatičnim izkušnjam svojih uporabnikov, ki bi lahko vplivale nanje.

Zaradi različnih zahtev, izzivov in čustvenih bremenitev zaradi dela na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov so strokovne delavke na tem področju še posebej nagnjene k sekundarni travmatizaciji (Rienks, 2020, str. 2). Preko uporabnikov so izpostavljene travmatičnim dogodkom, ki so jih uporabniki doživeli ali jih doživljajo, kar lahko vpliva na razvoj sekundarne travmatizacije med strokovnimi delavkami. Raziskava, kjer so raziskovali, kateri dejavniki vplivajo na sekundarno travmatizacijo, je pokazala, da je kar 22 % intervjuvank doseglo kriterije, s katerimi so merili izpostavljenost sekundarni travmatizaciji. Med strokovnimi delavkami, katerih primarno delo je z uporabniki z izkušnjo travme, pa jih je 31 % že doživelo sekundarno travmatizacijo (Quinn, Li in Nackerud, 2018, str. 517).

Odločila sem se, da bom v svojo raziskavo vključila strokovne delavke na Centru za socialno delo Primorsko-Notranjska, saj sem prakso opravljala že v dveh enotah tega centra in sem z zaposlenimi vzpostavila dober odnos. To vidim kot prednost pri izvajanju raziskave, kjer bom spraševala tudi o izkušnjah, ki so bile lahko zanje travmatične. Z raziskavo želim ugotoviti, ali se tudi strokovne delavke srečujejo s sekundarno travmatizacijo, ali jo zaznajo in kakšne znake opazijo, kako se z njo soočajo, kako vpliva na njihova življenja na osebni in profesionalni ravni, kakšne oblike pomoči jim nudi organizacija ter kako osebno poskrbijo za svoje počutje.

## 2.1. Raziskovalna vprašanja

V okviru raziskave sem si zastavila naslednja raziskovalna vprašanja:

RV1: Kako strokovne delavke, zaposlene na centru za socialno delo na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov, razumejo sekundarno travmatizacijo?

RV2: V katerih primerih se strokovne delavke, zaposlene na centru za socialno delo na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov, srečujejo s sekundarno travmatizacijo?

RV3: Kako strokovne delavke, zaposlene na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov, pri sebi prepoznavajo znake sekundarne travmatizacije?

RV4: Kakšne strategije soočanja s travmo uporabnikov strokovne delavke, zaposlene na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov, uporabljajo pri svojem delu?

RV5: Kakšne oblike pomoči za premagovanje sekundarne travmatizacije so strokovnim delavkam, zaposlenim na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikom, na voljo v okviru centra za socialno delo?

### 3. METODOLOGIJA

#### 3.1. Vrsta raziskave

Raziskava, ki sem jo izvedla, je empirična, saj sem zbrala novo, neposredno izkustveno gradivo (Mesec, 2009, str. 84). Izvedla sem kvalitativno raziskavo, s katero sem zbrala besedne opise ali pripovedi intervjuvanih strokovnih delavk, zaposlenih na centrih za socialno delo na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov (Mesec, 2021/2022, str. 11).

#### 3.2. Merski instrument

Merski instrument, ki sem ga uporabila v svoji raziskavi, je bilo vodilo za intervju. Vseboval je vprašanja, ki so izhajala iz raziskovalnih vprašanj in so bila oblikovana na podlagi prebrane literature. Vodilo je sestavljeno iz šestih vsebinskih sklopov, in sicer: razumevanje in izkušnja sekundarne travmatizacije, prepoznavanje simptomov sekundarne travmatizacije, vpliv sekundarne travmatizacije na življenje strokovnih delavk, strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo, občutki ob sekundarni travmatizaciji ter znanje o travmi in delu z uporabniki z izkušnjo travme. Vodilo za intervju je priloženo med prilogami (v prilogi 9.1).

#### 3.3. Opredelitev enot raziskovanja

Populacija obsega strokovne delavke, zaposlene na Centru za socialno delo Primorsko-Notranjska na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov, ki delajo ali so na tem področju delale vsaj tri leta.

V raziskavo sem sicer nameravala vključiti osem strokovnih delavk, vendar mi je uspelo pridobiti le sedem sogovornic, ki so ustrezale opredelitvi moje populacije. Na eni od enot, kjer sta na tem področju zaposleni dve strokovni delavki, sem intervju opravila le z eno izmed njiju, saj je druga strokovna delavka na tem delovnem mestu zaposlena šele eno leto. V preteklosti so bile na specifični enoti na tem delovnem področju zaposlene tudi druge strokovne delavke, vendar so vse zaradi zahtevnosti področja na delovnem mestu ostale manj kot tri leta. Zaposlene, s katerimi sem opravljala intervjuje, so zaposlene na različnih enotah CSD Primorsko-Notranjska. Tako vzorec sestavlja sedem strokovnih delavk, ki so zaposlene na Centru za socialno delo Primorsko-Notranjska na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov. Vzorec je neslučajnosten, saj ni imela vsaka enota populacije enakih možnosti, da bo vključena v raziskavo. Vzorec je priročen, saj sem intervjuje opravila s strokovnimi delavkami, ki so mi bile najdostopnejše, ter tudi namenski (Mesec, 2009, str. 153).

### 3.4. Opis postopka zbiranja podatkov

Zbiranje podatkov sem izvedla z metodo spraševanja, in sicer s tehniko raziskovalnega intervjuja (Mesec, 2009, str. 205). Opravila sem sedem delno strukturiranih intervjujev s strokovnimi delavkami, zaposlenimi na področju varstva in zaštite otrok ter mladostnikov. Strokovne delavke sem k sodelovanju povabila v živo ali preko telefona. Predstavila sem jim temo magistrske naloge in se ob njihovem strinjanju, da sodelujejo v raziskavi, dogovorila za termin izvedbe intervjuja.

Z vsemi strokovnimi delavkami sem intervju opravila v živo, pogovore sem s soglasjem udeleženk tudi posnela. Strokovnim delavkam sem razložila, da bodo posnetki uporabljeni zgolj za lažjo izdelavo transkriptov intervjujev ter da bodo podatki anonimizirani. Intervjuji so v povprečju trajali od 20 do 50 minut. Intervjuje sem izvedla v obdobju od februarja do aprila 2025.

### 3.5. Opis obdelave in analize podatkov

Po opravljenih intervjujih sem s pomočjo posnetkov zapisala transkripcije vseh intervjujev. Nato sem zbrano gradivo obdelala z načinom kvalitativne analize gradiva. Prvi korak je bilo urejanje gradiva, kjer sem vsak intervju označila s črko, nato pa iz besedila določila enote kodiranja, ki so se mi zdele relevantne in pomembne za raziskavo. Vsako enoto intervjuja sem tako označila s črko in še z zaporedno številko. Sledilo je odprto kodiranje. V preglednico sem prepisala izjave z intervjujev, ki sem jih predhodno označila. Vsaki izjavi sem pripisala pojme, te pojme sem nato nekatere združila v podkategorije, nato v kategorije in na koncu še v teme.

Preglednica 1: Primer odprtega kodiranja

| ŠT. IZJAVE | IZJAVA                                                             | POJEM                                        | PODKATEGORIJA | KATEGORIJA                            | TEMA                      |
|------------|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|---------------------------|
| A1         | osebno stisko v težkih primerih                                    | Osebna stiska ob težkih primerih             |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| A2         | reševanje te moje stiske na kakšen način                           | Reševanje osebne stiske                      |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| A3         | v 30 letih pa sem že dobila znanje, kako s svojimi stiskami peljat | Z leti pridobljeno znanje za reševanje stisk |               | Reševanje osebnih stisk               | Sekundarna travmatizacija |

|    |                           |                        |                                                          |                                     |                           |
|----|---------------------------|------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------|---------------------------|
| A4 | da ne vplivajo na zdravje | Brez vpliva na zdravje | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
|----|---------------------------|------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------|---------------------------|

Sledilo je osno ali aksialno kodiranje, pri čemer sem vzpostavila hierarhične odnose med kategorijami in podkategorijami (Mesec, 2021/2022, str. 30–32).

Primer osnega kodiranja

#### **POSTOPKI ZAŠČITE**

##### **1. Potek postopkov zaščite**

- Razmišljanje po postopku (A19)
- Želja po kontroli postopka (A33)
- Poznavanje postopka zaščite (F61)
- Negotovost postopka (G25)

##### **2. Občutki ob postopkih zaščite**

- Vtisi po intervenciji (A32)

Slika 1: Primer osnega kodiranja

## 4. REZULTATI

Rezultate, pridobljene z raziskavo, predstavim v poglavju po glavnih temah, ki so se pojavile pri kodiranju: postopki zaščite, travma, sekundarna travmatizacija in skrb zase. Med besedilom so za podkrepitev prikazanih rezultatov smiselno umeščene izjave strokovnih delavk, ki so zapisane v oklepajih in v ležeči pisavi. Izjave so navedene dobesedno in niso lektorirane. Enako velja tudi za izjave v prilogah v točki 9.2.

### 4.1. Postopki zaščite

Rezultati raziskave so pokazali, da strokovne delavke v primerih izvajanja zaščite otrok veliko razmišljajo o poteku postopka (*v takih situacijah začneš razmišljati nazaj, kaj bi, kje, kdo, zakaj/A19*) in imajo željo, da bi lahko imele nad postopkom večji nadzor (*bi še kakšno kontrolo imel ali je za otroka ok ali ni ok/A34*). V posameznih odgovorih je bilo omenjeno tudi nujno poznavanje postopkov zaščite otrok (*v takih primerih je važno, da mi vemo, kaj delamo/F61*) in negotovost postopka, saj po opravljenem delu včasih ne vedo, kaj se bo z otrokom zgodilo (*ne veš, kaj bo z njim/G25*). Ena intervjuvanka je ob tem še posebej izpostavila, da so občutki, ki jih doživlja po intervencijah, ki so del njene službe, pogosto odvisni od intervencije (*po kakšni intervenciji pa si še pod vtisom/A32*).

Rezultati raziskave so prav tako pokazali, da imajo strokovne delavke različna pričakovanja v postopkih zaščite. Omenjale so predvsem pričakovanja do služb in organizacij, ki sodelujejo pri zaščiti otrok in mladostnikov (*Ta pričakovanja do drugih služb, da bodo res za tega otroka poskrbele/A34*), in pričakovanja do družbe, ki bi lahko s svojim delovanjem preprečila dejanja, ki zahtevajo zaščito otrok in mladostnikov (*odgovornost družbe, kaj bi lahko kdo naredil, da bi se to preprečilo/A88*). Ena intervjuvanka pa je še posebej omenila tudi pričakovanje, da ji bodo otroci zaupali, saj s postopki dela v njihovo korist (*pričakovati, da ti bodo zaupali/G91*). Poleg pričakovanj strokovnih delavk so nekatere intervjuvanke omenjale tudi pričakovanja otrok v postopku zaščite. Izpostavile so predvsem pričakovanje otrok, da je odrasla oseba odgovorna in bo znala pomagati, razložiti, kaj se dogaja in kaj se bo zgodilo z njimi (*otroci v takih primerih pričakujejo, da vedo, kaj delaš, da vedo, kaj se bo zgodilo z njimi/A82*). Ena intervjuvanka pa se srečuje tudi z negativnimi pričakovanji otrok, ki težko verjamejo, da se lahko njihovo življenje po izvedenem ukrepu kakorkoli spremeni (*Zelo težko otrok verjame, da je lahko drugače/C46*).

Nekatere intervjuvane strokovne delavke so razmišljale tudi o vlogi organizacije pri zaščiti otrok in mladostnikov. Vlogo organizacije vidijo predvsem v zaznavanju dogajanja in hitrejši zaščiti otroka ali mladostnika, ki je ogrožen (*da bi le lahko kdo videl, da se nekaj dogaja/A21* in *da bi lahko prej zaščitili otroka oz. nekje celo družino/A22*). Ena intervjuvanka pa je poudarila tudi pomembnost prepoznavanja svojih nalog in nalog drugih udeležениh organizacij (*Da vemo, kaj je naloga centrov, kaj je naloga sodišča in kaj je naloga staršev/F62*).

Intervjuvanke so vlogo strokovnih delavk opredelile kot pomoč in reševanje problemov uporabnika (*jaz sem tukaj, da mu pomagam, da greva skupaj reševat probleme/A48*), odgovornost, da poskrbijo za ogroženega otroka, profesionalnost, korekten odnos, pa tudi doslednost pri svojem delu (*da znaš biti profesionalen in korekten/A121* in *je treba včasih res biti zelo strikten, profesionalen/C13*). Posamezne intervjuvanke so omenile tudi umirjanje komunikacije med starši v konfliktnih razvezah (*Pomembno je umirjanje komunikacije med njima v takih razvezah/F65*), nudenje opore otroku (*Si opora temu otroku/G24*) in trud za zmanjševanje otrokove travme med celotnim postopkom zaščite (*Kako zmanjšati to travmo, s tem se veliko ukvarjam/G93*). Ena intervjuvanka pa je poudarila, da mora biti pri nekaterih primerih pozorna na to, kaj so njene naloge, in da so za zaščito otroka ali mladostnika, po opravljenih nalogah, odgovorni drugi (*govoriti do tukaj je moja naloga, najprej pa ne/B63*). O sistemskih omejitvah, ki strokovnim delavkam onemogočajo kakovostno delo, je govorila le ena od udeleženk, druge tega niso omenjale (*sistemske možnosti ne omogočajo, da bi prišel do nekega cilja/B79*).

#### 4.2. Travma

Rezultati raziskave so pokazali, da vsaka strokovna delavka na drugačen način dela z uporabniki z izkušnjo travme. V posameznih odgovorih so poudarile, da pri delu z uporabniki postavijo meje (*moraš se naučiti postaviti tisto mejo/A69*), načrtujejo delo (*da imaš načrt v glavi/A72*), so empatične (*v teh primerih, ko gremo mi v to držo empatije/B38*), strpne (*strpnost do uporabnika/B155*), razumevajoče (*jim je potrebno eno mero razumevanja pokazati/B150*) in skušajo pridobiti zaupanje uporabnika (*ko je huda travma, moraš najprej pridobiti zaupanje od uporabnikov, da lahko delovni odnos vodiš/B158*). Nekatere strokovne delavke so omenile tudi različne težave, s katerimi se srečujejo pri delu z uporabniki z izkušnjo travme, kot so nepoznavanje travme in sodelovanje z neprostovoljnimi uporabniki. Nekatere intervjuvanke so v povezavi z delom z uporabniki z izkušnjo travme omenile še primerjavo primerov, sodelovanje s starši, prehitro ali prepočasno odzivanje in stiske, ki jih doživljajo strokovne

delavke pri svojem delu. Ena intervjuvanka je kot način dela v primerih, ko ima uporabnik izkušnjo travme, poudarila oblikovanje timov, saj tako strokovne delavke lažje uskladijo mnenja in posledično imajo njihovi občutki manj vpliva na odločitev (*Se mi zdi, da je potrebno uskladiti ta mnenja, lahko se potem na tak način izognemo, pustimo, da svoja občutja vplivajo na delo/C42*). Ena intervjuvanka pa je omenila, da so večkrat prinašalke slabih novic in da so lahko tudi one del otrokove travme (*mi, ki smo tudi del te travme/G89*). V povezavi s travmo je ena od intervjuvank izrazila opažanje, da je travma kot tema pridobila veliko popularnost v javnosti (*Vsebine, povezane s travmo, prednjačijo zadnji dve, tri leta, se veliko pogovarjamo o tem/F11*).

Rezultati raziskave so pokazali, da je večina strokovnih delavk kot glavni občutek, s katerim se srečujejo pri zaščiti otrok in mladostnikov, izpostavila nemoč (*se počutiš nemočnega/D14*). Strokovne delavke omenjajo tudi žalost (*si žalosten/C49*) in jezo (*imam včasih občutke jeze/B73*). V posameznih odgovorih so intervjuvanke omenile občutke želeči biti rešitelj, neprepičanost v potek postopka, občutke naklonjenosti, občutke slabe vesti in čustveno obremenitev. Ena intervjuvanka pa je še posebej izpostavila, da se ne počuti dovolj kompetentna za sodelovanje z uporabniki z izkušnjo travme (*počutim se slabo opremljena za delo s travmo/F86*). Tako se pogosto zgodi, da se uporabnike, pri katerih strokovne delavke prepoznajo travmo, usmerja na psihoterapijo, saj menijo, da same nimajo dovolj znanja (*Tako, da navadno, če vidimo, da so neke travme, usmerjamo v psihoterapije/G134 in potem pa preusmeriš, ker sami nimamo znanja za delo s travmo/G136*). Večina intervjuvank svoje občutke, s katerimi se srečujejo pri zaščiti otrok in mladostnikov, predela s pogovorom, pa naj bo to pogovor s sodelavkami (*Si velikokrat med seboj podelimo te občutke/izkušnje/B82*), notranji pogovor sama s seboj (*en monolog sama s seboj, če ni kolegice zraven/A89*) ali pa z neformalnim pogovorom. Nekatere predelajo občutke med vožnjo domov, s pomočjo izobraževanj in prebiranjem literature. O predelavi občutkov na supervizijah in intervizijah je govorila zgolj ena od intervjuvank. Ena intervjuvanka pa svoje občutke predeluje tudi na terapiji (*Tako, da imam možnost predelati, ali je to moje ali od tiste osebe, čigava so ta čustva/G79*).

Intervjuvanke so kot najpogostejšo strategijo za soočanje s čustvenim vplivom uporabnikove izkušnje s travmo navedle sodelovanje. Omenile so time (*timi s strokovnimi delavci/A106*), delitev nalog med strokovnimi delavkami (*si razdelimo med sodelavkami/A108*) in delo v paru (*Prosimo, da nam še kakšnega pridružijo, da če je mogoče, da bi bile v paru/G109*). Posamezna intervjuvanka je omenila tudi postavitev mej, da uporabnikova zgodba ne vpliva na njeno delo,

in zavedanje, da je preseganje mej lahko v škodo strokovne delavke (*vem, da je, če se to preseže, škodljivo za nas/B66*). Posamezna intervjuvanka pri delu z uporabniki z izkušnjo travme ne opaža drugačnega odziva (*nekega odziva, da bi se npr. umaknila, nimam/D90*).

Rezultati so pokazali, da so intervjuvanke znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme pridobile na različnih izobraževanjih (*enih izobraževanj o travmi že imam/A130*), iz strokovne literature svoje stroke in tudi drugih strok (*si jaz včasih kdaj preberem tudi kakšen članek s tega področja/B162*) ter na fakulteti (*vsa znanja s fakultete od delovnega odnosa naprej/C86*). Dve intervjuvanki sta znanja pridobili tudi na dodatnih študijih (*se zelo opiram na znanja, pridobljena na vzporednem študiju Gestalt/D111* in *pa tudi sem se izobraževala s sistemske fiziološke postavitve družine/F15*). Kot pomembna znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme so intervjuvanke navedle tudi znanja o timskem delu, tako znotraj organizacije kot medinstitucionalno (*medinstitucionalni pristop se mi zdi ful pomemben/B153*) ter znanja drugih strok, s katerimi sodelujejo (*in z drugih, pravna znanja, malo terapevtskega znanja/B161*). Intervjuvanke so poudarile pomen delovnega odnosa (*Vzpostavitev odkritega in pristnega delovnega odnosa je ključno za delo/F140*) in njegovih elementov, kot so npr. delo s perspektive moči (*poskušam izhajati iz krepitve moči/B145*) in osebno vodenje (*en tak spoštljiv dialog, sočuten/B154*). V posameznih odgovorih so intervjuvanke navedle še pomen časa (*si je treba vzeti čas/A133*) in prostora (*dati prostor/B134*), upoštevanja glasu otroka (*otroku dati glas/F136*) in znanja za delo s celotno družino. Dve intervjuvani strokovni delavki sta kot najpomembnejše znanje za delo z uporabniki z izkušnjo travme navedli delovne izkušnje (*Tolikoletno delo z mladostniki, prepoznavanje, se mi zdi, da mi je najbolj v pomoč/E79*). Nekatere strokovne delavke so omenile, da pri sebi opažajo pomanjkljivo znanje o travmi ter da pogrešajo angažiranost fakultete za organizacijo izobraževanj, preko katerih bi strokovne delavke ostale v stiku s stroko.

Vse intervjuvanke so seznanjene s pristopom, utemeljenim na razumevanju travme, pri čemer je ena intervjuvanka poudarila, da je po njenem mnenju med strokovnimi delavkami prisotno splošno nepoznavanje poimenovanja tega pristopa (*Zdi se mi, da mi v neki meri uporabljamo, ampak ne prepoznamo tega poimenovanja/D114*), druga pa, da pristop sicer pozna, ne pa tudi njegove vsebine (*ne vem pa nič o njem/G139*). Eni intervjuvanki se zdi pristop učinkovit (*se mi zdi, da je zelo učinkovit pristop/B166*), saj omogoča raziskovanje življenjskega sveta uporabnika, kar predstavlja podlago za nadaljnje delo (*Je potrebno globlje raziskati, zakaj je ta otrok z izkušnjo travme pred nami/B168*).

Intervjuvanke se v večini niso udeležile izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme, zgolj nekatere so se izobraževale na to temo. Ena intervjuvanka je bila ravno v času izvajanja intervjuja prijavljena na večdnevno izobraževanje o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme. Ena intervjuvanka pa je izpostavila, da bo izobraževanja na to temo deležna v okviru dodatnega študija (*me pa na vzporednem študiju čaka tudi posebno poglavje o travmi/D115*).

#### 4.3. Sekundarna travmatizacija

Večina intervjuvank sekundarno travmatizacijo razume kot ponotranjanje uporabnikove travme (*Ko v bistvu ponotranjiš travmo, ki jo je doživel uporabnik/C3*). Razumejo jo tudi kot posledico, ki ga ima delo z uporabniki z izkušnjo travme nanje (*kako ta neka travmatična zgodba pusti posledice na osebo, ki dela z uporabniki, ki imajo neko hudo travmo/E2* in *ali gre za posledice težkih vsebin, s katerimi delamo strokovne delavke, ki delamo na zaščiti otrok/F1*). V posameznih odgovorih so strokovne delavke omenile tudi stiske, ki jih uporabnikove zgodbe povzročijo (*stiska strokovne delavke, ko vidi ali sliši o nekem res travmatičnem dogodku/D2*), poistovetenje z uporabnikom in podoživljanje čustev oseb, s katerimi delajo (*normalno čutiš tudi njena čustva/G16*). Rezultati raziskave so pokazali, da večina strokovnih delavk ne pozna poimenovanja sekundarna travmatizacija (*s tem poimenovanjem moram priznati, da se nisem še srečala/E7*) in so o njej zelo slabo ozaveščene (*O tem se nič ne govori/G3*). Le ena intervjuvanka pa je bila mnenja, da se o tem pojavu čedalje bolj ozavešča (*čedalje bolj pogosto se pogovarjamo oz. se v javnosti govori o tej sekundarni travmatizaciji/C4*). Izobraževanja o sekundarni travmatizaciji, in sicer v obliki sodelovanja v delovni skupini na fakulteti, se je udeležila ena intervjuvanka (*Pri Mojci Šeme, na faksu, ker je delala doktorsko disertacijo s te teme, kjer sem sodelovala v prvi delovni skupini/F145*), ostale intervjuvanke se izobraževanja na to temo niso udeležile.

Vse intervjuvanke so kot primere, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija, navedle primere, kjer je prisotno nasilje. Večina strokovnih delavk je poudarila primere, kjer pride do fizičnega nasilja in zanemarjanja (*po teh res krutih oblikah nasilja so to zagotovo stvari, ki se ti zares vtisnejo v spomin/D38*.) Več kot polovica strokovnih delavk je omenila tudi nujne odvzeme otrok (*če pa imaš odvzem nujni, pa so še sploh težke, ker vzameš otroka, ga strgaš iz naročja in greš/G23*). Dve intervjuvanki sta povedali, da se sekundarna travmatizacija pojavi tudi po sodelovanju s starši, ki grozijo, prijavljajo, obtožujejo in izvajajo agresijo nad strokovnimi delavkami. Prav tako sta dve intervjuvanki omenjali pojav sekundarne

travmatizacije pri delu z družinami v kompleksnih problemskih okoliščinah (*s starši, ko težko najdeš način, da jim pomagaš/D19*). Ena intervjuvanka pa je posebej izpostavila še delo z mladostniki v kazenskem postopku in mladostniki z vedenjskimi težavami, ki jih pogosto tudi nameščajo v strokovne centre.

Strokovne delavke zaznavajo posledice sekundarne travmatizacije pri sebi. Večina strokovnih delavk je opazila posledice na odnosni ravni. Opazile so, da njihovo delo vpliva na spremembe odnosov v družini (*sproža neke odtujenosti od domačih/D42*). O spremembah na odnosni ravni znotraj kolektiva je govorila le ena intervjuvanka, ki je omenila, da postaja povezovanje znotraj kolektiva vedno bolj težavno (*se to pozna tudi v odnosih v kolektivu/F42* in *se težje odpreš kolektivu/F53*). Nekatere strokovne delavke so omenile, da v svojem domačem okolju veliko razmišljajo o primerih, s katerimi so se srečale v službi (*To razmišljanje o tem, kaj bi pa lahko tudi doma ene stvari spremenil/C29*). V posameznih odgovorih so strokovne delavke izpostavile posledice sekundarne travmatizacije kot npr. spremenjeno razmišljanje in pogled na svet, povečano ranljivost, čustveno izčrpanost, slabo organiziranost, nervozo, razdraženost, nepotrpežljivost, stalno napetost, stres in posledice na telesu. Glede posledic sekundarne travmatizacije, zaznane pri kolegicah, je ena izmed intervjuvank izpostavila, da je opazila večjo potrebo sodelavk po podpori (*Več pogovora in podpore potrebujejo/C21*), iskanje potrditve (*pa tudi neko potrditev, da so ok ravnale/C22*) in koriščenje ur za počitek (*me vprašajo, da bi koristile ure, da se spočijejo/C24*).

Več kot polovica intervjuvank ni zaznala večjih posledic na svoje delo z uporabniki, ki imajo izkušnjo travme. V posameznih odgovorih so strokovne delavke govorile o pozornosti na svoje odzive pri delu z uporabniki z izkušnjo travme, večjo empatičnost na začetku kariere in racionalnost (*Bolj racionalno spremljam in gledam na podlagi nekih preteklih dogodkov, da vidim, kaj lahko zmore in kaj ne/E33*). Ena intervjuvanka je omenila umik od uporabnika pri delu (*Tako mogoče se malo umaknem/F55*) zaradi previdnosti in ohranjanja profesionalne distance (*začneš vzpostavljati neko profesionalno distanco, kar je v redu/F82*).

Rezultati raziskave kažejo, da je najbolj pogost znak sekundarne travmatizacije med strokovnimi delavkami nespečnost (*Imela sem kar hudo nespečnost/F37*). Več kot polovica intervjuvank je omenila tudi razmišljanje o primeru (*razmišljam o kakšnem primeru/C19*). Intervjuvanki sta opozorili tudi na telesne znake, ki sta jih zaznali, kot je npr. tresenje telesa (*se trese, ker je tako čustveno/G36*). Ostali znaki, ki so jih navedle v posameznih odgovorih, so naslednji: adrenalin (*si pod vplivom adrenalina/F39*), hiperaktivnost, napetost, nihanje

razpoloženja, stres, izčrpanost (*občutek imaš, da si zelo izčrpan/B27*), slabe misli, čustvena ranljivost, sanje, pozaba, časovna dezorientiranost (*Pri sebi izrazito vidim, da sem velikokrat izgubljena v času/D28*), razdražljivost, raztresenost, hipersenzibilnost, povišanje kortizola, izgorelost in anksioznost. Vse intervjuvanke so zaznale znake sekundarne travmatizacije pri svojih kolegicah. Posamezno so kot znake navedle različne bolezni, depresijo, anksioznost, utrujenost in psihično izčrpanost. Ena intervjuvanka je poudarila, da so znaki sekundarne travmatizacije pogojeni z delovnimi izkušnjami ter da sama ne doživlja toliko znakov kot njene mlajše kolegice, ki jih nekoliko več (*Samo pa se pozna, da so one samo po eno leto, jaz pa sem že 15 let/G45*).

Večina strokovnih delavk je kot strategijo soočanja s sekundarno travmatizacijo navedla pogovor. Omenile so pogovor s sodelavci, ki imajo podobne izkušnje (*se malo pomenimo s sodelavci, da res predebatiramo to, kaj se je zgodilo/D77*), pogovor z nadrejenimi (*možno je tudi z našimi nadrejenimi/B89*), pogovor z otroki (*V takih situacijah, ko to začutim, poskusim povedati tudi otrokom, na njim primeren način/C62*), pogovor s partnerjem in pa pogovor o tem, kaj je možno narediti (*se pogovorim, kjer so moje možnosti, kaj lahko/E53*). Večina intervjuvank se preusmeri v dejavnosti, ki niso povezane z delom. Omenile so različne športne dejavnosti, kot so hoja, tek, joga, pohodništvo in plezanje. Terapije, kot strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo, se poslužuje manj kot polovica intervjuvank (*Jaz grem na lastno terapijo, ko začutim neke stvari/D75*). Posamezne intervjuvanke so govorile tudi o podpori prijateljic (*imam eno prijateljico, s katero tako službene in osebne zadeve predelam/B92*), pomočnice direktorice (*vem, da je pomočnica nam na voljo/B91*), bivših sodelavk in sodelavk z istega delovnega področja (*Najpogosteje so to punce, ki so delale ali delajo na teh področjih, ki imajo za seboj en kup izkušenj pa terapij/F76*). Nekaterim intervjuvankam pri soočanju s sekundarno travmatizacijo pomagajo živali (*Jaz imam doma psa, pa potem on name deluje zelo terapevtsko/D80*) in druženje s prijatelji ter družino. V posameznih odgovorih so intervjuvanke omenjale tudi pomen postavljanja osebnih mej (*Imam postavljeno neko mejo/E50*), mej med službo in osebnim življenjem (*kadar grem domov, službo pustim v službi/A60*), intervizije, supervizije, aktive in kolegije, ki so organizirani na enoti ali med regijami, potovanja, kajenje in tehnike sproščanja.

Posamezne strokovne delavke pojav sekundarne travmatizacije povezujejo z dnevno izpostavljenostjo travmatičnim dogodkom (*ti bi rabil, ker se vsak dan soočaš s stresnimi situacijami/G118*). Dve intervjuvanki sta izrazili mnenje, da tudi delovno področje, na katerem

sta zaposleni, vpliva na izpostavljenost primerom, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija. O travmatičnih izkušnjah lastnih otrok, ki pri strokovni delavki izzovejo sekundarno travmatizacijo, je poročala ena intervjuvanka (*Imam tudi doma izkušnjo z dvema otrokoma, ki sta imela zelo travmatično izkušnjo/C43*).

#### 4.4. Skrb zase

V odgovorih intervjuvanih strokovnih delavk je zaznati pomembnost znanja o skrbi zase, saj lahko s pomočjo teh znanj pomagaš sebi v različnih situacijah, s katerimi se srečuješ na delu (*da si opremljen s temi znanji, kako lahko sam sebi pomagaš do ene mere/A11*). Ena intervjuvanka je ob tem še posebej izpostavila pomen izobraževanj, saj z njihovo pomočjo spoznaš sebe (*te vodijo sebe spoznavat, tvoje šibke točke in močna področja/A24*) in pridobiš znanja za reševanje osebnih stisk, v katerih se znajdeš (*te tudi učiti tebi primerno reševat svoje težave/A25*).

Rezultati raziskave so pokazali, da večina intervjuvank izvaja osebno skrb zase. Nekatere intervjuvanke so omenile postavitev osebnih mej (*vedeti, kje so tvoje meje/A119*) ter mej med službo in osebnim življenjem (*Da se naučimo, kako ohranjati ustrezno ravnovesje med osebnim in profesionalnim življenjem/B131*). Izpostavile so tudi lastno angažiranje (*sem jaz začela iskati neke opcije zase, ki mi ustrezajo/B95*) in financiranje skrbi zase. Posamezni intervjuvanki sta omenili tudi delo na sebi preko prakse (*ki pa pride preko prakse, ne takoj na začetku/A123*) in skrb zase na osebni način, z naslavljanjem stisk in tem, s katerimi se srečujejo. Posamezno so omenile branje, jogo, kvaliteten dopust, samozaščito, emocionalno distanco in oblikovanje varnega prostora zase. Pomanjkanje časa za kvalitetno skrb zase je omenila ena intervjuvanka (*mi malo zmanjka časa/D85*).

Rezultati raziskave so pokazali, da večina strokovnih delavk ocenjuje, da CSD Primorsko-Notranjska nima veliko ukrepov, s katerimi bi poskrbeli za svoje zaposlene (*Mislim, da Center Primorsko-Notranjska kot generalno nima ravno veliko takih ukrepov, da bi pomagali v takih situacijah/C66*). Vse intervjuvanke so povedale, da jim organizacija omogoča skupinske mesečne supervizije, posamezne intervjuvanke so omenile tudi intervizije, ki potekajo znotraj enot. Možnost individualne supervizije zaradi kompleksnosti primera je imela manj kot polovica intervjuvank (*Sem pa tudi že imela izkušnjo z individualno supervizijo/E70*). Intervjuvanke so povedale, da si medsebojno nudijo podporo ter si med seboj pomagajo, predvsem na enoti, na kateri so zaposlene (*jaz mislim, da mi kot sodelavci poskrbimo sami zase*).

in za druge/D91). Nekaj intervjuvank je izpostavilo izobraževanja, ki jih omogoča organizacija. Podporo pomočnice direktorice je omenila ena intervjuvanka.

Večina intervjuvank pri skrbi zase na ravni organizacije zaznava pomanjkljivosti. Rezultati raziskave so pokazali, da strokovne delavke v povezavi z izobraževanji, ki jim jih nudi organizacija, zaznavajo težave. Prva težava, o kateri so govorile, so finančne omejitve, saj je proračun za izobraževanja premajhen (*Mi smo imeli za izobraževanja 200 eur letno, 120 eur ali pa 150 eur je eno, potem ne moremo na veliko izobraževanj/G104*). Druga težava, ki so jo omenile, je težko usklajevanje delovnih obveznosti in udeležbe na izobraževanjih. Dve intervjuvanki sta omenili tudi slabo podporo vodstvenega kadra (*Velikokrat imam občutek, kot da strokovno delo in podpora strokovne delavke ni prioriteta/F121*) in pomanjkanje takojšnje pomoči v kriznih situacijah (*ko pa je stiska, rabiš ti neko podporo takoj/A116*). Ena intervjuvanka je omenila, da pomanjkljivost vidi v tem, da o psihoterapiji strokovnih delavk v akutnih primerih odloča direktorica, zaradi česar to uporablja zelo malo strokovnih delavk (*(ne vem, če se tega sploh kdo poslužuje/C76)*). O pogosti menjavi strokovnih delavk na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov zaradi pomanjkanja podpore in skrbi zase je govorila ena intervjuvanka.

Večina podanih predlogov za izboljšanje skrbi zase na ravni organizacije se nanaša na izobraževanje strokovnih delavk, na način delavnic, tedenskih ali mesečnih vsebin za boljše počutje na delovnem mestu, debatnih krožkov in več strokovnih izobraževanj. Ena intervjuvanka je predlagala tudi izobraževanje vodstvenega kadra, da bi znal nuditi ustrezno podporo zaposlenim (*Več izobraževanj za vodje, ki jih bodo naučila, kako podpreti svoje zaposlene pri delu/F126*). Večina intervjuvank je predlagala, da se strokovnim delavkam omogoči redna individualna supervizija (*Mislím, da bi morali imeti več možnosti za individualno supervizijo/D105*) in da vodstvo zaposlenim nudi več podpore. Dve intervjuvanki sta predlagali tudi možnost redne terapije za zaposlene (*bi mogla biti tudi neka posebna terapija, da je sestavni del tega poklica/D106*), predvsem za strokovne delavke na zahtevnejših delovnih področjih. Ena intervjuvanka pa bi si želela večje podpore s strani vodstva (*Mogoče pričakuješ od vodje/F43*).

## 5. RAZPRAVA

V poglavju bom povzela ključne ugotovitve raziskave, s pomočjo katerih bom odgovorila na zastavljena raziskovalna vprašanja in jih povezala s teoretičnimi izhodišči.

Uvodoma pa najprej kritično ovrednotim izvedeno raziskavo. Menim, da je bila raziskava z vidika uporabljene metodologije uspešna, dobila sem odgovore na vsa raziskovalna vprašanja, kljub temu da so bili odgovori intervjuvank pri nekaterih zastavljenih vprašanjih bolj kratki. Intervjuvankam sem sicer poskušala pomagati s postavljanjem podvprašanj, a menim, da zaradi nepoznavanja teme niso podajale daljših odgovorov. Izjemi sta bili dve intervjuvanki, ki sta pred intervjujem malo raziskali temo raziskave. Večina rezultatov, ki sem jih pridobila, se ujema s teorijo, zapisano v uvodnem delu magistrskega dela. Prednost raziskave vidim v tem, da sem intervjuje izvedla s strokovnimi delavkami z večletnimi delovnimi izkušnjami na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov. Srečale so se z različnimi situacijami in dobro poznajo postopke zaščite. Kot prednost in tudi kot omejitev vidim svojo odločitev, da raziskavo izvedem zgolj na Centru za socialno delo Primorsko-Notranjska. Pridobljeni rezultati bodo lahko v pomoč vodstvenemu kadru tega centra in vseh njegovih enot, da oblikujejo boljše oblike pomoči, ki bi strokovnim delavkam pomagale pri soočanju s sekundarno travmatizacijo. Pridobljene rezultate pa težko posplošim na vse strokovne delavke v Sloveniji, ki so zaposlene na CSD-jih na tem področju, saj imajo centri različne lokalne kontekste, organizacijske prakse in zaposlene.

### RAZUMEVANJE SEKUNDARNE TRAVMATIZACIJE IN PRIMERI, PO KATERIH SE POJAVI SEKUNDARNA TRAVMATIZACIJA

Strokovne delavke imajo različna razumevanja sekundarne travmatizacije. Večina intervjuvanih strokovnih delavk je sekundarno travmatizacijo opredelila kot ponotranjanje travme uporabnika, s katerim sodelujejo. Ta opredelitev se povezuje z ugotovitvijo Gilla in Weinberga (2015, str. 552), ki pravita, da strokovne delavke v procesu nudenja psihosocialne pomoči pogosto ponotranjijo občutke uporabnika. Intervjuvanke so povedale, da sekundarno travmatizacijo razumejo kot posledico, ki ga ima delo z uporabniki z izkušnjo travme nanje, kar se sklada z opredelitvijo Menta, Silvestrina, Merlina, Nocita, Bruna, Muscatella, Zocalija in Kawija (2020, str. 184), ki sekundarno travmatizacijo opredeljujejo kot naravno posledico procesa pomoči med dvema osebama, v katerem je ena od oseb izpostavljena travmi druge, ki je to travmo neposredno doživela. Tudi avtorja Gill in Weinberg (2015, str. 552) sekundarno travmatizacijo opisujeta kot posledico neposredne izpostavitve podrobnostim travmatičnega

dogodka preko osebe, ki je ta dogodek doživela. Nekatere intervjuvanke so omenile tudi stiske, ki jih doživljajo, ter poistovetenje z uporabnikom in podoživljanje njihovih čustev. Strokovne delavke postanejo zaradi izpostavljenosti travmatičnim dogodkom preobremenjene s travmo drugega (Goossen, 2020, str. 4–5). Rezultati so pokazali, da poimenovanja sekundarna travmatizacija, kljub oblikovanemu razumevanju tega pojava, večina intervjuvanih strokovnih delavk ne pozna. Prav tako so o sekundarni travmatizaciji tudi slabo ozaveščene. Rezultati raziskave kažejo, da intervjuvanke sekundarno travmatizacijo doživljajo po primerih, v katerih je prisotno nasilje. Izpostavile so primere, pri katerih gre za fizično nasilje in zanemarjanje. Armes, Lee, Bride in Seponski (2021) izpostavljajo, da strokovne delavke, ki se v svojem delu srečajo z zanemarjanjem otrok, lahko doživijo različne negativne posledice, ena od njih je tudi sekundarna travmatizacija. Tudi Kanno (2010, str. 43) piše o pojavu sekundarne travmatizacije med strokovnimi delavkami, ki se srečujejo s primeri, kjer je prisotno zanemarjanje in nasilje nad otroki. Intervjuvanke so omenile, da tudi po nujnih odvzemih, ki so del njihovega dela, doživljajo sekundarno travmatizacijo. Lopez (2019, str. 16) pravi, da so strokovne delavke pri primerih, kjer je potreben nujni odzjem otroka, nenehno izpostavljene travmatičnim izkušnjam otroka in tudi celotne družine, s katero sodelujejo, kar lahko vpliva na pojav sekundarne travmatizacije pri njih. Dve intervjuvanki pa sta omenili pojav sekundarne travmatizacije tudi pri sodelovanju s starši, ki izkazujejo agresivno vedenje, in družinami v kompleksnih problemskih okoliščinah. Hope in Wyk (2018) pravita, da lahko starši po posegu strokovnih delavk v družino postanejo agresivni do njih, kar je za strokovne delavke lahko travmatično. Strokovne delavke so pri delu z družinami izpostavljene tudi različnim kompleksnim problemskim okoliščinam, v kateri so družine, s katerimi sodelujejo, kot so npr. nasilje, zanemarjanje, revščina in družbena neenakost, ki lahko pri strokovnih delavkah izzovejo pojav sekundarne travmatizacije (Wilkinson, 2021, str. 2).

Strokovne delavke pojav sekundarne travmatizacije povezujejo z dnevno izpostavljenostjo travmatičnim dogodkom, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Ena intervjuvanka pa ima izkušnjo sekundarne travmatizacije, ki se je razvila zaradi izpostavljenosti travmatičnim izkušnjam njenih otrok. Gill in Weinberg (2015, str. 552) opozarjata, da sta pojav in intenzivnost sekundarne travmatizacije odvisna tudi od količine primerov, ki jih obravnava posamezna strokovna delavka, ter osebne zgodovine strokovne delavke, povezane s travmo. Dve intervjuvanki sta menili, da so strokovne delavke na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov že zaradi narave dela izpostavljene več travmatičnim dogodkom uporabnikov, zato imajo več možnosti za razvoj sekundarne travmatizacije, kar je skladno z ugotovitvijo

Quinn, Ji in Nackerud (2018, str. 506), ki pravijo, da tudi tip uporabnikov z izkušnjo travme vpliva na pojav sekundarne travmatizacije.

## ZNAKI IN POSLEDICE SEKUNDARNE TRAVMATIZACIJE

Intervjuvanke kot znake sekundarne travmatizacije izpostavljajo nespečnost, kar je skladno s Fogelovo (2015, str. 9–10) ugotovitvijo, ki kot enega od znakov sekundarne travmatizacije navaja težave s spanjem. Rezultati moje raziskave kažejo, da večina intervjuvank razmišlja o primerih, s katerimi so se srečale v službi. Kot znake sekundarne travmatizacije so izpostavile še sanje o primerih, razdraženost, raztresenost in izčrpanost. Quinn, Ji in Nackerud (2018) so izpostavili, da lahko strokovne delavke ob srečanju z uporabniki z izkušnjo travme postanejo bolj razdražljive in imajo težave s koncentracijo. Fogel (2015, str. 9–10) pa je kot znaka sekundarne travmatizacije izpostavil tudi zmanjšan občutek energije in nočne more, ki jih lahko doživljajo strokovne delavke.

Rezultati raziskave so pokazali, da strokovne delavke pri znakih in posledicah sekundarne travmatizacije navajajo zelo podobne odgovore. Menim, da tudi ne razlikujejo med njimi, a ker sta bili zastavljeni dve vprašanji, eno o simptomih in drugo o posledicah, so na tak način tudi odgovorile. Intervjuvanke opažajo posledice sekundarne travmatizacije predvsem na odnosni ravni. Izpostavile so spremenjene odnose v družini, ena intervjuvanka pa je denimo opazila, da sekundarna travmatizacija vpliva tudi na odnose v kolektivu, s katerim se težko poveže. Goossen (2020, str. 8–9) opozarja, da je posledice sekundarne travmatizacije videti tudi pri vedenju strokovne delavke, saj se postopno začne odmikati iz družbe, zanimanje za intimnost se zmanjša in lahko spremeni tudi slog starševstva.

Nekatere intervjuvanke, ki so sodelovale v moji raziskavi, so kot posledico sekundarne travmatizacije omenile tudi razmišljanje o primerih izven delovnega časa v domačem okolju. Intervjuvanka je povedala, da začne po posameznih primerih razmišljati, kakšne spremembe lahko na podlagi izkušnje, ki jo je pridobila, vnese v svoje osebno življenje. Hesse (2002, str. 298–299) pravi, da lahko strokovne delavke zaradi sekundarne travmatizacije spremenijo življenjski slog in svoj vrednostni sistem. Strokovne delavke po delu z uporabniki z izkušnjo travme začnejo drugače razmišljati in spremenijo svoj pogled na svet. Goossen (2020, str. 8–9) opisuje, da se lahko strokovne delavke začnejo spraševati o smislu življenja in začnejo preizpraševati svoja prepričanja. Intervjuvanke so izpostavile še slabo organiziranost, izčrpanost, razdraženost in posledice na telesni ravni. Goossen (2020, str. 8–9) navaja, da lahko

pride do posledic sekundarne travmatizacije na različnih področjih. Na kognitivni ravni lahko pride do zmedenosti, na čustveni do izčrpanosti, pri vedenju strokovne delavke lahko opazimo nestrpnost in razdražljivost, na telesni ravni pa lahko pride do šoka in različnih bolečin.

Strokovne delavke zaznavajo simptome sekundarne travmatizacije tudi pri svojih kolegicah. Ena intervjuvanka je povedala, da je opazila potrebo po večji podpori in iskanje potrditve po opravljenem delu. To opažanje se sklada z ugotovitvijo Hesse (2002, str. 289–299), ki pravi, da lahko strokovne delavke zaradi sekundarne travmatizacije začnejo preizpraševati svojo identiteto, vlogo in lastno vrednost.

Rezultati kažejo, da pri večini strokovnih delavk sekundarna travmatizacija nima večjih učinkov na delo z uporabniki z izkušnjo travme. Nekatere intervjuvanke so sicer omenile povečano pozornost na svoje odzive, povečano empatijo na začetku kariere in večjo racionalnost, ena intervjuvanka pa je omenila odmik od uporabnika zaradi previdnosti in ohranjanja profesionalne meje. Goossen (2020, str. 8–9) opozori na odmaknjenost kot na posledico sekundarne travmatizacije pri delu strokovne delavke.

## STRATEGIJE SOOČANJA STROKOVNIH DELAVK S SEKUNDARNO TRAVMATIZACIJO

Rezultati izvedene raziskave so pokazali, da strokovne delavke za soočanje s sekundarno travmatizacijo uporabljajo različne strategije. Norelli, Long in Krepps (2023) poudarjajo, da imajo posamezniki različne tehnike skrbi zase in da je pomembno, da najdejo tehniko, ki jim najbolj ustreza ter jim pomaga pri soočanju z vsakdanjimi obremenitvami. Večina strokovnih delavk je izpostavila, da jim pri soočanju s sekundarno travmatizacijo pomaga pogovor. V okviru službe so omenile, da se pogovarjajo s kolegicami, ki imajo podobne izkušnje, ali pa z nadrejenimi. V domačem okolju pa jim pri soočanju s sekundarno travmatizacijo pomagajo pogovori s partnerjem in otroki. Omenile so tudi podporo prijateljic in bivših sodelavk. Marković Vukčević in Živanović (2022, str. 2) poudarjata, da strategije, kot so podpora družine, prijateljev, kolegov in podpora znotraj organizacije, dokazano pripomorejo pri soočanju s sekundarno travmatizacijo. Intervjuvanke so izpostavile tudi veliko športnih aktivnosti, ki jim pomagajo pri soočanju s sekundarno travmatizacijo. Lee, J. in Miller, E. (2013, str. 99–100) pravita, da so podpore za fizično skrb zase usmerjene v optimizacijo fizičnih funkcij in varnosti. Nekatere strokovne delavke se s sekundarno travmatizacijo soočajo v lastnem terapevtskem procesu, kar Lee in Miller (2013, str. 99–100) v svoji opredelitvi imenujeta psihološka in

čustvena raven osebne skrbi zase. Strategije na tej ravni so osredotočene na ohranjanje pozitivnega in sočutnega pogleda nase. Intervjuvanki sta poudarili tudi terapevtski pomen domačih živali pri soočanju s sekundarno travmatizacijo. Tedeschi in Jenkins (2019, str. 23) izpostavita, da živali nudijo neobsojajočo podporo in prijateljstvo. Čustvena podpora, ki jo nudijo živali, predstavlja blažilec pri doživljanju stresa. Strokovne delavke so navedle, da jim pri soočanju s sekundarno travmatizacijo pomaga, če se ukvarjajo z dejavnostmi in izvajajo aktivnosti, ki niso povezane z njihovim delom. Omenile so tudi potovanja in dopuste. Lee in Miller (2013, str. 99–100) take dejavnosti poimenujeta prosti čas, v katerem se strokovne delavke vključujejo v dejavnosti, ki spodbujajo počitek in prepuščanje ustvarjalnosti. Intervjuvanki uporabljata tudi tehnike sproščanja, in sicer meditacijo in globoko dihanje. Meditacija proizvaja pozitiven psihološki odziv in pozitivne emocije pri posamezniku (Hubbard in Falco, 2015, str. 342). S tehnikami dihanja pa naj bi prišlo do integracije uma in telesa, kar omogoča sprostitvev. Z uporabo teh tehnik naj bi se povečala raven kisika v krvi, občutek stresa in tesnobe pa naj bi se zmanjšal (Toussaint, Nyugen, Rottger, Dixon, Offenbacher, Kohls, Hirsch in Sirois, 2021, str. 2).

## OBLIKE POMOČI PRI PREMAGOVANJU SEKUNDARNE TRAVMATIZACIJE NA RAVNI ORGANIZACIJE

Strokovne delavke, ki so sodelovale v moji raziskavi, ocenjujejo, da CSD Primorsko-Notranjska nima dovolj ukrepov, s katerimi bi poskrbeli za dobro počutje svojih zaposlenih z namenom preprečevanja oz. zmanjševanja sekundarne travmatizacije. Rakovec in Videmšek (2024, str. 352) opozarjata, da veliko organizacij v praksi ne izvaja skrbi za svoje zaposlene, kljub temu da je to del njihovih odgovornosti. Večina je kot glavno obliko pomoči, ki jim jo omogoča organizacija, v kateri so zaposlene, navedla supervizijo. Supervizija, ki jim je na voljo, je skupinska in poteka enkrat mesečno. Strokovnim delavkam lahko supervizija predstavlja vir opore pri spoprijemanju z izzivi, dvomi in težavami, s katerimi se srečujejo v vsakodnevnem delu z uporabniki (Videmšek, 2021, str. 5). Rezultati raziskave kažejo, da je bila individualna supervizija organizirana zgolj za nekatere strokovne delavke, ki so delale s kompleksnejšimi primeri. Videmšek (2021, str. 56–57) omeni, da je v Sloveniji individualna supervizija na področju socialnega varstva zelo redka. Kot prednosti take oblike supervizije izpostavi boljšo razpoložljivost časa, pozornost v procesu je usmerjena na eno supervizantko in njeno situacijo, bolj poglobljen odnos med supervizantko in supervizorko. Nekatere strokovne delavke so omenile, da imajo znotraj kolektiva tudi intervizije, ki jim pomagajo pri uspešnem delu. Pri

interviziji imajo strokovne delavke podobno poklicno usposobljenost in delovne izkušnje, kar vpliva na lažjo vzpostavitev zaupanja, občutka varnosti in odprtosti za sodelovanje (Arnold Milošević, 2007, str. 3–6). Intervjuvanke so izpostavile tudi pomen medsebojne podpore in pomoči med kolegicami, predvsem na enoti, kjer so zaposlene. Whitfield in Kanter (2014, str. 60) pravita, da podpora med sodelavci deluje kot preventivni dejavnik sekundarne travmatizacije, saj je medsebojna podpora v veliko pomoč pri spoprijemanju z izzivi, ki se pojavijo med delom. Ena intervjuvanka je povedala, da tudi podpora pomočnice direktorice pripomore, da se na svojem delovnem mestu počuti bolje. Organizacija za dobro počutje strokovnih delavk poskrbi tudi z organizacijo izobraževanj o različnih temah. Na izobraževanjih se strokovne delavke seznanijo z novimi temami in pridobijo znanja za nadaljnje delo. Pri zmanjševanju in preprečevanju sekundarne travmatizacije bi izobraževanja pomagala strokovnim delavkam ozvestiti pojav sekundarne travmatizacije in strategije za soočanje s sekundarno travmatizacijo (Hesse, 2002, str. 307).

Rezultati raziskave kažejo, da strokovne delavke pri skrbi zase na ravni organizacije zaznavajo veliko pomanjkljivosti. Strokovne delavke menijo, da je proračun za izobraževanja premajhen, zato morajo premišljeno izbrati, katerega izobraževanja se bodo udeležile. Izpostavile so, da je težko uskladiti vse delovne obveznosti in udeležbo na izobraževanjih. Nekatere intervjuvanke pogrešajo podporo vodstva in takojšnjo pomoč v kriznih situacijah. S pomanjkanjem skrbi zase na ravni organizacije, ki so jo izpostavile strokovne delavke, prevenција sekundarne travmatizacije ostaja zgolj na ramenih strokovnih delavk. Whitfield in Kanter (2014, str. 60) pravita, da je bolj učinkovit pristop, ko organizacija in strokovne delavke sodelujejo pri preprečevanju sekundarne travmatizacije.

Strokovne delavke so podale tudi različne predloge, s katerimi bi po njihovem mnenju organizacija lahko pripomogla k boljšemu počutju svojih zaposlenih. Podale so predlog, da bi organizacija morala organizirati več izobraževanj v različnih oblikah. Whitfield in Kanter (2014, str. 60) pravita, da lahko profesionalna izobraževanja o vplivu travme na duševno zdravje zmanjšujejo pojav sekundarne travmatizacije. Strokovne delavke menijo, da bi morala biti zaposlenim zagotovljena redna individualna supervizija, na kateri bi razreševali dileme, težave itd. Nekatere so predlagale tudi uvedbo redne psihoterapije za zaposlene, predvsem na zahtevnejših delovnih področjih. Hesse (2002, str. 303–304) pravi, da je psihoterapija odličen način za soočanje s sekundarno travmatizacijo, saj lahko na tak način strokovne delavke naslovijo svoje občutke, reakcije in izkušnje. Omenile so tudi večjo podporo vodstva. Lee in

Miller (2013, str. 100–101) pravi, da je profesionalna skrb zase ena od strategij soočanja s sekundarno travmatizacijo. Strokovna podpora znotraj organizacije, o kateri pišeta, lahko prispeva k zmanjševanju oz. preprečevanju sekundarne travmatizacije.

## 6. SKLEPI

V nadaljevanju zapišem sklepe na podlagi pridobljenih rezultatov raziskave, pri čemer še enkrat poudarjam, da ti veljajo samo za proučevano populacijo in niso posplošljivi:

- Intervjuvane strokovne delavke imajo različna razumevanja in opredelitve sekundarne travmatizacije. Skupno tem opredelitvam pa je, da sekundarno travmatizacijo opredeljujejo kot posledico svojega dela z uporabniki z izkušnjo travme.
- Strokovne delavke pojem sekundarna travmatizacija vsebinsko okvirno razumejo, ne poznajo pa njegovega poimenovanja in o tem pojavu nimajo poglobljenega znanja.
- Strokovne delavke so o pojavu sekundarne travmatizacije slabo ozaveščene. Center za socialno delo ne organizira izobraževanj o sekundarni travmatizaciji za svoje zaposlene, na katerih bi strokovne delavke dobile tudi znanja o tem, kako sekundarno travmatizacijo v čim večji meri preprečiti.
- Strokovne delavke opažajo, da se sekundarna travmatizacija najpogosteje pojavi po primerih, ki vključujejo nasilje. Izpostavile so primere fizičnega nasilja in zanemarjanja.
- Intervjuvanke sekundarno travmatizacijo doživljajo tudi ob nujnih odvzemih otrok, ko otroka odmaknejo od družine.
- Sodelovanje z družinami v kompleksnih problemskih okoliščinah pri strokovnih delavkah prav tako povzroči pojav sekundarne travmatizacije.
- Vsakodnevna izpostavljenost travmatičnim izkušnjam uporabnikov vpliva na razvoj sekundarne travmatizacije.
- Strokovne delavke opažajo številne simptome sekundarne travmatizacije, kot so nespečnost, razmišljanje o primerih, izčrpanost, razdraženost in raztresenost.
- Intervjuvanke ne razlikujejo med znaki in posledicami sekundarne travmatizacije.
- Intervjuvanke pri sebi opažajo različne posledice sekundarne travmatizacije. Posledice so opazile na osebnostni, odnosni in telesni ravni. Tudi pri sodelavkah na istem delovnem področju zaznavajo posledice sekundarne travmatizacije.
- Sekundarna travmatizacija po mnenju intervjuvank ne vpliva na njihovo sodelovanje z uporabniki z izkušnjo travme.
- Strokovne delavke so razvile različne strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo. Ukvarjajo se s športom, potujejo, iščejo podporo pri bližnjih, hodijo na psihoterapije, uporabljajo tehnike sproščanja in se s sekundarno travmatizacijo soočajo s pomočjo živali.

- Pogovor je najpogostejša strategija, s katero se intervjuvanke soočajo s sekundarno travmatizacijo.
- Center za socialno delo Primorsko-Notranjska ima premalo ukrepov, s katerimi bi poskrbel za dobro počutje svojih zaposlenih.
- Glavna oblika skrbi zase, ki jo organizira CSD Primorsko-Notranjska, je mesečna skupinska supervizija za zaposlene.
- Strokovnim delavkam so kljub vsakodnevni izpostavljenosti travmatičnim dogodkom uporabnikov, individualne supervizije zagotovljene zgolj ob kompleksnejših primerih.
- Intervjuvanke so kot glavne pomanjkljivosti pri skrbi organizacije za svoje zaposlene izpostavile omejen proračun za izobraževanja, pomanjkanje podpore in pomanjkanje takojšnje pomoči v kriznih situacijah.
- Strokovne delavke predlagajo več izobraževanj, uvedbo rednih individualnih supervizij, redne terapije za zaposlene in večjo podporo zaposlenim s strani vodstva.

## 7. PREDLOGI

Na podlagi glavnih ugotovitev izvedene raziskave predlagam:

- Uvedbo obveznih izobraževanj za vse zaposlene na CSD-ju o sekundarni travmatizaciji. Namreč menja sem, da veliko strokovnih delavk nima popolnega razumevanja, kaj je sekundarna travmatizacija. Izobraževanja bi jim omogočila, da se seznanijo s poimenovanjem, znaki in posledicami sekundarne travmatizacije ter načini, s katerimi se lahko soočajo s sekundarno travmatizacijo.
- Vključitev razširjene in poglobljene vsebine o sekundarni travmatizaciji in skrbi zase v študijski program. Pridobljena znanja bi bila v pomoč pri prepoznavanju sekundarne travmatizacije in soočanju z njo. Znanja o skrbi zase bi pomagala pri preprečevanju sekundarne travmatizacije pri delu z uporabniki.
- Namenitev dodatnih finančnih sredstev s strani države za CSD-je, s katerimi bi strokovnim delavkam zagotovili več možnosti za strokovna izobraževanja. Povečana finančna podpora bi morala biti usmerjena tudi v pogostejše izvajanje skupinske supervizije in uvedbo redne individualne supervizije. Del sredstev bi moral biti namenjen tudi zagotavljanju takojšnje pomoči v zahtevnejših primerih.
- Uvedbo izobraževanj za vodstveni kader CSD-jev, usmerjenih v krepitev kompetenc za nudenje ustrezne podpore zaposlenim. Predlagam tudi vzpostavitev rednih pogovorov med vodstvom in zaposlenimi, s ciljem boljšega razumevanja potreb in ustreznega prilagajanja dejavnosti ter ukrepov za boljše počutje zaposlenih.
- Izvedbo raziskave o pojavnosti sekundarne travmatizacije na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov na vseh CSD-jih v Sloveniji. Rezultati take raziskave bi omogočili boljši vpogled v stanje na tem področju. Na podlagi rezultatov bi se lahko oblikovali predlogi in ukrepi, ki bi pomagali pri preprečevanju in soočanju s sekundarno travmatizacijo.

## 8. VIRI IN LITERATURA

- American Psychological Association (b. d.). *Trauma*. Pridobljeno 6. 12. 2024 s <https://www.apa.org/topics/trauma>
- Arnes, E. S., Lee, J., Bride, B., & Seponski, M. D. (2021). *Secondary trauma and impairment in clinical social workers*. Pridobljeno 23. 5. 2025 s <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7671948/>
- Arnold, M. V. (2007). *Priročnik za intervizijo v socialnem delu*. Pridobljeno 23. 12. 2024 s [https://www.fsd.uni-lj.si/mma/prirocnik\\_za\\_intervizijo/2009120309191471/](https://www.fsd.uni-lj.si/mma/prirocnik_za_intervizijo/2009120309191471/)
- Bammens, M. P. Y. (2016). Employees' Innovative Behavior in Social Context: A Closer Examination of the Role of Organizational Care. *The Journal of product innovation management*, 33(3). Pridobljeno 8. 2. 2025 s [https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/jpim.12267?saml\\_referrer](https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/jpim.12267?saml_referrer)
- Barbash, E. (2017). *Different Types of Trauma: Small 't' versus Large 'T'*. Pridobljeno 7. 2. 2025 s <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/trauma-and-hope/201703/different-types-trauma-small-t-versus-large-t>
- Ben - Porat, A. (2017). Competence of Trauma Social Workers: The Relationship Between Field of Practice and Secondary Traumatization, Personal and Environmental Variables. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(8). Pridobljeno 28. 12. 2024 s <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/0886260515588536>
- Breznoscakova, D., Kovanicova, M., Sedlakova E., & Pallayova, M. (2023). Autogenic Training in Mental Disorders: What Can We Expect?. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(5). Pridobljeno 23. 1. 2025 s <https://www.mdpi.com/1660-4601/20/5/4344>
- Briere, J. & Runtz, M. (1989). *Trauma Symptom Checklist - 40 (TSC-40)*. Pridobljeno 27. 1. 2025 s [https://www.researchgate.net/publication/293337510\\_Trauma\\_Symptom\\_Checklist\\_-\\_40\\_TSC-40](https://www.researchgate.net/publication/293337510_Trauma_Symptom_Checklist_-_40_TSC-40)
- Briere, N. J., & Scott, C. (2015). *Principles of trauma therapy: A Guide to Symptoms, Evaluation, and Treatment* [pdf]. Pridobljeno 27. 1. 2025 s [https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=VtjsAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=trauma+symptoms&ots=nRovubERoF&sig=KE9NvvsQtW\\_DjjA4wiOQmuV5QwU&redir\\_esc=y#v=onepage&q=trauma%20symptoms&f=false](https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=VtjsAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=trauma+symptoms&ots=nRovubERoF&sig=KE9NvvsQtW_DjjA4wiOQmuV5QwU&redir_esc=y#v=onepage&q=trauma%20symptoms&f=false)

- British Columbia Provincial Mental Health and Substance Use Planning Council (2013). *Trauma-Informed Practice Guide*. Pridobljeno 21. 1. 2025 s [https://cewh.ca/wp-content/uploads/2012/05/2013\\_TIP-Guide.pdf](https://cewh.ca/wp-content/uploads/2012/05/2013_TIP-Guide.pdf)
- Cafasso, J. (2023). *Traumatic Events*. Pridobljeno 20. 1. 2025 s <https://www.healthline.com/health/traumatic-events>
- Cahill, P. S., & Pontoski, K. (2005). Post-Traumatic Stress Disorder and Acute Stress Disorder: Their Nature and Assessment Considerations. *Psychiatry (Edgmont)*, 2(4). Pridobljeno 20. 1. 2025 s <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3004735/>
- Carlson, B. E., & Dalenberg, J. C. (2000). A conceptual framework for the impact of traumatic experiences. *Trauma, Violence & Abuse*, 1(1). Pridobljeno 16. 1. 2025 s <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/1524838000001001002>
- Centri za socialno delo Slovenije (b. d.). *Delovna področja centrov za socialno delo*. Pridobljeno 12. 11. 2024 s <https://www.csd-slovenije.si/delovna-podrocja/>
- Collins, S. (2021). Social Workers and Self-Care: A Promoted yet Unexamined Concept? *Practice*, 33(2). Pridobljeno 8. 2. 2025 s <https://www.tandfonline.com/nukweb.nuk.uni-lj.si/doi/epdf/10.1080/09503153.2019.1709635?needAccess=true> dikul
- Cruz, D., Lichten, M., Berg, K., & George, P. (2022). Developmental trauma: Conceptual framework, associated risks and comorbidities, and evaluation and treatment. *Frontiers in Psychiatry*, 13. Pridobljeno 16. 1. 2025 s <https://www.frontiersin.org/journals/psychiatry/articles/10.3389/fpsy.2022.800687/full>
- Cvetek, R. (2009). *Bolečina preteklosti: travma, medosebni odnosi, družina, terapija*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- Čopar, N., Trošt, M., Tavčar, N., & Adanič, M. (2021). Modeli in pristopi v delovni terapiji pri obravnavi oseb s posttravmatsko stresno motnjo – sistematični pregled literature. *Revija za zdravstvene vede*, 8(2). Pridobljeno 20. 1. 2025 s <https://www.jhs.si/index.php/JHS/article/view/113>
- Dalphon, H. (2019). Self-care techniques for social workers: Achieving an ethical harmony between work and well-being. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 29(1). Pridobljeno 23. 1. 2025 s [https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10911359.2018.1481802?casa\\_token=0](https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10911359.2018.1481802?casa_token=0)

T9XZQMRwEsAAAAA:acqLvvcK72PD7hoPodL-4dfxZ8RtZit8z1R-  
vbgY7yIomdzaXzHLvWyAlwQaLEQkRWq7d4KvXJ5JCA

- Denton, R., Frogley, C., Jackson, S., John, M., & Querstret, D. (2017). The assessment of developmental trauma in children and adolescents: A systematic review. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 22(2). Pridobljeno 20. 1. 2025 s <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1359104516631607>
- *Družinski zakonik (DZ)* (2017). Ur. l. RS 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C, 200/20 – ZOOMTVI, 94/22 – odl. US, 94/22 – odl. US, 5/23 in 34/24 – odl. US.
- Fogel, A. (2015). *Effective Ways Social Workers Respond to Secondary Trauma* (Magistrsko delo). Pridobljeno 24. 1. 2025 s <https://researchonline.stthomas.edu/esploro/outputs/graduate/Effective-Ways-Social-Workers-Respond-to/991015131700503691>
- Forbes, D., Bisson, I. J., Monson, M. C., & Berliner, L. (ur.) (2020). *Effective Treatments for PTSD: Practice Guidelines from the International Society for Traumatic Stress Studies* [pdf] Pridobljeno 20. 1. 2025 s [https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=vb\\_nDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=ptsd&ots=OBo9h2wVy\\_&sig=5vuOoG8TqaHk4gvse3te9nXRzZQ&redir\\_esc=y#v=onepage&q=ptsd&f=false](https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=vb_nDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=ptsd&ots=OBo9h2wVy_&sig=5vuOoG8TqaHk4gvse3te9nXRzZQ&redir_esc=y#v=onepage&q=ptsd&f=false)
- Ford, D. J., Spinazzola, J., Kolk, B., & Grasso, J. D. (2018). Toward an Empirically Based Developmental Trauma Disorder Diagnosis for Children: Factor Structure, Item Characteristics, Reliability, and Validity of the Developmental Trauma Disorder Semi-Structured Interview. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 79(5). Pridobljeno 17. 1. 2025 s <https://legacy.psychiatrist.com/jcp/developmental-trauma-disorder-advancing-toward-an-empirically-based-diagnosis/>
- Fran (b. d.). *Travma*. Pridobljeno 6. 12. 2024 s [https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3606154/travma?page=3995&Query=\\*&All=\\*&FilteredDictionaryIds=130&View=2](https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3606154/travma?page=3995&Query=*&All=*&FilteredDictionaryIds=130&View=2)
- Gill, S., & Weinberg, M. (2015). Secondary trauma among social workers treating trauma clients: The role of coping strategies and internal resources. *International Social Work*, 58(4). Pridobljeno 20. 1. 2025 s <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/0020872814564705>
- Goenka, R. (2024). *Navigating the Landscape of Trauma: Big 'T' and Small 't' Trauma Explained*. Pridobljeno 7. 2. 2025 s <https://insightfulcounselling.com/understanding-trauma-big-t-vs-little-t/>

- Goossen, L. (2020). *Secondary trauma and compassion fatigue: a guide to support managers and practitioners*. Pridobljeno 6. 12. 2024 s <https://adults.ccinform.co.uk/practice-guidance/secondary-trauma-and-compassion-fatigue-a-guide-to-support-managers-and-practitioners/>
- Health Outreach Partners (2021). *Organizational Self-Care: Addressing the Collective Responsibility for Your Employees' Wellbeing*. Pridobljeno 8. 2. 2025 s <https://outreach-partners.org/wp-content/uploads/2021/07/HOP-Organizational-Self-care-Resource.pdf>
- Hesse, R. A. (2002). Secondary Trauma: How Working with Trauma Survivors Affects Therapists. *Clinical Social Work Journal*, 30(3). Pridobljeno 28. 12. 2024 s <https://link.springer.com/article/10.1023/A:1016049632545>
- Hope, J., & Wyk van, C. (2018). *Intervention strategies used by social workers in emergency child protection*. Pridobljeno 25. 5. 2025 s [https://www.scielo.org.za/scielo.php?pid=S0037-80542018000400004&script=sci\\_arttext](https://www.scielo.org.za/scielo.php?pid=S0037-80542018000400004&script=sci_arttext)
- Hubbard, K., & Falco E. J. F. (2015). Substance Abuse. Kaye, A., Vadivelu, N., & Urman, R. (ur.), *Relaxation Techniques* (str. 337–347). Pridobljeno 23. 1. 2025 s [https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4939-1951-2\\_26](https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4939-1951-2_26)
- Javidi, H., & Yadollahie, M. (2012). Post-traumatic Stress Disorder. *The International Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 3(1). Pridobljeno 21. 1. 2025 s <file:///C:/Users/nastj/Downloads/139220120102.pdf>
- Kanno, H. (2010). *Hidden Victims in Social Work Practice with Traumatized Populations: Predictive Factors of Secondary Traumatic Stress for Social Workers in New York City*. (Doktorsko delo). Pridobljeno 23. 5. 2025 s <https://d-scholarship.pitt.edu/9068/1/dissertation.pdf>
- *Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu*. Ur. l. RS 50/2014
- *Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije in Kodeks etičnih pravil v socialnem varstvu* (2006). Pridobljeno 12. 11. 2024 s [https://www.fsd.uni-lj.si/mma/eticna\\_kodeka\\_sv\\_in\\_sd/2015102913184767/](https://www.fsd.uni-lj.si/mma/eticna_kodeka_sv_in_sd/2015102913184767/)
- Lee, J. J., & Miller, E. S. (2013). A Self-Care Framework for Social Workers: Building a Strong Foundation for Practice. *Families in Society The Journal of Contemporary Social Services*, 94(2). Pridobljeno 17. 1. 2025 s [https://www.researchgate.net/publication/266395156\\_A\\_Self-Care\\_Framework\\_for\\_Social\\_Workers\\_Building\\_a\\_Strong\\_Foundation\\_for\\_Practice](https://www.researchgate.net/publication/266395156_A_Self-Care_Framework_for_Social_Workers_Building_a_Strong_Foundation_for_Practice)

- Leskošek, V., Kodele, T., & Mešl. N. (ur.) (2019). *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Lev, S., Zychlinski, E., & Kagan, M. (2022). Secondary Traumatic Stress Among Social Workers: The Contribution of Resilience, Social Support, and Exposure to Violence and Ethical Conflicts. *Journal of the Society for Social Work and Research*, 13(1). Pridobljeno 28. 12. 2025 s <https://www.journals.uchicago.edu/doi/epdf/10.1086/714015>
- Levenson, J. (2017). Trauma-Informed Social Work Practice. *Social Work*, 62(2). Pridobljeno 21. 1. 2025 s <https://academic.oup.com/sw/article/62/2/105/2937786>
- Levine, A. P., & Frederick, A. (2015). *Kako prebuditi tigra: zdravljenje travm: Prirojena sposobnost preobražanja izkušenj, pod katerimi klonimo*. Ljubljana: V.B.Z.
- Lewis, M. L., & King, D. (2019). Teaching self-care: The utilization of self-care in social work practicum to prevent compassion fatigue, burnout, and vicarious trauma. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 29(1). Pridobljeno 8. 12. 2024 s [https://www.researchgate.net/publication/330235485\\_Teaching\\_self-care\\_The\\_utilization\\_of\\_self-care\\_in\\_social\\_work\\_practicum\\_to\\_prevent\\_compassion\\_fatigue\\_burnout\\_and\\_vicarious\\_trauma](https://www.researchgate.net/publication/330235485_Teaching_self-care_The_utilization_of_self-care_in_social_work_practicum_to_prevent_compassion_fatigue_burnout_and_vicarious_trauma)
- Lopez, E. (2019). *Minimizing the Trauma of Emergency Response Investigations and Family Separations: Child Ist, a Self-Instructional Guidebook for Child Welfare Social Workers* (Magistrsko delo). Pridobljeno 25. 5. 2025 s <https://www.proquest.com/openview/0d9a415f021de1173ed986907664b4b6/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>
- Malm, C., Jakobsson, J., & Isaksson, A. (2019). Physical Activity and Sports—Real Health Benefits: A Review with Insight into the Public Health of Sweden. *Physical Activity and Sports*, 7(5). Pridobljeno 23. 1. 2025 s <https://www.mdpi.com/2075-4663/7/5/127>
- Mayo Clinic (2024). *Relaxation techniques: Try these steps to lower stress*. Pridobljeno 23. 1. 2025 s <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/stress-management/in-depth/relaxation-technique/art-20045368>
- Mento, C., Silvestri, C. M., Merlino, P., Nocito, V., Bruno, A., Muscatello, A. R. M., Zoccali, A. R., & Kawi, T. (2020). Secondary traumatization in healthcare professions: a continuum on compassion fatigue, vicarious trauma and burnout. *Psychologia*, 62(2).

- Pridobljeno 23. 1. 2025 s [https://www.jstage.jst.go.jp/article/psysoc/62/2/62\\_2020-B013/\\_pdf/-char/ja](https://www.jstage.jst.go.jp/article/psysoc/62/2/62_2020-B013/_pdf/-char/ja)
- Nacional Association of Social Workers in Association of Social Work Boards (2013). *Best Practice Standards in Social Work Supervision*. Pridobljeno 26. 12. 2024 s <https://www.socialworkers.org/LinkClick.aspx?fileticket=GBrLb14BuwI%3D&>
  - Newport Institute (b. d.). *Big T vs. Little t Trauma in Young Adults: Is There a Difference?* Pridobljeno 12. 1. 2025 s <https://www.newportinstitute.com/resources/mental-health/big-t-little-t-trauma/>
  - Nichols, H. (2023). *How does yoga work?*. Pridobljeno 23. 1. 2025 s <https://www.medicalnewstoday.com/articles/286745>
  - Norelli, K. S., Long, A., & Krepps, M. J. (2023). *Relaxation Techniques*. Pridobljeno 16. 12. 2024 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK513238/>
  - Online MSW Programs (2020). *Interview with Dr. Jane C. Hickerson – Assistant Dean of Field Education for the School of Social Work at UTA*. Pridobljeno 28. 12. 2024 s <https://www.onlinemswprograms.com/online-social-work-degrees/faculty-interviews/dr-jane-hickerson-university-of-texas-at-arlington/>
  - Pearlman, A. L., & Ian, M.S. P. (1995). Vicarious Traumatization: An Empirical Study of the Effects of Trauma Work on Trauma Therapists. *Professional Psychology: Research and Practice*, 26(6). Pridobljeno 24. 1. 2025 s <https://www.emdr.org.il/wp-content/uploads/2021/08/Vicarious-traumatization-An-empirical-study-of-the-effects-of-trauma-work-on-trauma-therapists.pdf>
  - Quinn, A., Ji, P., & Nackerud, L. (2018). Predictors of secondary traumatic stress among social workers: Supervision, income, and caseload size. *Journal of Social Work*, 19(4). Pridobljeno 28. 12. 2024 s <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1468017318762450>
  - Rakovec, P., & Videmšek, P. (2024). Self-care among Slovenian social workers: understanding and barriers to self-care. *Journal of Social Work Practice*, 38(3). Pridobljeno 7. 2. 2025 s <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/02650533.2024.2362662?needAccess=true>
  - Republika Slovenija GOV.SI (2021). *Starševska skrb*. Pridobljeno 3. 12. 2024 s <https://www.gov.si teme/starsevska-skrb/>
  - Rienks, L. S. (2020). An exploration of child welfare caseworkers' experience of secondary trauma and strategies for coping. *Child Abuse & Neglect*, 110(3). Pridobljeno

29. 1. 2025 s  
[https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0145213420300016?casa\\_token=LpZeVV0QppsAAAAA:HX5\\_CXscenvlohhV6-Ltg7D02yBlOyI5tVpSmIpmb8a8vHmInGi6-Alm7STHoYiaLT-i96Ukqoh6d](https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0145213420300016?casa_token=LpZeVV0QppsAAAAA:HX5_CXscenvlohhV6-Ltg7D02yBlOyI5tVpSmIpmb8a8vHmInGi6-Alm7STHoYiaLT-i96Ukqoh6d)
- SAMHSA (2014). *SAMHSA's Concept of Trauma and Guidance for a Trauma-Informed Approach*. Pridobljeno 21. 1. 2025 s  
[https://ncsacw.acf.hhs.gov/userfiles/files/SAMHSA\\_Trauma.pdf](https://ncsacw.acf.hhs.gov/userfiles/files/SAMHSA_Trauma.pdf)
  - Schmid, M., Petermann, F., & Fegert, M. J. (2013). Developmental trauma disorder: pros and cons of including formal criteria in the psychiatric diagnostic systems. *BMC Psychiatry*, 13(3). Pridobljeno 20. 1. 2025 s  
<https://link.springer.com/article/10.1186/1471-244X-13-3>
  - Scott, J. A., Webb, L. T., James, M. M., Rowse, G., & Weich, S. (2021). Improving sleep quality leads to better mental health: A meta-analysis of randomised controlled trials. *Sleep Medicine Reviews*, 60. Pridobljeno 23. 1. 2025 s  
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1087079221001416?via%3Dihub>
  - *Sklep o ustanovitvi Centra za socialno delo Primorsko-Notranjska* (2018). Ur. l. RS 30/18.
  - Skupnost centrov za socialno delo (2023). *Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo*. Pridobljeno 15. 10. 2024 s  
[https://www.scsd.si/files/Katalog\\_nalog\\_2023.pdf](https://www.scsd.si/files/Katalog_nalog_2023.pdf)
  - Social Work England (b. d.). *Supervision*. Pridobljeno 26. 12. 2024 s  
<https://www.socialworkengland.org.uk/cpd/supervision/>
  - Spytska, L. (2023). Psychological trauma and its impact on a person's life prospects. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, (9(3). Pridobljeno 28. 12. 2024 s  
[https://pp-msu.com.ua/web/uploads/pdf/Scientific%20Bulletin%20of%20Mukachevo%20State%20University.%20Series%20%E2%80%9CPedagogy%20and%20Psychology%E2%80%9D\\_2023\\_Vol.%209,%20No.%203.-82-90.pdf](https://pp-msu.com.ua/web/uploads/pdf/Scientific%20Bulletin%20of%20Mukachevo%20State%20University.%20Series%20%E2%80%9CPedagogy%20and%20Psychology%E2%80%9D_2023_Vol.%209,%20No.%203.-82-90.pdf)
  - Tedeschi, P., & Jenkins, M. A. (2019). *Transforming trauma : resilience and healing through our connections with animals*. Pridobljeno 16. 5. 2025 s  
[https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/24992/1005110.pdf?sequence=1&utm\\_source=miragenews&utm\\_medium=miragenews&utm\\_campaign=news#page=30](https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/24992/1005110.pdf?sequence=1&utm_source=miragenews&utm_medium=miragenews&utm_campaign=news#page=30)

- Toussaint, L., Nyugen, A. Q., Rottger, C., Dixon, K., Offenbacher, M., Kohls, N., Hirsch, J., & Sirois, F. (2021). Effectiveness of Progressive Muscle Relaxation, Deep Breathing, and Guided Imagery in Promoting Psychological and Physiological States of Relaxation. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*, 1. Pridobljeno 23. 1. 2025 s <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1155/2021/5924040>
- Uconn Health (b. d.). *DTD Assessment*. Pridobljeno 16. 1. 2025 s <https://developmental-trauma.org/for-professionals/dtd-assessment/>
- *Ustava Republike Slovenije (URS)* (1991). Ur. l. RS 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a.
- Varuh človekovih pravic (b. d.). *Kako in kdaj do zagovornika?* Pridobljeno 3. 12. 2024 s <https://www.varuh-rs.si/nc/o-varuhu/organizacijske-enote-in-svet-varuha/zagovornistvo-otrok/levi-meni/kdaj-in-kako-do-zagovornika/?categories=127>
- Videmšek, P. (2021). *Supervizija v socialnem delu: učenje na podlagi dobrih izkušenj*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Videmšek, P. (2021). *Supervizija v socialnem delu: Učenje na podlagi dobrih izkušenj*. Pridobljeno 17. 5. 2025 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-VVUM7GPO/153928d1-27dd-4a4e-b8ef-65401e4e5434/PDF>
- Whitfield, N., & Kanter, D. (2014). Helpers in distress: Preventing secondary trauma. *Reclaiming Children and Youth*, 22(4). Pridobljeno 26. 12. 2024 s [https://www.researchgate.net/publication/283290840\\_Helpers\\_in\\_distress\\_Preventing\\_secondary\\_trauma](https://www.researchgate.net/publication/283290840_Helpers_in_distress_Preventing_secondary_trauma)
- Wilkinson, J. (2021). *Embedding a trauma-informed approach to support staff wellbeing in children's social care*. Pridobljeno 25. 5. 2025 s [https://www.researchinpractice.org.uk/media/p0lpho0w/trauma\\_informed\\_approach\\_sb\\_web.pdf](https://www.researchinpractice.org.uk/media/p0lpho0w/trauma_informed_approach_sb_web.pdf)
- Žnidar, A., Žiberna, R. T., & Rihter, L. (2019). Reorganizacija centrov za socialno delo kot izziv za uporabo sodobnih konceptov socialnega dela. *Socialno delo* 59(2/3). Pridobljeno 8. 11. 2024 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-Y2GYK594/99fdead2-2913-4c51-8dcd-fc0a39ad01af/PDF>

## 9. PRILOGE

### 9.1 Smernice za intervju

1. Kako dolgo že delate na centru za socialno delo in kako dolgo delate na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov?
2. Katera je vaša dosežena izobrazba?

### Razumevanje in izkušnje sekundarne travmatizacije

1. Kako si razlagate pojem sekundarna travmatizacija, kako bi jo opisali s svojimi besedami?
2. V katerih situacijah ali primerih ste se pri svojem delu srečali s sekundarno travmatizacijo? (možno podvprašanje: izobraževanja, supervizija, pogovori s sodelavci)

### Prepoznavanje simptomov sekundarne travmatizacije

3. Ali ste pri sebi že kdaj prepoznali simptome sekundarne travmatizacije? Če da, katere?
4. Kateri so najbolj pogosti simptomi sekundarne travmatizacije, ki jih zaznate pri sebi (na psihični, fizični, čustveni, vedenjski ... ravni)?
5. Katere simptome sekundarne travmatizacije najprej opazite pri kolegicah, ki so ravno tako zaposlene na istem področju kot vi?
6. Po katerih primerih najbolj pogosto zaznavate simptome sekundarne travmatizacije pri sebi in svojih kolegicah na istem delovnem področju?

### Vpliv sekundarne travmatizacije na življenje strokovnih delavk

7. Kakšne posledice sekundarne travmatizacije prepoznate v svojem vsakodnevnem življenju?
8. Kakšne posledice sekundarne travmatizacije prepoznate pri delu z uporabniki?

### Občutki ob sekundarni travmatizaciji

9. Kako bi opisali svoje občutke, ko delate z otroki in mladostniki, ki imajo izkušnjo travme?
10. Kako predelate svoje občutke, ko se srečate z otroki in mladostniki, ki so doživeli travmatične izkušnje?

### Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo

11. Kakšne strategije uporabljate za obvladovanje sekundarne travmatizacije, ki je povezana z vašim delom?
12. Kako se odzovete, ko občutite, da je zgodba uporabnika vplivala na vaše počutje?
13. Kako dobro organizacija, v kateri delate, poskrbi za vaše dobro počutje na delovnem mestu?
14. Kakšne oblike pomoči in podpore vam nudi organizacija, v kateri ste zaposleni, ko se srečate z uporabniki, ki imajo izkušnjo travme? (odvisno od odgovora še podvprašanje o določeni obliki pomoči: Kako vidijo vpliv take oblike pomoči na razvoj sekundarne travmatizacije?)
15. Kakšne izboljšave predlagate, da jih organizacija, v kateri ste zaposleni, uvede, da bi bolje poskrbela za vaše potrebe na tem področju?

### Znanje o travmi in delu z uporabniki z izkušnjo travme

16. Na katera znanja se opirate, ko delate z otroki in mladostniki z izkušnjo travme?
17. Ste že slišali za pristop, utemeljen na razumevanju travme? Ste se udeležili kakšnega izobraževanja na to temo?

## 9.2. Odprto kodiranje

| ŠT. IZJAVE | IZJAVA                                                                        | POJEM                                        | PODKATEGORIJA                                            | KATEGORIJA                                              | TEMA                      |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| A1         | <i>osebno stisko v težkih primerih</i>                                        | Osebna stiska ob težkih primerih             |                                                          | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| A2         | <i>reševanje te moje stiske na kakšen način</i>                               | Reševanje osebne stiske                      |                                                          | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| A3         | <i>v 30 letih pa sem že dobila znanje, kako s svojimi stiskami peljat</i>     | Z leti pridobljeno znanje za reševanje stisk |                                                          | Reševanje osebnih stisk                                 | Sekundarna travmatizacija |
| A4         | <i>da ne vplivajo na zdravje</i>                                              | Brez vpliva na zdravje                       | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| A5         | <i>na odnose v družini</i>                                                    | Brez vpliva na družinske odnose              | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| A6         | <i>intervizija</i>                                                            | Intervizija                                  |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A7         | <i>razbremenilni pogovor s sodelavcem</i>                                     | Pogovor s sodelavcem                         |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A8         | <i>ki je bil kdaj v podobni stiski</i>                                        | Pogovor o podobnih izkušnjah                 |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A9         | <i>človek rabi enega, da ga posluša</i>                                       | Potreba biti slišan                          |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A10        | <i>ne da ti svetuje, ampak res da samo posluša</i>                            | Aktivno poslušanje                           |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A11        | <i>da si opremljen s temi znanji, kako lahko sam sebi pomagaš do ene mere</i> | Znanja o skrbi zase                          |                                                          | Znanja o skrbi zase                                     | Skrb zase                 |
| A12        | <i>če je kakšna zelo velika stiska, da je ne moraš predelati sam</i>          | Pomoč pri predelavi velikih stisk            |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A13        | <i>zna trajati kakšen dan, dva ali tri dni</i>                                | Trajanje predelovanja stiske                 |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A14        | <i>ko vidim pretepenega otroka</i>                                            | Pretepen otrok                               |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                      |                                              |  |                                                         |                           |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| A15 | <i>pretepeno žensko</i>                                                              | Pretepena ženska                             |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| A16 | <i>tukaj je še po vseh teh letih ta stiska še vedno prisotna</i>                     | Prisotnost stiske po več letih prakse        |  | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| A17 | <i>ko so ogroženi otroci, ki jih težko zaščititiš</i>                                | Sodelovanje z otroki, ki potrebujejo zaščito |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| A18 | <i>je težava priti v družino</i>                                                     | Težave pri vzpostavljanju stika z družino    |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| A19 | <i>v takih situacijah začneš razmišljati nazaj, kaj bi, kje, kdo, zakaj</i>          | Razmišljanje o postopku                      |  | Potek postopkov zaščite                                 | Postopki zaščite          |
| A20 | <i>ta odgovornost institucij</i>                                                     | Odgovornost institucij                       |  | Vloga organizacije                                      | Postopki zaščite          |
| A21 | <i>da bi le lahko kdo videl, da se nekaj dogaja</i>                                  | Zaznavanje dogajanja                         |  | Vloga organizacije                                      | Postopki zaščite          |
| A22 | <i>da bi lahko prej zaščitili otroka oz. nekje celo družino</i>                      | Hitrejša zaščita                             |  | Vloga organizacije                                      | Postopki zaščite          |
| A23 | <i>izobraževanja je fajn imeti</i>                                                   | Dobrodošlost izobraževanj                    |  | Izobraževanja o skrbi zase                              | Skrb zase                 |
| A24 | <i>te vodijo sebe spoznavat, tvoje šibke toče in močna področja</i>                  | Spoznavanje samega sebe skozi izobraževanja  |  | Izobraževanja o skrbi zase                              | Skrb zase                 |
| A25 | <i>te tudi učiti tebi primerno reševat svoje težave</i>                              | Učenje reševanja osebnih stisk               |  | Izobraževanja o skrbi zase                              | Skrb zase                 |
| A26 | <i>izven službe moraš imeti nek ventil, ki ti pomaga, da hitreje predelaš stvari</i> | Skrb zase izven službe                       |  | Osebna skrb zase                                        | Skrb zase                 |
| A27 | <i>supervizije</i>                                                                   | Supervizije                                  |  | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| A28 | <i>intervizije</i>                                                                   | Intervizije                                  |  | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| A29 | <i>da ne spim</i>                                                                    | Nespečnost                                   |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| A30 | <i>celo noč mislim, premišljujem, se ti vrtijo filmi</i>                             | Razmišljanje o primerih                      |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                              |                                    |                                |                                                         |                           |
|-----|------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|--------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| A31 | <i>mogoče ustaviti te zadeve</i>                                             | Razmišljanje o primerih            |                                | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| A32 | <i>po kakšni intervenciji pa si še pod vtisom</i>                            | Vtisi po intervenciji              |                                | Občutki ob postopkih zaščite                            | Postopki zaščite          |
| A33 | <i>bi še kakšno kontrolo imel ali je za otroka ok ali ni ok</i>              | Želja po kontroli postopka         |                                | Potek postopka zaščite                                  | Postopki zaščite          |
| A34 | <i>ta pričakovanja do drugih služb, da bodo res za tega otroka poskrbele</i> | Pričakovanja do drugih institucij  | Pričakovanja strokovnih delavk | Pričakovanja v postopkih zaščite                        | Postopki zaščite          |
| A35 | <i>adrenalin</i>                                                             | Adrenalin                          |                                | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| A36 | <i>se ne morem umiriti</i>                                                   | Težko umirjanje                    |                                | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| A37 | <i>hiperaktivnost</i>                                                        | Hiperaktivnost                     |                                | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| A38 | <i>napetost</i>                                                              | Napetost                           |                                | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| A39 | <i>ko gre adrenalin dol, je pa drugi konec, mi izpusti vse</i>               | Popuščanje adrenalina              |                                | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| A40 | <i>se težko spet organiziram in grem v ritem</i>                             | Težavno ponovno organiziranje dela |                                | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| A41 | <i>ena taka prisila, da se spravim, gremo</i>                                | Prisila                            |                                | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| A42 | <i>gre malo gor dol</i>                                                      | Nihanje razpoloženja               |                                | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| A43 | <i>ekstremni primeri</i>                                                     | Ekstremni primeri                  |                                | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| A44 | <i>za ostale sem že nekje izdelala</i>                                       | Oblikovanje strategij za predelavo |                                | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A45 | <i>da naredim mejo</i>                                                       | Postavitev osebnih mej             |                                | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A46 | <i>ne grem v empatijo tako daleč, da jočem z njimi, kričim</i>               | Postavitev osebnih mej             |                                | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                        |                                         |                                                          |                                                 |                           |
|-----|------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
| A47 | <i>ta meja, da razumem in čutim</i>                                    | Postavitev osebnih mej                  |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| A48 | <i>jaz sem tukaj, da mu pomagam, da greva skupaj reševati probleme</i> | Pomoč in reševanje problemov uporabnika |                                                          | Vloga strokovne delavke                         | Center za socialno delo   |
| A49 | <i>sem se naučila skozi leta</i>                                       | Postavitev osebnih mej                  |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| A50 | <i>seveda te posrka</i>                                                | Posledice primera                       |                                                          | Izkušnja s sekundarno travmatizacijo            | Sekundarna travmatizacija |
| A51 | <i>stvari razdeluješ doma, kar ni fajn</i>                             | Razmišljanje o delu doma                | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| A52 | <i>se mi vsi simptomi pojavijo skupaj</i>                              | Pojav vseh simptomov hkrati             |                                                          | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| A53 | <i>da se stiska, ki je ne predelamo, kaže na telesni ravni</i>         | Simptomi stiske na telesni ravni        |                                                          | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| A54 | <i>rakav bolnik</i>                                                    | Rakava obolenja                         | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| A55 | <i>da si v kakšni depresiji</i>                                        | Depresija                               | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| A56 | <i>si v psihičnem smislu končan</i>                                    | Psihična izčrpanost                     | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| A57 | <i>pomembno je sporočilo okolice, da nekaj moraš narediti zase</i>     | Sporočilo okolice o skrbi zase          |                                                          | Osebna skrb zase                                | Skrb zase                 |
| A58 | <i>velikih posledic zaradi tega v mojem življenju ni</i>               | Brez velikih posledic v življenju       | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| A59 | <i>sem se naučila, da postavim</i>                                     | Postavitev osebnih mej                  |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| A60 | <i>kadar grem domov službo pustim v službi</i>                         | Meja med službo in osebnim življenjem   |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| A61 | <i>se trudim usmerjati svojo energijo drugam, v svoj prosti čas</i>    | Preusmerjanje energije                  |                                                          | Osebna skrb zase                                | Skrb zase                 |

|     |                                                                             |                                            |                                                          |                                                         |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| A62 | <i>branje</i>                                                               | Branje                                     |                                                          | Osebna skrb zase                                        | Skrb zase                 |
| A63 | <i>joga</i>                                                                 | Joga                                       |                                                          | Osebna skrb zase                                        | Skrb zase                 |
| A64 | <i>kvaliteten dopust, da se res spočijem</i>                                | Kvaliteten dopust                          |                                                          | Osebna skrb zase                                        | Skrb zase                 |
| A65 | <i>se izogibam strankam, ker potem preusmeriš misli in si spet v službi</i> | Ohranjanje profesionalne meje z uporabniki |                                                          | Osebna skrb zase                                        | Skrb zase                 |
| A66 | <i>pri sebi ne vidim, da bi bile kakšne posledice</i>                       | Brez posledic pri delu z uporabniki        | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| A67 | <i>dobim feedback, da sem empatična in se prijetno tukaj počutijo</i>       | Pozitivne povratne informacije             |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A68 | <i>se ne umaknem</i>                                                        | Brez umika                                 |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A69 | <i>moraš se naučiti postaviti tisto mejo</i>                                | Postavitev mej                             |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A70 | <i>fokus držati pri sebi in moraš vedeti, kam greš</i>                      | Osredotočeno st na cilj                    |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A71 | <i>ti vodiš stranko, ne ona tebe</i>                                        | Vodenje procesa dela                       |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A72 | <i>da imaš načrt v glavi</i>                                                | Načrtovanje dela                           |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A73 | <i>da si empatičen</i>                                                      | Empatičnost                                |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A74 | <i>da ne pustiš, da je stranka predolgo v vlogi žrtve</i>                   | Prekinitev vloge žrtve                     |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A75 | <i>težko je</i>                                                             | Težko delo z uporabniki z izkušnjo travme  |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A76 | <i>na kakšni intervenciji, ko vidiš vse sorte</i>                           | Izkušnje z intervencij                     |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A77 | <i>ko so pretepeni ali pa oškodovani</i>                                    | Pretepen in oškodovani uporabniki          |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| A78 | <i>občutki žalosti</i>                                                      | Žalost                                     |                                                          | Občutki ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme         | Travma                    |
| A79 | <i>imam kdaj solzne oči na kraju</i>                                        | Jok                                        |                                                          | Občutki ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme         | Travma                    |

|     |                                                                                                    |                                  |                                                            |                                                         |                           |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| A80 | <i>se poskusim skontrolirat</i>                                                                    | Kontrola čustev                  |                                                            | Občutki ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme         | Travma                    |
| A81 | <i>ne bo nobenega odraslega, da mu nudi varnost in sigurnost</i>                                   | Odgovornost poskrbeti za otroka  |                                                            | Vloga strokovne delavke                                 | Postopki zaščite          |
| A82 | <i>otroci v takih primerih pričakujejo, da vedo, kaj delaš, da vedo, kaj se bo zgodilo z njimi</i> | Pričakovanja otroka do odraslega | Pričakovanja otrok                                         | Pričakovanja v postopkih zaščite                        | Postopki zaščite          |
| A83 | <i>moraš svoja čustva dati malo nazaj</i>                                                          | Kontrola čustev                  |                                                            | Občutki ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme         | Občutki                   |
| A84 | <i>poskrbeti za tega otroka</i>                                                                    | Odgovornost poskrbeti za otroka  |                                                            | Vloga strokovne delavke                                 | Postopki zaščite          |
| A85 | <i>ko končamo, se vsa čustva pojavijo</i>                                                          | Zakasneli pojav čustev           |                                                            | Občutki ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme         | Travma                    |
| A86 | <i>žalost</i>                                                                                      | Žalost                           |                                                            | Občutki ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme         | Travma                    |
| A87 | <i>jeza</i>                                                                                        | Jeza                             |                                                            | Občutki ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme         | Travma                    |
| A88 | <i>odgovornost družbe, kaj bi lahko kdo naredil, da bi se to preprečilo</i>                        | Odgovornost družbe               | Pričakovanja strokovnih delavk                             | Pričakovanja pri postopkih zaščite                      | Postopki zaščite          |
| A89 | <i>en monolog sama s seboj, če ni kolegice zraven</i>                                              | Monolog                          | Predelava občutkov ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme          | Občutki                   |
| A90 | <i>prijateljic in družine ne obremenjujem s tem</i>                                                | Neobremenjevanje bližnjih        | Predelava občutkov ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme          | Občutki                   |
| A91 | <i>dihanje, na hitro</i>                                                                           | Hitro dihanje                    |                                                            | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A92 | <i>nasilje</i>                                                                                     | Nasilje                          |                                                            | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| A93 | <i>najprej globoko dihanje, da ostanem mirna</i>                                                   | Globoko dihanje za umiritev      |                                                            | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| A94 | <i>razmišljam, kaj zdaj najprej</i>                                                                | Razmišljanje o poteku postopka   |                                                            | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| A95 | <i>se fokusiram na organizacijske</i>                                                              | Fokus na organizacijo            |                                                            | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |

|      |                                                                                                           |                                     |  |                                                                                       |                              |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
|      | <i>zadeve, kako<br/>zaščititi otroka</i>                                                                  | za zaščito<br>otroka                |  |                                                                                       |                              |
| A96  | <i>hoja</i>                                                                                               | Hoja                                |  | Strategije<br>soočanja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                              | Sekundarna<br>travmatizacija |
| A97  | <i>tek</i>                                                                                                | Tek                                 |  | Strategije<br>soočanja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                              | Sekundarna<br>travmatizacija |
| A98  | <i>da spraznim<br/>glavo</i>                                                                              | Sprostitev                          |  | Strategije<br>soočanja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                              | Sekundarna<br>travmatizacija |
| A99  | <i>cigaret</i>                                                                                            | Cigarete                            |  | Strategije<br>soočanja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                              | Sekundarna<br>travmatizacija |
| A100 | <i>če enega<br/>pokadim, se<br/>potem umirim,<br/>sama sebe<br/>začutim, kje<br/>sem in kaj<br/>rabim</i> | Cigarete                            |  | Strategije<br>soočanja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                              | Sekundarna<br>travmatizacija |
| A101 | <i>jogo</i>                                                                                               | Joga                                |  | Strategije<br>soočanja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                              | Sekundarna<br>travmatizacija |
| A102 | <i>znam biti potem<br/>bolj na tleh,<br/>bolj realna</i>                                                  | Prizemljenost                       |  | Strategije<br>soočanja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                              | Sekundarna<br>travmatizacija |
| A103 | <i>da znam te<br/>stvari predihati</i>                                                                    | Predihavanje                        |  | Strategije<br>soočanja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                              | Sekundarna<br>travmatizacija |
| A104 | <i>prosim<br/>sodelavke,<br/>vprašam<br/>sodelavko, kako<br/>ona vidi<br/>situacijo</i>                   | Pomoč<br>sodelavke<br>glede primera |  | Strategije<br>soočanja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                              | Sekundarna<br>travmatizacija |
| A105 | <i>težko je videti<br/>širše v tistem<br/>momentu</i>                                                     | Težje gledati<br>širšo sliko        |  | Delo z uporabniki<br>z izkušnjo travme                                                | Travma                       |
| A106 | <i>timi s<br/>strokovnimi<br/>delavci</i>                                                                 | Timi                                |  | Strategije<br>soočanja s<br>čustvenim<br>vplivom<br>uporabnikove<br>izkušnje s travmo | Travma                       |
| A107 | <i>me pač<br/>opozorijo, da<br/>sem preveč<br/>zapeta, da se<br/>moram<br/>umakniti</i>                   | Opozorilo<br>tima                   |  | Strategije<br>soočanja s<br>čustvenim<br>vplivom<br>uporabnikove<br>izkušnje s travmo | Travma                       |

|      |                                                                                                           |                               |                                                           |                                                                        |           |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|-----------|
| A108 | <i>si razdelimo med sodelavkami</i>                                                                       | Delitev nalog                 |                                                           | Strategije soočanja s čustvenim vplivom uporabnikove izkušnje s travmo | Travma    |
| A109 | <i>sodelovanje</i>                                                                                        | Sodelovanje                   |                                                           | Strategije soočanja s čustvenim vplivom uporabnikove izkušnje s travmo | Travma    |
| A110 | <i>da bomo skupaj s sodelavkami rešile</i>                                                                | Sodelovanje med sodelavkami   |                                                           | Strategije soočanja s čustvenim vplivom uporabnikove izkušnje s travmo | Travma    |
| A111 | <i>moraš kar fajn sam s seboj to predelati in se malo analizirati</i>                                     | Samostojna predelava občutkov | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme                        | Travma    |
| A112 | <i>da si realen in na trdnih tleh</i>                                                                     | Prizemljenost                 |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                        | Travma    |
| A113 | <i>je to zelo težko delo</i>                                                                              | Težko delo                    |                                                           | Občutki ob delu z uporabnikom z izkušnjo travme                        | Travma    |
| A114 | <i>imamo možnosti kakšnega izobraževanja s tem, kako delati s stresom in nasploh z vsem, kar doživimo</i> | Izobraževanja                 |                                                           | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| A115 | <i>imamo supervizije, mi jo imamo enkrat na mesec</i>                                                     | Mesečne supervizije           |                                                           | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| A116 | <i>ko pa je stiska, rabiš ti neko podporo takoj</i>                                                       | Potreba po takojšnji pomoči   | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije      | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| A117 | <i>do supervizije ti v tem času že predelaš, do srečanja moraš nekaj sam s seboj početi</i>               | Supervizija                   |                                                           | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| A118 | <i>moraš biti močen</i>                                                                                   | Moč posameznika               |                                                           | Osebna skrb zase                                                       | Skrb zase |
| A119 | <i>vedeti, kje so tvoje meje</i>                                                                          | Prepoznavanje svojih mej      |                                                           | Osebna skrb zase                                                       | Skrb zase |
| A120 | <i>kako odreagirati</i>                                                                                   | Reakcija na travmo            |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                                    | Travma    |

|      |                                                                                                                   |                                                  |                                                             |                                               |                         |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-------------------------|
| A121 | <i>da znaš biti profesionalen in korekten</i>                                                                     | Profesionalnost in korektnost                    |                                                             | Vloga strokovne delavke                       | Center za socialno delo |
| A122 | <i>zahteva veliko dela na sebi</i>                                                                                | Delo na sebi                                     |                                                             | Oseba skrb zase                               | Skrb zase               |
| A123 | <i>ki pa pride preko prakse, ne takoj na začetku</i>                                                              | Delo na sebi preko prakse                        |                                                             | Osebna skrb zase                              | Skrb zase               |
| A124 | <i>moraš spremeniti pogled</i>                                                                                    | Sprememba pogleda                                |                                                             | Osebna skrb zase                              | Skrb zase               |
| A125 | <i>prednost vidim v koordinatorju nasilja, ki nam pomaga pri teh primerih, da nismo same</i>                      | Vključitev koordinatorja za nasilje              |                                                             | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase               |
| A126 | <i>več izobraževanja na to temu</i>                                                                               | Več izobraževanja                                | Predlogi za izboljšave pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase               |
| A127 | <i>budget za izobraževanja je letos malo več kot 350, lani je bilo 200 in si ne moremo kaj dosti privoščiti</i>   | Premajhen proračun za izobraževanja              | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije        | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase               |
| A128 | <i>individualna supervizija</i>                                                                                   | Individualna supervizija                         | Predlogi za izboljšave pri skrbi zase na ravni organizacije |                                               | Skrb zase               |
| A129 | <i>kadar imaš potrebo, kadar imaš stisko potem, lahko pokličeš in z eno supervizorko takoj razrešiš te stvari</i> | Sprotno razreševanje stiske                      | Predlogi za izboljšave pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase               |
| A130 | <i>enih izobraževanj o travmi že imam</i>                                                                         | Izobraževanja o travmi                           |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                  |
| A131 | <i>opiram se drugače na potrebe otroka, čustveno vedenje otroka</i>                                               | Opiranje na otrokove potrebe in čustveno vedenje |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                  |
| A132 | <i>celostnega otroka</i>                                                                                          | Celostni pristop pri delu z otrokom              |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                  |
| A133 | <i>si je treba vzeti čas</i>                                                                                      | Čas                                              |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                  |

|      |                                                                                                              |                                                           |                                                             |                                               |        |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|--------|
| A134 | <i>dati prostor</i>                                                                                          | Prostor                                                   |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| A135 | <i>varno okolje, da se odprejo in začnejo govoriti</i>                                                       | Varno okolje za otroka                                    |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| A136 | <i>znanje o timskem delu</i>                                                                                 | Znanje o timskem delu                                     |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| A137 | <i>ker je fajn, da so vključeni tudi drugi strokovnjaki (klinični psiholog, učitelji, pedopsihiatri ...)</i> | Sodelovanje s strokovnjaki                                |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| A138 | <i>da je obravnava celostna</i>                                                                              | Celostni pristop pri delu z otrokom                       |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| A139 | <i>se je pa o travmi v zadnjem času začelo veliko govoriti</i>                                               | Opažanja posvečanju več pozornosti travmam                |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| A140 | <i>prej je bila neznana in je bila tudi nam</i>                                                              | Nepoznavanje travme                                       |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| A141 | <i>sem že slišala za ta pristop</i>                                                                          | Seznanjena s pristopom, utemeljenim na razumevanju travme |                                                             | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| A142 | <i>tudi izobraževanja smo imeli</i>                                                                          | Izobraževanja na to temo                                  | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| A143 | <i>se mi zdi pomembno za naše delo</i>                                                                       | Pomembnost izobraževanj                                   | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| A144 | <i>treba je razširiti ta izobraževanja, ker prihajajo nova znanja in novi pogledi</i>                        | Potreba po izobraževanju zaradi novosti                   | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| A145 | <i>zato se je potrebno izobraževati v tej smeri</i>                                                          | Potreba po izobraževanju zaradi novosti                   | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |

| ŠT. IZJAVE | IZJAVA                                                                                                      | POJEM                                                | PODKATEGORIJA | KATEGORIJA                                              | TEMA                      |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| B1         | <i>mi imamo en poklic, pri katerem smo dosti vpeti v poslušanje nekih zgodb, ki so pač tudi travmatične</i> | Poslušanje travmatičnih zgodb                        |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B2         | <i>kadar se neka travma s strani uporabnika prenese</i>                                                     | Prenos uporabnikove travme                           |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B3         | <i>ali pa jo ti sprejmeš</i>                                                                                | Sprejetje uporabnikove travme                        |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B4         | <i>prenos travme na poslušalca</i>                                                                          | Prenos uporabnikove travme                           |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B5         | <i>v smislu ponotranjanja</i>                                                                               | Ponotranjanje uporabnikove travme                    |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B6         | <i>vpliv tega slišane na strokovnega delavca</i>                                                            | Vpliv uporabnikove zgodbe na strokovnega delavca     |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B7         | <i>smo izpostavljeni tem travmatičnim dogodkom</i>                                                          | Izpostavljenost travmatičnim dogodkom                |               | Izkušnja sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| B8         | <i>neko ponotranjenje</i>                                                                                   | Ponotranjanje uporabnikove travme                    |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B9         | <i>ali pa da se ti poistovetiš lahko z uporabnikom</i>                                                      | Poistovetenje z uporabnikom                          |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B10        | <i>neko nezavedno prevzemanje teh travm uporabnikov</i>                                                     | Nezaveden prevzem travme                             |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B11        | <i>ko obravnavamo kakšne ogroženosti</i>                                                                    | Pri sodelovanju z uporabniki, ki potrebujejo zaščito |               | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| B12        | <i>zanemarjanje otroka</i>                                                                                  | Zanemarjanje otrok                                   |               | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| B13        | <i>z mladoletniki</i>                                                                                       | Delo z mladoletniki                                  |               | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                                         |                                                                |                                                          |                                                         |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| B14 | <i>z mladoletniki v kazenskih postopkih</i>                                                                                             | Delo z mladoletniki v kazenskem postopku                       |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| B15 | <i>kjer se kažejo vedenjske težave otroka</i>                                                                                           | Delo z otroki z vedenjskimi težavami                           |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| B16 | <i>v primerih nasilja</i>                                                                                                               | Nasilje                                                        |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| B17 | <i>veliko primerov na teh področjih, ki jih jaz pokrivam</i>                                                                            | Vpliv področja na izpostavljenost travmatičnim dogodkom        |                                                          | Izkušnja sekundarne travmatizacije                      | Sekundna travmatizacija   |
| B18 | <i>na superviziji tudi to naslavljam</i>                                                                                                | Sekundarna travmatizacija tema na superviziji                  |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo         | Sekundarna travmatizacija |
| B19 | <i>jaz izobraževanj se nisem še udeležila na to temo</i>                                                                                | Ni se udeležila izobraževanj                                   | Izobraževanja o sekundarni travmatizaciji                | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B20 | <i>imam pa v planu zagotovo, ker se mi zdi potrebno</i>                                                                                 | Načrt se udeležiti izobraževanja                               | Izobraževanja o sekundarni travmatizaciji                | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B21 | <i>sigurno pridejo momenti, ko se te določeni primeri bolj dotaknejo</i>                                                                | Trenutki, ko se te primer dotakne                              |                                                          | Izkušnja sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| B22 | <i>čisto tisti trenutek ne opaziš</i>                                                                                                   | Zakasnelo zavedanje sekundarne travmatizacije                  |                                                          | Izkušnja sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| B23 | <i>ko si pa dlje časa v stiku z uporabnikom, ki ima neko travmatično izkušnjo, pa se začne kazati na osebni ravni strokovne delavke</i> | Vpliv dolžine stika z uporabnikom na posledice na osebni ravni | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B24 | <i>je stres najbolj pogost</i>                                                                                                          | Stres                                                          |                                                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| B25 | <i>imam motnje spanja</i>                                                                                                               | Nespečnost                                                     |                                                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                   |                                                 |                                    |                                                                  |                              |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|------------------------------------|------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| B26 | <i>sem imela<br/>neko tako<br/>dolgo obdobje<br/>kar težave s<br/>tem</i>                                         | Nespečnost                                      |                                    | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B27 | <i>občutek imaš,<br/>da si zelo<br/>izčrpan</i>                                                                   | Izčrpanost                                      |                                    | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B28 | <i>sem se<br/>počutila brez<br/>energije</i>                                                                      | Brez energije                                   |                                    | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B29 | <i>se mi je<br/>najbolj pri<br/>spancu<br/>poznalo</i>                                                            | Nespečnost                                      |                                    | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B30 | <i>kakšne slabe<br/>misli imaš<br/>recimo</i>                                                                     | Slabe misli                                     |                                    | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B31 | <i>en primer<br/>imamo med<br/>sodelavci, ko<br/>je ena od<br/>strokovnih<br/>delavk že dlje<br/>časa odsotna</i> | Odsotnost<br>sodelavke<br>zaradi<br>izgorelosti | Simptomi, zaznani pri<br>kolegicah | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B32 | <i>je na bolniški<br/>zaradi<br/>izgorelosti</i>                                                                  | Odsotnost<br>sodelavke<br>zaradi<br>izgorelosti | Simptomi, zaznani pri<br>kolegicah | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B33 | <i>je prišlo do te<br/>neke<br/>anksioznosti</i>                                                                  | Anksioznost                                     | Simptomi, zaznani pri<br>kolegicah | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B34 | <i>da je res<br/>depresija</i>                                                                                    | Depresija                                       | Simptomi, zaznani pri<br>kolegicah | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B35 | <i>anksioznost</i>                                                                                                | Anksioznost                                     | Simptomi, zaznani pri<br>kolegicah | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B36 | <i>jaz in<br/>sodelavka smo<br/>bolj na<br/>čustveni ravni<br/>ranljive</i>                                       | Čustvena<br>ranljivost                          |                                    | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B37 | <i>primeri, ki so<br/>najtežji</i>                                                                                | Najtežji<br>primeri                             |                                    | Primeri, po<br>katerih se pojavi<br>sekundarna<br>travmatizacija | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B38 | <i>v teh primerih,<br/>ko gremo mi v<br/>to držo<br/>empatije</i>                                                 | Drža empatije                                   |                                    | Delo z<br>uporabniki z<br>izkušnjo travme                        | Travma                       |
| B39 | <i>ti primeri te<br/>posrkajo</i>                                                                                 | Vpliv<br>primerov                               |                                    | Izkušnja s<br>sekundarno<br>travmatizacijo                       | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B40 | <i>neki se pokaže</i>                                                                                             | Znaki<br>sekundarne<br>travmatizacije           |                                    | Simptomi<br>sekundarne<br>travmatizacije                         | Sekundarna<br>travmatizacija |
| B41 | <i>ko gre za<br/>zanemarjenost<br/>otrok</i>                                                                      | Zanemarjanje<br>otrok                           |                                    | Primeri, po<br>katerih se pojavi                                 | Sekundarna<br>travmatizacija |

|     |                                                                                                 |                                              |                                                          |                                                         |                           |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
|     |                                                                                                 |                                              |                                                          | sekundarna travmatizacija                               |                           |
| B42 | <i>ko so to konkretno primerih nujnih odvzemov otrok</i>                                        | Nujni odvzemi otrok                          |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| B43 | <i>primeri, ko nameščamo otroke v strokovne centre</i>                                          | Namestitve v strokovne centre                |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| B44 | <i>posledice definitivno so</i>                                                                 | Zavedanje posledic sekundarne travmatizacije |                                                          | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| B45 | <i>ker to pač poseže v tvoje osebno življenje</i>                                               | Posledice v osebnem življenju                | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B46 | <i>pač vate kot osebo</i>                                                                       | Poseg v osebnost strokovne delavke           | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B47 | <i>se spremeniš</i>                                                                             | Sprememba                                    | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B48 | <i>mogoče začneš tudi drugače razmišljati</i>                                                   | Drugačno razmišljanje                        | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B49 | <i>osebnostno jaz sama pri sebi opazim, da sem se počutila bolj dovzetna na določene stvari</i> | Povečana dovzetnost                          | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B50 | <i>sem bolj ranljiva, kot sem bila prej</i>                                                     | Povečana ranljivost                          | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B51 | <i>bolj poudarjam empatijo, tudi v odnosih do drugih</i>                                        | Empatija v odnosih                           | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B52 | <i>drugače začneš gledati na zadeve</i>                                                         | Drugačno razmišljanje                        | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B53 | <i>spremeniš pogled na svet</i>                                                                 | Spremenjen pogled na svet                    | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B54 | <i>pomanjkanje časa mi je pokazalo</i>                                                          | Pomanjkanje časa                             | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| B55 | <i>da sem v osebnem življenju zaradi teh</i>                                                    | Posledice v osebnem življenju                | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                                        |                                       |                                                          |                                                                       |                           |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>vplivov teh dogodkov</i>                                                                                                            | strokovne delavke                     |                                                          |                                                                       |                           |
| B56 | <i>moraš pa najti en balans v tem</i>                                                                                                  | Meja med delom in osebnim življenjem  |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B57 | <i>meje in se jih držati</i>                                                                                                           | Postavitev osebnih mej                |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B58 | <i>jaz se trudim pri ohranjanju neke profesionalne drže</i>                                                                            | Ohranjanje profesionalnosti           |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B59 | <i>brez empatije pri našem delu ne gre</i>                                                                                             | Empatija                              |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B60 | <i>se pa potem ti s časom toliko okrepiš</i>                                                                                           | Krepitev osebe čez čas                |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B61 | <i>ne opazim, da bi šla v neke skrajnosti, da bi bila ali premalo ali preveč empatična in občutljiva</i>                               | Brez posledic pri delu z uporabniki   | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije                                   | Sekundarna travmatizacija |
| B62 | <i>ko začutim, da se me uporabnikove stiske, no, da jih preveč prevzamem nase, potem, pa se mi zdi, da zavestno neko mejo postavim</i> | Postavitev mej                        |                                                          | Strategije soočanja s čustvenim vplivi uporabnikove izkušnje s travmo | Travma                    |
| B63 | <i>probam si govoriti do tukaj je moja naloga, najprej pa ne</i>                                                                       | Zavedanje o svoji vlogi               |                                                          | Vloga strokovnih delavk                                               | Postopki zaščite          |
| B64 | <i>v primeru sem skupaj z uporabnikom, v procesu iskanja nekih možnosti</i>                                                            | Soustvarjanje z uporabnikom           |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                                   | Travma                    |
| B65 | <i>neko blokado uspešno narediti</i>                                                                                                   | Postavitev mej                        |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                                   | Travma                    |
| B66 | <i>vem, da je, če se to preseže, škodljivo za nas</i>                                                                                  | Zavedanje škodljivosti preseganja mej |                                                          | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi                               | Travma                    |

|     |                                                                                       |                                                 |                                                          |                                                |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------|---------------------------|
|     |                                                                                       |                                                 |                                                          | uporabnikove izkušnje s travmo                 |                           |
| B67 | <i>nisem zaznala ekstremov</i>                                                        | Ni ekstremnih vedenj                            | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije            | Sekundarna travmatizacija |
| B68 | <i>posledice sem jaz videla bolj v mojem osebnem življenju</i>                        | Posledice v osebnem življenju strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije            | Sekundarna travmatizacija |
| B69 | <i>sem bila malo slabše organizirana</i>                                              | Slaba organiziranost                            | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije            | Sekundarna travmatizacija |
| B70 | <i>v odnosu do uporabnikov pa nekih posledic nisem zaznala</i>                        | Brez posledice pri delu z uporabniki            | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije            | Sekundarna travmatizacija |
| B71 | <i>jaz se tako poskusim vživeti na nek način</i>                                      | Vživetje v uporabnika                           |                                                          | Delo z uporabnikom z izkušnjo travme           | Travma                    |
| B72 | <i>grem spet s tem sočutjem</i>                                                       | Sočustvovanje z uporabniki                      |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme            | Travma                    |
| B73 | <i>imam včasih občutke jeze</i>                                                       | Jeza                                            |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| B74 | <i>na starše, ker so na otroke prenesli travmo</i>                                    | Jeza nad starši                                 |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| B75 | <i>jezna sem na prenašalce travme</i>                                                 | Jeza nad prenašalci travm                       |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| B76 | <i>in povzročitelje travme pri otrocih</i>                                            | Jeza nad povzročitelji travm                    |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| B77 | <i>včasih se mi zdi, da smo v pomagajočih poklicih tako, da hočemo biti rešitelji</i> | Želja biti rešitelj                             |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| B78 | <i>občutek nemoči, ko bi ti želel pomagati, iskati rešitve, poslušati mladostnika</i> | Nemoč                                           |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| B79 | <i>sistemske možnosti ne omogočajo, da bi prišel do nekega cilja</i>                  | Sistemske omejitve                              |                                                          | Omejitve pri postopkih zaščite travme          | Travma                    |
| B80 | <i>ta občutek nemoči me velikokrat</i>                                                | Nemoč                                           |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo        | Postopki zaščite          |

|     |                                                                                 |                                           |                                                           |                                                 |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>spremlja pri delu</i>                                                        |                                           |                                                           |                                                 |                           |
| B81 | <i>se pogovarjam s sodelavkami tukaj na centru, ki delajo na istem področju</i> | Nemoč                                     |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| B82 | <i>Si velikokrat med seboj podelimo te občutke/izkušnje</i>                     | Deljenje občutkov s sodelavci             | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| B83 | <i>ko gremo domov, si vzamemo še ene pol ure in si podeliva ena drugi</i>       | Deljenje občutkov s sodelavci             | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| B84 | <i>da je ena pomembna podpora, ki jo imamo znotraj kolektiva</i>                | Deljenje občutkov s sodelavci             | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| B85 | <i>me ti, ki smo na istem področju</i>                                          | Deljenje občutkov s sodelavci             | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| B86 | <i>smo mogoče bolj temu izpostavljene</i>                                       | Izpostavljenost zaradi delovnega področja |                                                           | Izkušnja s sekundarno travmatizacijo            | Travma                    |
| B87 | <i>s pomočjo supervizije</i>                                                    | Supervizija                               |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| B88 | <i>da mesečno to naslavljam</i>                                                 | Mesečna supervizija                       |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| B89 | <i>možno je tudi z našimi nadrejenimi</i>                                       | Pogovor z nadrejenimi                     |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| B90 | <i>tega se malo manj poslužujemo</i>                                            | Pogovor z nadrejenimi                     |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| B91 | <i>vem, da je pomočnica nam na voljo</i>                                        | Podpora pomočnice                         |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| B92 | <i>imam eno prijateljico, s katero tako službene in osebne zadeve predelam</i>  | Podpora prijateljic                       |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| B93 | <i>ja jaz sem bolj sama iskala nekaj opcij</i>                                  | Samostojna angažiranost za skrb zase      |                                                           | Osebna skrb zase                                | Skrb zase                 |

|      |                                                                          |                                      |                                                          |                                                                       |                           |
|------|--------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| B94  | <i>sem se počutila čustveno izčrpano od kakega primera</i>               | Čustvena izčrpanost                  | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                                   | Sekundarna travmatizacija |
| B95  | <i>sem jaz začela iskati neke opcije zase, ki mi ustrezajo</i>           | Samostojna angažiranost za skrb zase |                                                          | Osebna skrb zase                                                      | Skrb zase                 |
| B96  | <i>doma sem precej začela telovaditi</i>                                 | Telovadba                            |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B97  | <i>z rednim gibanjem</i>                                                 | Redno gibanje                        |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B98  | <i>ful sem sploh za vikende vedno imela plan hribolaziti</i>             | Pohodništvo                          |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B99  | <i>neke športne aktivnosti</i>                                           | Šport                                |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B100 | <i>da čisto odmislim delo</i>                                            | Odmik od dela                        |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B101 | <i>bolj skrb zase na osebni ravni</i>                                    | Samostojna angažiranost za skrb zase |                                                          | Osebna skrb zase                                                      | Skrb zase                 |
| B102 | <i>ful sem začela telovaditi</i>                                         | Telovadba                            |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B103 | <i>razmišljala sem o jogi in sem enkrat šla, pa se nisem našla v tem</i> | Joga                                 |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B104 | <i>sem se preusmerila v hribe in plezanje</i>                            | Plezanje                             |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B105 | <i>peka</i>                                                              | Peka                                 |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B106 | <i>kuhanje</i>                                                           | Kuhanje                              |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| B107 | <i>zavestno sem se naučila odmisli</i>                                   | Naučena odmisli delo                 |                                                          | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikov izkušnje s travmo | Travma                    |

|      |                                                                                                          |                                                 |                                                          |                                                                        |           |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|-----------|
| B108 | <i>ko zaklenem vrata in ostane v pisarni</i>                                                             | Meja med službo in osebnim življenjem           |                                                          | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikove izkušnje s travmo | Travma    |
| B109 | <i>sem se naučila, da moram dati sebe na prvo mesto</i>                                                  | Skrb zase na prvem mestu                        |                                                          | Osebna skrb zase                                                       | Skrb zase |
| B110 | <i>moram tudi sama sebe zaščititi, da lahko potem delam z uporabniki</i>                                 | Samozaščita                                     |                                                          | Osebna skrb zase                                                       | Skrb zase |
| B111 | <i>da me ne zadeva toksično potegne</i>                                                                  | Emocionalna distanca                            |                                                          | Osebna skrb zase                                                       | Skrb zase |
| B112 | <i>ta varni prostor, ki ga ustvarimo za uporabnike, moramo to varnost nameniti tudi sebi</i>             | Varen prostor zase                              |                                                          | Osebna skrb zase                                                       | Skrb zase |
| B113 | <i>ja, mislim, da je do neke mere poskrbljeno</i>                                                        | Organizacija skrbi za zaposlene                 |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| B114 | <i>mislim pa, da bi se dalo še kaj izboljšati</i>                                                        | Možnost izboljšav                               | Predlogi za izboljšanje skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| B115 | <i>saj bo rekla izobraževanja na to temo, so nam zagotovljena</i>                                        | Zagotovljena izobraževanja                      |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| B116 | <i>sploh letos je Skupnost centrov za socialno delo razpisala nekaj teh izobraževanj</i>                 | Angažiranost Skupnosti centrov za socialno delo |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| B117 | <i>omogočajo nam</i>                                                                                     | Zagotovljena izobraževanja                      |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| B118 | <i>smo malo finančno omejeni</i>                                                                         | Finančne omejitve                               | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije     | Skrb organizacije za zaposlene                                         | Skrb zase |
| B119 | <i>jaz bi se želela, glede na to, da nas spremlja ta pojav, bi se moralo poglobljeno o tem seznaniti</i> | Želja poglobiti znanje                          |                                                          | Osebna skrb                                                            | Skrb zase |

|      |                                                                                                                            |                                          |                                                          |                                |           |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|----------------------------------------------------------|--------------------------------|-----------|
| B120 | <i>vsak kolektiv bi moral imeti možnosti, da se udeležuje delavnic ali izobraževanj na to temo</i>                         | Možnost udeležbe na delavnicah           | Predlogi za izboljšanje skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B121 | <i>na voljo nam je supervizija</i>                                                                                         | Supervizije                              |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B122 | <i>ki se izvaja enkrat mesečno, kar je premalo</i>                                                                         | Mesečne supervizije                      | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije     | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B123 | <i>je pa zelo pomembno, da lahko tudi na teh srečanjih govorimo o naših izkušnjah, ki so pustile neke posledice na nas</i> | Mesečne supervizije                      |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B124 | <i>da slišimo izkušnje</i>                                                                                                 | Pogovor o izkušnjah na supervizijah      |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B125 | <i>lahko iz tega kaj povlečemo zase</i>                                                                                    | Pozitivni vplivi supervizije             |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B126 | <i>vsa ta izobraževanja, na katera se prijavljamo</i>                                                                      | Izobraževanja                            |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B127 | <i>so pa spet omejena s finančnimi sredstvi</i>                                                                            | Finančne omejitve                        | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije     | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B128 | <i>moraš malo preračunati, na kaj bi šel</i>                                                                               | Organiziranje udeležbe na izobraževanjih | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije     | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B129 | <i>so nam pa izobraževanja lahko v pomoč, da se naučimo prepoznavati te simptome</i>                                       | Izobraževanja                            |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B130 | <i>da oblikujemo neke strategije, da se ne preveč vpletamo</i>                                                             | Oblikovanje strategij na izobraževanjih  |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B131 | <i>da se naučimo, kako ohranjati ustrezno ravnovesje med osebnim in profesionalnim življenjem</i>                          | Meje med delom in osebnim življenjem     |                                                          | Osebna skrb zase               | Skrb zase |

|      |                                                                                                       |                                              |                                                         |                                |           |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------|--------------------------------|-----------|
| B132 | <i>individualna supervizija se mi zdi super opcija</i>                                                | Individualna supervizija                     | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B133 | <i>jaz sem jo osebno imela zagotovljeno, ampak je plačljiva</i>                                       | Plačljiva individualna supervizija           | Pomanjkljivosti skrbi zase na ravni organizacije        | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B134 | <i>bi nam v nekih kriznih situacijah zelo dobro prišlo, kot neka rezerva</i>                          | Potrebna rezerva v kriznih situacijah        | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B135 | <i>bi sredstva tudi morala biti zagotovljena s strani organizacije, ker se to rabi</i>                | Odgovornost organizacije za financiranje     |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B136 | <i>bi morala biti to odgovornost delodajalca, da v nekih kriznih situacijah imajo neko to možnost</i> | Odgovornost delodajalca za skrb za zaposlene |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B137 | <i>kakšne redne konzultacije, na tem nivoju z vodstvom</i>                                            | Konzultacije z vodstvom                      | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B138 | <i>lahko bi bila to tudi kar redna praksa, da bi se mi o tem pogovarjali z našimi nadrejenimi</i>     | Pogovor z nadrejenimi                        | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B139 | <i>redne refleksije, da bi tudi oni dobili uvid</i>                                                   | Redne refleksije                             | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B140 | <i>da vidijo, s kakšnimi občutki se soočamo</i>                                                       | Uvid nadrejenih v občutke zaposlenih         | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B141 | <i>da imaš občutek, da je nadrejeni pripravljen poslušati in stopiti naproti</i>                      | Občutek, da nadrejeni poskrbi za zaposlene   | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| B142 | <i>da dobiš občutek, da si slišan</i>                                                                 | Občutek biti slišan                          | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |

|      |                                                                                                                          |                                     |  |                                               |        |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|--|-----------------------------------------------|--------|
| B143 | <i>opiram se na teorijo in metode socialnega dela, ki sem jih spoznala na fakulteti</i>                                  | Znanja s fakultete                  |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B144 | <i>meni, da ima socialno delo kot stroka dobre pristope, metode in znanja za delo z uporabniki</i>                       | Znanja stroke socialnega dela       |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B145 | <i>poskušam izhajati iz krepitve moči</i>                                                                                | Krepitev moči                       |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B146 | <i>je potrebno znati razumeti travmo</i>                                                                                 | Znanja o razumevanju travme         |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B147 | <i>pomembno se mi zdi, da se otroku ali mladostniku z izkušnjo travme da en tak občutek, da se on tukaj varno počuti</i> | Varno okolje za otroka              |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B148 | <i>da se mu omogoči varen prostor, da se izrazi</i>                                                                      | Prostor                             |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B149 | <i>da jim nudimo en varen odziv na njihova vedenja, ki so mogoče kdaj izstopajoča in neobičajna</i>                      | Varen odziv                         |  | Delo z uporabniki z izkušnjo travme           | Travma |
| B150 | <i>jim je potrebno eno mero razumevanja pokazati</i>                                                                     | Razumevanje                         |  | Delo z uporabniki z izkušnjo travme           | Travma |
| B151 | <i>da pristopamo bolj celostno</i>                                                                                       | Celostni pristop pri delu z otrokom |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B152 | <i>da se povezujemo z drugimi institucijami</i>                                                                          | Medinstitucionalno sodelovanje      |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B153 | <i>medinstitucionalni pristop se mi zdi ful pomemben</i>                                                                 | Medinstitucionalno sodelovanje      |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B154 | <i>en tak spoštljiv dialog, sočuten</i>                                                                                  | Dialog                              |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |

|      |                                                                                                         |                                                           |                                                           |                                               |        |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|--------|
| B155 | <i>strpnost do uporabnika</i>                                                                           | Strpnost                                                  |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme           | Travma |
| B156 | <i>znanja za delo s celotno družino</i>                                                                 | Znanja o delu z družino                                   |                                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B157 | <i>uporabim tudi malo humorja</i>                                                                       | Humor                                                     |                                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B158 | <i>ko je huda travma, moraš najprej pridobiti zaupanje od uporabnikov, da lahko delovni odnos vodiš</i> | Zaupanje                                                  |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme           | Travma |
| B159 | <i>v prvi vrsti pa je vzpostavljanje tega delovnega odnosa</i>                                          | Delovni odnos                                             |                                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B160 | <i>črpamo znanje iz naše stroke</i>                                                                     | Znanja stroke socialnega dela                             |                                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B161 | <i>in z drugih, pravna znanja, malo terapevtskega znanja</i>                                            | Znanja drugih strok                                       |                                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B162 | <i>si jaz včasih kdaj preberem tudi kakšen članek s tega področja</i>                                   | Prebiranje literature drugih strok                        |                                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| B163 | <i>sem že slišala</i>                                                                                   | Seznanjena s pristopom, utemeljenim na razumevanju travme |                                                           | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| B164 | <i>samo to je pač bolj v zadnjem času</i>                                                               | Popularnost pristopa v zadnjem času                       |                                                           | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| B165 | <i>imam občutek, da je zdaj bolj v zadnjih letih</i>                                                    | Popularnost pristopa v zadnjem času                       |                                                           | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| B166 | <i>se mi zdi, da je zelo učinkovit pristop</i>                                                          | Učinkovit pristop                                         | Razumevanje, pristopa, utemeljenega na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| B167 | <i>da se ne osredotočimo na, kaj je narobe s tabo, ampak kaj se</i>                                     | Raziskovanje življenjskega sveta uporabnika               | Razumevanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme  | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |

|      |                                                                                               |                                             |                                                             |                                          |        |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|------------------------------------------|--------|
|      | <i>je zgodilo, da je zdaj tako</i>                                                            |                                             |                                                             |                                          |        |
| B168 | <i>je potrebno globlje raziskati, zakaj je ta otrok z izkušnjo travme pred nami</i>           | Raziskovanje življenjskega sveta uporabnika | Razumevanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme    | Pristop, utemeljen na razumevanju travme | Travma |
| B169 | <i>zaenkrat se izobraževanj na to temo še nisem udeležila</i>                                 | Ni se udeležila izobraževanj                | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme | Travma |
| B170 | <i>se ga pa bom, ker se mi zdijo potrebna, ker problematika je in jo je treba naslavlјati</i> | Plan se udeležiti izobraževanj              | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme | Travma |

| ŠT. IZJAVE | IZJAVA                                                                                                            | POJEM                                                             | PODKATEGORIJA | KATEGORIJA                                              | TEMA                      |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| C1         | <i>stisko, ki jo strokovna delavka doživi, ko je v stiku z uporabniki, ki so doživeli nek travmatičen dogodek</i> | Stiska strokovne delavke ob stiku z uporabnikom z izkušnjo travme |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| C2         | <i>je na njih pustil neke posledice</i>                                                                           | Posledice travmatičnega dogodka                                   |               | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C3         | <i>ko v bistvu ponotranjiš travmo, ki jo je doživel uporabnik</i>                                                 | Ponotranjanje uporabnikove travme                                 |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| C4         | <i>čedalje bolj pogosto se pogovarjamo oz. se v javnosti govori o tej sekundarni travmatizaciji</i>               | Ozaveščanje o sekundarni travmatizaciji                           |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| C5         | <i>naj bi socialni delavci razumeli, da bi lahko te odzive razumeli</i>                                           | Razumevanje odzivov                                               |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| C6         | <i>ko gre za neke posege v družino</i>                                                                            | Posegi v družino                                                  |               | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| C7         | <i>ko vidiš, da so ti neki obrambni mehanizmi</i>                                                                 | Primeri, ko uporabniki nimajo dobrih                              |               | Primeri, po katerih se pojavi                           | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                         |                                                    |  |                                                         |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>uporabnika, nastrojeni proti centru, verjetno plod neke pretekle izkušnje</i>        | izkušenj s centri                                  |  | sekundarna travmatizacija                               |                           |
| C8  | <i>nasilje</i>                                                                          | Nasilje                                            |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| C9  | <i>odvzemi otrok</i>                                                                    | Nujni odvzemi otrok                                |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| C10 | <i>po kakšnih poročilih s šole, da ni vse ok</i>                                        | Poročila s šole                                    |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| C11 | <i>ko so poročila s policije o zanemarjanju</i>                                         | Policijska poročila                                |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| C12 | <i>vsekakor pa so ti odzivi uporabnikov lahko sprožilci nekih osebnih sprožilcev</i>    | Vpliv uporabnikovih odzivov na strokovnega delavca |  | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| C13 | <i>je treba včasih res biti zelo strikten, profesionalen</i>                            | Profesionalnost in striktnost                      |  | Vloga strokovne delavke                                 | Postopki zaščite          |
| C14 | <i>tudi ni nič narobe, če se pokaže ranljivost in sočustvovanje</i>                     | Ranljivost in sočustvovanje z uporabniki           |  | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| C15 | <i>da me nekaj čustveno razburi</i>                                                     | Čustvena razburjenost                              |  | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C16 | <i>ko ne veš več, na kakšen način bi človeku, s katerim profesionalno vodiš pogovor</i> | Nemoč                                              |  | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme          | Travma                    |
| C17 | <i>poskušam pa nekako urejati, da ne pride do teh simptomov</i>                         | Kontrola simptomov                                 |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| C18 | <i>se včasih zgodi, da se ponoči zbudim</i>                                             | Nespečnost                                         |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| C19 | <i>razmišljam o kakšnem primeru</i>                                                     | Razmišljanje o primerih                            |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                              |                                                                |                                                          |                                                         |                           |
|-----|------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| C20 | <i>nekje v podzavesti mi je nekaj ostalo, da sem se zbudila</i>              | Delovanje podzavesti                                           |                                                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| C21 | <i>več pogovora in podpore potrebujejo</i>                                   | Večja potreba po podpori                                       | Posledice sekundarne travmatizacije pri kolegicah        | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C22 | <i>pa tudi neko potrditev, da so ok ravnale</i>                              | Iskanje potrditve                                              | Posledice sekundarne travmatizacije pri kolegicah        | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C23 | <i>utrujenost</i>                                                            | Utrujenost                                                     | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C24 | <i>me vprašajo, da bi koristile ure, da se spočijejo</i>                     | Koriščenje ur za počitek                                       | Posledice sekundarne travmatizacije pri kolegicah        | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C25 | <i>nasilje</i>                                                               | Nasilje                                                        |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| C26 | <i>odvzem</i>                                                                | Nujni odvzemi otrok                                            |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| C27 | <i>razmišljaš o tem</i>                                                      | Razmišljanje o delu doma                                       | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C28 | <i>prineseš te vzorce domov</i>                                              | Prenos vzorcev domov                                           | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C29 | <i>to razmišljanje o tem, kaj bi pa lahko tudi doma ene stvari spremenil</i> | Razmišljanje o delu doma                                       | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C30 | <i>ko vidiš oškodovane družine</i>                                           | Družine, ki se soočajo s kompleksnimi problemi in okoliščinami |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| C31 | <i>iščeš potrditev, da pa v svoji družini nekaj delaš prav</i>               | Osebna potrditev                                               | Posledice sekundarne travmatizacije pri kolegicah        | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C32 | <i>iz neke nesreče dobiš potrditev zase</i>                                  | Osebna potrditev                                               |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| C33 | <i>vidiš neke stvari, kar ni prav</i>                                        | Prepoznavanje nepravilnosti                                    |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| C34 | <i>na odnosni ravni</i>                                                      | Vpliv na odnose                                                | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| C35 | <i>ne moreš mimo tega, da ne prideš domov</i>                                | Nervoza                                                        | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                                        |                                                            |                                                           |                                                 |                           |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>malo bolj nervozen</i>                                                                                                              |                                                            |                                                           |                                                 |                           |
| C36 | <i>da rabiš otrokom razložiti, da ok sem imela samo bolj naporen dan</i>                                                               | Pogovor z otroki                                           |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C37 | <i>zame osebno je res zelo dobro, da se vozim, da v avtu predelam in ne nosim vse s seboj</i>                                          | Predelava med vožnjo domov                                 | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| C38 | <i>prej sem bila takoj ob prihodu nedostopna za družino oz. manj dostopna</i>                                                          | Nedostopna za družino                                      | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| C39 | <i>z drugačnimi odzivi, kot bi drugače bila</i>                                                                                        | Drugačni odzivi doma                                       | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| C40 | <i>zdi se mi pomembno, da imamo tim, da lahko so različna mnenja</i>                                                                   | Usklajevanje mnenj na timu                                 |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| C41 | <i>se kdaj prehitro odreagira ali pa prepočasi</i>                                                                                     | Prehitro ali prepočasno odreagiranje                       |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| C42 | <i>se mi zdi, da je potrebno uskladiti ta mnenja, lahko se potem na tak način izognemo, pustimo, da svoja občutja vplivajo na delo</i> | Usklajevanje mnenj na timu                                 |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| C43 | <i>imam tudi doma izkušnjo z dvema otrokoma, ki sta imela zelo travmatično izkušnjo</i>                                                | Izkušnja soočanja s travmatičnimi izkušnjami lastnih otrok |                                                           | Izkušnja s sekundarno travmatizacijo            | Sekundarna travmatizacija |
| C44 | <i>je kar težko</i>                                                                                                                    | Čustvena obremenitev                                       |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| C45 | <i>leta in leta traja, da premagajo te neke agresije in impulzivnosti</i>                                                              | Dolgotrajen proces                                         |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| C46 | <i>zelo težko otrok verjame, da je lahko drugače</i>                                                                                   | Otrokova negativna pričakovanja                            | Pričakovanja otrok                                        | Pričakovanja v postopkih zaščite                | Postopki zaščite          |

|     |                                                                                                      |                               |                                                           |                                                 |                           |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
| C47 | <i>je potem zelo težko mu omogočiti nekaj lepega, ker mu te travme povzročajo neke slabe spomine</i> | Čustvena obremenitev          |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| C48 | <i>potem je tudi meni težko, ko vidim, da si ne pusti biti srečen</i>                                | Čustvena obremenitev          |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| C49 | <i>si žalosten</i>                                                                                   | Žalost                        |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| C50 | <i>jaz osebno zelo težko</i>                                                                         | Težavno predelovanje občutkov | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| C51 | <i>navadno s pogovorom malo predelam</i>                                                             | Pogovor                       | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| C52 | <i>greš na kakšna izobraževanja</i>                                                                  | Izobraževanja                 | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Sekundarna travmatizacija |
| C53 | <i>preberem kakšno knjigo, da razumem tudi druge vidike</i>                                          | Prebiranje literature         | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Sekundarna travmatizacija |
| C54 | <i>lažje predelam, če poznam še drugo stran</i>                                                      | Poznavanje drugih vidikov     | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Sekundarna travmatizacija |
| C55 | <i>kakšen šport, da se malo sprostiš</i>                                                             | Šport                         |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C56 | <i>poskusiš si vzeti dovolj časa za počitek</i>                                                      | Počitek                       |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C57 | <i>moraš poslušati svoje telo</i>                                                                    | Sledenje svojemu telesu       |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C58 | <i>da res kvalitetno preživiš ta prosti čas</i>                                                      | Kvaliteten prosti čas         |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C59 | <i>to rada povem, se z nekom</i>                                                                     | Pogovor                       |                                                           | Strategije soočanja s                           | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                                |                                                                                  |                                                          |                                                 |                           |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>pogovarjam o tem, da dam ven, kako se počutim ali kaj me je vznemirilo</i>                                                  |                                                                                  |                                                          | sekundarno travmatizacijo                       |                           |
| C60 | <i>govorim o tem, da se ne uporabljajo imena in neke podrobnosti</i>                                                           | Pogovor                                                                          |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C61 | <i>se navadno s partnerjem pogovorim</i>                                                                                       | Pogovor s partnerjem                                                             |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C62 | <i>v takih situacijah, ko to začutim, poskusim povedati tudi otrokom, na njim primeren način</i>                               | Pogovor z otroki                                                                 |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C63 | <i>iz tega naredim nekaj poučnega</i>                                                                                          | Oblikovanje poučnih vsebin za otroke                                             |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C64 | <i>ker itak oni vidijo, če sem bolj odmaknjena</i>                                                                             | Nedostopna za družino                                                            | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| C65 | <i>da povem, kaj se mi je danes zgodilo, da povem, da sem se počutila tudi jaz prestrašeno</i>                                 | Pogovor z otroki                                                                 |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| C66 | <i>mislim, da Center Primorsko-Notranjska kot generalno nima ravno veliko takih ukrepov, da bi pomagali v takih situacijah</i> | CSD Primorsko-Notranjska nima veliko ukrepov za skrb za dobro počutje zaposlenih |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| C67 | <i>na enoti se poskušamo razumeti, se pogovarjati</i>                                                                          | Podpora med zaposlenimi na enoti                                                 |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| C68 | <i>nekih velikih ukrepov za obvladovanje ali preživljanje te travme ni</i>                                                     | CSD Primorsko-Notranjska nima veliko ukrepov za skrb za dobro počutje zaposlenih |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| C69 | <i>večinoma mislim, da si zaposlene med</i>                                                                                    | Podpora med zaposlenimi na enoti                                                 |                                                          |                                                 | Skrb zase                 |

|     |                                                                                                                          |                                                          |                                                             |                                       |                           |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|---------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>seboj nudijo to podporo</i>                                                                                           |                                                          |                                                             |                                       |                           |
| C70 | <i>pa tudi name se lahko obrnejo in se poskusimo pogovarjati</i>                                                         | Podpora pomočnice direktorice                            |                                                             |                                       | Skrb zase                 |
| C71 | <i>trenutno imamo promocijo duševnega zdravja na delovnem mestu, ampak to je enkrat na leto, kar ni dovolj</i>           | Letna promocija duševnega zdravja na delovnem mestu      |                                                             | Skrb organizacije za zaposlene        | Skrb zase                 |
| C72 | <i>je neka jutranja kavica najbolj učinkovita kot nek način predelave</i>                                                | Pogovor med zaposlenimi na enoti                         |                                                             | Podpora med zaposlenimi               | Skrb zase                 |
| C73 | <i>so oblike supervizije</i>                                                                                             | Supervizije                                              |                                                             | Skrb organizacije za zaposlene        | Skrb zase                 |
| C74 | <i>imamo možnost nekega akutnega psihoterapiranja samo v hudih primerih</i>                                              | Možnost psihoterapije v akutnih primerih                 |                                                             | Skrb organizacije za zaposlene        | Skrb zase                 |
| C75 | <i>morajo iti čez oceno direktorice</i>                                                                                  | Odločitev direktorice o psihoterapiji v akutnih primerih | Pomanjkljivost pri skrbi zase na ravni organizacije         | Skrb organizacije za zaposlene        | Skrb zase                 |
| C76 | <i>ne vem, če se tega sploh kdo poslužuje</i>                                                                            | Neizkoriščenost psihoterapije v akutnih primerih         | Pomanjkljivost pri skrbi zase na ravni organizacije         | Skrb organizacije za zaposlene        | Skrb zase                 |
| C77 | <i>predvsem informiranje o tej travmi, da človek lahko sploh razume, da je to travma oz. da to izhaja iz neke travme</i> | Informiranje o sekundarni travmi                         | Predlogi za izboljšave pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene        | Skrb zase                 |
| C78 | <i>ljudje ne poznajo in ne povezujejo tega in ne prepoznavajo</i>                                                        | Splošno nepoznavanje sekundarne travmatizacije           |                                                             | Razumevanje sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| C79 | <i>na Skupnosti centrov za socialno delo smo se ravno pogovarjali, da bo ogromno izobraževanj na to temo</i>             | Angažiranost Skupnosti centrov za socialno delo          |                                                             | Skrb organizacije za zaposlene        | Skrb zase                 |

|     |                                                                                                            |                                                                  |                                                             |                                               |           |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------|
| C80 | <i>se ne branim, da bi imeli vsak mesec ali teden eno vsebino</i>                                          | Tedenske ali mesečne vsebine za boljše počutje na delovnem mestu | Predlogi za izboljšave pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| C81 | <i>da bi omogočali neke debatne krožke, ki bi preusmerili misli</i>                                        | Debatni krožki                                                   | Predlogi za izboljšave pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| C82 | <i>kakšne delavnice na podobne teme</i>                                                                    | Delavnice                                                        | Predlogi za izboljšave pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| C83 | <i>dosti je teh knjigic npr. o razvezi, izkušnji smrti</i>                                                 | Literatura o različnih temah                                     |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| C84 | <i>veliko literature za delo s celo družino</i>                                                            | Literatura o različnih temah                                     |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| C85 | <i>tudi za nasilje</i>                                                                                     | Literatura o različnih temah                                     |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| C86 | <i>vsa znanja s fakultete, od delovnega odnosa naprej</i>                                                  | Znanja s fakultete                                               |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| C87 | <i>pa znanja z izobraževanj in seminarjev</i>                                                              | Znanja z izobraževanj                                            |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| C88 | <i>ja, sem slišala za ta pristop</i>                                                                       | Seznanjena s pristopom, utemeljenim na razumevanju travme        |                                                             | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma    |
| C89 | <i>smo imeli prejšnji mesec eno izobraževanje na to temo</i>                                               | Udeležba na izobraževanju                                        | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma    |
| C90 | <i>ostalo mi je, kako pomembno je, da socialni delavec razume travme, ki jih uporabnik prinaša s seboj</i> | Pomembnost razumevanja travme za delo z uporabniki               |                                                             | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma    |

| ŠT. IZJAVE | IZJAVA                          | POJEM                     | PODKATEGORIJA | KATEGORIJA                            | TEMA                      |
|------------|---------------------------------|---------------------------|---------------|---------------------------------------|---------------------------|
| D1         | <i>je na meni pustila vpliv</i> | Vpliv uporabnikove zgodbe |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                                   |                                                                  |                                                          |                                                         |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| D2  | <i>stiska strokovne delavke, ko vidi ali sliši o nekem res travmatičnem dogodku</i>                                               | Stiska strokovne delavke ob stiku z uporabniki z izkušnjo travme |                                                          | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| D3  | <i>jaz bi rekla, da količina dela pripomore k temu</i>                                                                            | Vpliv količine dela                                              |                                                          | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| D4  | <i>se moje življenje malo spremeni</i>                                                                                            | Spremenjeno življenje                                            |                                                          | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D5  | <i>občutim neke posledice zaradi tega</i>                                                                                         | Posledice zaradi prevelike količine dela                         |                                                          | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D6  | <i>sem veliko več v službi, ker količina dela to zahteva od mene</i>                                                              | Daljši delovni čas                                               |                                                          | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D7  | <i>so zato odnosi nekako drugačni</i>                                                                                             | Spremenjeni odnosi                                               | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D8  | <i>so dogodki, ki jih malo bolj osebno vzameš kot kakšne druge</i>                                                                | Vpliv dogodkov na osebo                                          | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D9  | <i>sem pa jaz osebno pozorna na to</i>                                                                                            | Pozorna na vpliv dogodkov                                        | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D10 | <i>to pomeni, da je še nekaj mojega osebnega, kar nima veze z samim dogodkom/ne pripada temu dogodku/dialogu, ampak bolj meni</i> | Zavedanje o lastnem doživetju dogodka                            |                                                          | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| D11 | <i>ko se kaj takega zgodi, sem »alert«</i>                                                                                        | Pozorna na določene situacije                                    | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D12 | <i>so pa tudi dogodki, ki ni nič mojega in so dejansko travmatični/te spremenijo</i>                                              | Travmatični dogodki                                              |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| D13 | <i>ko vidiš trpljenje nekoga,</i>                                                                                                 | Trpljenje osebe                                                  |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| D14 | <i>se počutiš nemočnega</i>                                                                                                       | Nemoč                                                            |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme          | Travma                    |

|     |                                                                                                          |                                             |  |                                                         |                           |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| D15 | <i>imaš občutek, da ne bo šlo v pravo smer</i>                                                           | Neprepričanost v potek postopka             |  | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme          | Travma                    |
| D16 | <i>da nimaš kaj veliko za narediti</i>                                                                   | Nemoč                                       |  | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme          | Travma                    |
| D17 | <i>hudo nasilje nad otrokom</i>                                                                          | Nasilje                                     |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| D18 | <i>se kaj hudega zgodi otroku</i>                                                                        | Otroka v stiski                             |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| D19 | <i>s starši, ko težko najdeš način, da jim pomagaš</i>                                                   | Težave pri pomoči staršem                   |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| D20 | <i>sem že slišala na izobraževanjih</i>                                                                  | Sekundarna travmatizacija na izobraževanjih |  | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| D21 | <i>tekom dela</i>                                                                                        | Poznavanje pojma sekundarna travmatizacija  |  | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| D22 | <i>mi verjetno ne prav tako poimenujemo</i>                                                              | Poznavanje pojma sekundarna travmatizacija  |  | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| D23 | <i>zelo intenzivne sanje</i>                                                                             | Sanje                                       |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D24 | <i>nespečnost</i>                                                                                        | Nespečnost                                  |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D25 | <i>čez dan sem malo bolj pod stresom</i>                                                                 | Stres                                       |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D26 | <i>utrujenost v povezavi s pozabo</i>                                                                    | Utrujenost in pozaba                        |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D27 | <i>pri sebi izrazito vidim, da sem velikokrat izgubljena v času</i>                                      | Časovna dezorientacija                      |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D28 | <i>imam občutek, da se je specifičen dogodek, zgodil že ful nazaj, ampak ni res, je bil pred kratkim</i> | Časovna dezorientacija                      |  | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                  |                                 |                                                          |                                                         |                           |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| D29 | <i>imaš občutek, da se je to že dolgo nazaj zgodilo, pa ni res toliko nazaj</i>                  | Časovna dezorientacija          |                                                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D30 | <i>najbolj pogosta ta nespečnost</i>                                                             | Nespečnost                      |                                                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D31 | <i>da sem bolj razdražljiva</i>                                                                  | Razdražljivost                  |                                                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D32 | <i>ma v večini so kar podobni</i>                                                                | Podobni simptomi pri sodelavkah | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D33 | <i>raztresenost</i>                                                                              | Raztresenost                    |                                                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D34 | <i>izgorelost</i>                                                                                | Izgorelost                      | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D35 | <i>to se je pokazalo pri eni sodelavki, ki je že dolgo časa na bolniški</i>                      | Bolezen                         | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| D36 | <i>pri primerih, ki so bolj kompleksni</i>                                                       | Kompleksni primeri              |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| D37 | <i>fizično nasilje</i>                                                                           | Fizično nasilje                 |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| D38 | <i>po teh res krutih oblikah nasilja so to zagotovo stvari, ki se ti zares vtisnejo v spomin</i> | Nasilje                         |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| D39 | <i>npr. podoba človeka, ki je zelo pretepen</i>                                                  | Pretepen človek                 |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| D40 | <i>sigurna na odnosih</i>                                                                        | Spremenjeni odnosi              | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D41 | <i>ker si malce več v službi kot doma</i>                                                        | Daljši delovni čas              | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D42 | <i>sproža neke odtujenosti od domačih</i>                                                        | Odtujenost od domačih           | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| D43 | <i>doma si bolj razdražen</i>                                                                    | Razdraženost                    | Posledice sekundarne                                     | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                          |                                          |                                                          |                                                                        |                           |
|-----|--------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
|     |                                                                          |                                          | travmatizacije na strokovne delavke                      |                                                                        |                           |
| D44 | <i>ne toliko potrpežljiv</i>                                             | Nepotrpežljivost                         | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                                    | Sekundarna travmatizacija |
| D45 | <i>področje od nas zahteva neko stalno pripravljenost</i>                | Stalna pripravljenost                    | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                                    | Sekundarna travmatizacija |
| D46 | <i>je treba svoje življenje dati malo na stran</i>                       | Osebnostno življenje odmaknjeno v ozadje | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                                    | Sekundarna travmatizacija |
| D47 | <i>odnos s partnerjem</i>                                                | Spremenjeni odnosi                       | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                                    | Sekundarna travmatizacija |
| D48 | <i>celotno družino</i>                                                   | Spremenjeni odnosi                       | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                                    | Sekundarna travmatizacija |
| D49 | <i>tudi s prijatelji</i>                                                 | Spremenjeni odnosi                       | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                                    | Sekundarna travmatizacija |
| D50 | <i>jaz te stvari pri sebi zelo pazim</i>                                 | Pozorna na odzive pri delu z uporabniki  | Posledice sekundarne travmatizacije na delu z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije                                    | Sekundarna travmatizacija |
| D51 | <i>seveda, da se čustveno odzivaš</i>                                    | Čustveno odzivanje                       |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                                    | Travma                    |
| D52 | <i>meni začne nekaj zvoniti, da nekaj ni v redu</i>                      | Zaznavanje nepravilnosti                 |                                                          | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikove izkušnje s travmo | Travma                    |
| D53 | <i>sčasoma pa pride do te desenzibilizacije</i>                          | Desenzibilizacija                        |                                                          | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikove izkušnje s travmo | Sekundarna travmatizacija |
| D54 | <i>ker na začetku sem bila mogoče bolj pozorna na vsak detajl</i>        | Začetna pozornost na podrobnosti         |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                                    | Travma                    |
| D55 | <i>zdaj, ko imam že malo izkušenj, jih lahko malo primerjaš med sabo</i> | Primerjava primerov                      |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                                    | Travma                    |
| D56 | <i>odvisno, kaj so doživeli</i>                                          | Občutki odvisni od situacije             |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z                                         | Travma                    |

|     |                                                                                                                               |                                 |                              |                                                |        |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------|------------------------------------------------|--------|
|     |                                                                                                                               |                                 |                              | izkušnjo travme                                |        |
| D57 | <i>neki zaščitniški občutki do tega otroka</i>                                                                                | Želja zaščititi otroka          |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| D58 | <i>želiš ga zaščititi</i>                                                                                                     | Želja zaščititi otroka          |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| D59 | <i>mu zagotoviti boljše življenje</i>                                                                                         | Želja zaščititi otroka          |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| D60 | <i>so tukaj še neki občutki do staršev, da jim je potrebno pomagati</i>                                                       | Občutki do staršev              |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| D61 | <i>ne ravno, da se ti otroci smilijo</i>                                                                                      | Ne morem reči, da se mi smilijo |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme |        |
| D62 | <i>vzbudijo se občutki neke naklonjenosti do tega otroka</i>                                                                  | Občutki naklonjenosti           |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| D63 | <i>ta želja, da bi mu spremenili realnost</i>                                                                                 | Želja zaščititi otroka          |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| D64 | <i>jeza do staršev teh otrok, ko veš da bi lahko zmogli ali imajo na voljo različne oblike pomoči in jih nočejo uporabiti</i> | Jeza na starše                  |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| D65 | <i>včasih so tudi občutki slabe vesti, ker vemo, da človek dela vse, da bi izboljšal situacijo</i>                            | Občutki slabe vesti             |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| D66 | <i>imaš malo slabo vest</i>                                                                                                   | Občutki slabe vesti             |                              | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| D67 | <i>tako, da govorimo o tem</i>                                                                                                | Govor o občutkih                | Predelava občutkov ob delu z | Občutki ob delu z uporabniki z                 | Travma |

|     |                                                                                 |                                |                                                           |                                                 |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|     |                                                                                 |                                | uporabniki z izkušnjo travme                              | izkušnjo travme                                 |                           |
| D68 | <i>sam sebe spremljaš, kje si v teh občutkih</i>                                | Lastno spremljanje občutkov    | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| D69 | <i>samo pogovor se mi zdi</i>                                                   | Pogovor                        | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| D70 | <i>naj bo tako neformalen</i>                                                   | Neformalen pogovor             | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| D71 | <i>na neki superviziji</i>                                                      | Supervizija                    | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| D72 | <i>interviziji</i>                                                              | Intervizija                    | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| D73 | <i>prepoznavanje lastnih občutkov</i>                                           | Prepoznavanje lastnih občutkov | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| D74 | <i>jih ne zanikaš</i>                                                           | Prepoznavanje lastnih občutkov | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| D75 | <i>jaz grem na lastno terapijo, ko začutim neke stvari</i>                      | Terapija                       |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| D76 | <i>razčistim, da je nek dogodek name pustil vpliv</i>                           | Terapija                       |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| D77 | <i>se malo pomenimo s sodelavci, da res predebatiramo to, kaj se je zgodilo</i> | Pogovor s sodelavcem           |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| D78 | <i>supervizija</i>                                                              | Supervizija                    |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| D79 | <i>intervizija</i>                                                              | Intervizija                    |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                   |                                   |  |                                                                       |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|--|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| D80 | <i>jaz imam doma psa, pa potem on name deluje zelo terapevtsko</i>                                | Terapevtski vpliv psa             |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| D81 | <i>druženje</i>                                                                                   | Druženje                          |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| D82 | <i>da se poskusiš v privat življenju preusmeriti v neko čisto drugo dejavnost</i>                 | Preusmeritev v druge dejavnosti   |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| D83 | <i>meni to redko uspeva</i>                                                                       | Neuspešno preusmerjanje           |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| D84 | <i>bi bilo smiselno, da bi vnesla še kakšen šport v to skrb zase</i>                              | Šport                             |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo                       | Sekundarna travmatizacija |
| D85 | <i>mi malo zmanjka časa</i>                                                                       | Premalo časa za skrb zase         |  | Osebna skrb zase                                                      | Skrb zase                 |
| D86 | <i>postanem samo še bolj pozorna na svoja čustva in občutke</i>                                   | Pozornost na čustva in občutke    |  | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikov izkušnje s travmo | Sekundarna travmatizacija |
| D87 | <i>da jih uspem zregulirati</i>                                                                   | Reguliranje čustev in občutkov    |  | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikov izkušnje s travmo | Sekundarna travmatizacija |
| D88 | <i>sem se z leti naučila, da se res redko zgodi, da pustim, da se me zgodba pretirano dotakne</i> | Naučeno reguliranje               |  | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikov izkušnje s travmo | Sekundarna travmatizacija |
| D89 | <i>pa ne, da se me ne, ampak znam ravnati s tem</i>                                               | Naučeno reguliranje               |  | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikov izkušnje s travmo | Sekundarna travmatizacija |
| D90 | <i>nekega odziva, da bi se npr. umaknila, nimam</i>                                               | Brez odziva pri delu z uporabniki |  | Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikov izkušnje s travmo | Sekundarna travmatizacija |

|      |                                                                                  |                                                |                                                          |                                |           |
|------|----------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|--------------------------------|-----------|
| D91  | <i>jaz mislim, da mi kot sodelavci poskrbimo sami zase in za druge</i>           | Podpora med zaposlenimi na enoti               |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D92  | <i>vsaj v tej najožji, s katerimi delam, smo si v podporo</i>                    | Podpora med zaposlenimi na enoti               |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D93  | <i>imam občutek, da poskrbijo zame, in jaz za njih</i>                           | Podpora med zaposlenimi na enoti               |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D94  | <i>si daš podporo</i>                                                            | Podpora med zaposlenimi na enoti               |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D95  | <i>delaš v paru</i>                                                              | Podpora med zaposlenimi na enoti               |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D96  | <i>v smislu vodstva pa bi mogli imeti več možnosti</i>                           | Premalo možnosti za skrb zase s strani vodstva |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D97  | <i>samo supervizija</i>                                                          | Supervizije                                    |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D98  | <i>je samo enkrat na mesec</i>                                                   | Mesečne supervizije                            |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D99  | <i>je skupinska, tako da ne moreš biti ti vedno na vrsti</i>                     | Skupinske supervizije                          |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D100 | <i>je pa to zelo dobra stvar, da se pogleda te težave in dileme</i>              | Pomen supervizije                              |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D101 | <i>se jih skupaj na nek način predela in išče možne rešitve</i>                  | Pomen supervizije                              |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D102 | <i>različna izobraževanja</i>                                                    | Izobraževanja                                  |                                                          | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D103 | <i>kjer je spet problem, kdaj se jih udeležiti</i>                               | Organiziranje udeležbe na izobraževanjih       | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije     | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D104 | <i>koliko nam finančna sredstva, namenjena temu, to dovoljujejo</i>              | Finančne omejitve                              | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije     | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D105 | <i>mislim, da bi morali imeti več možnosti za individualno supervizijo</i>       | Individualna supervizija                       | Predlogi za izboljšanje skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |
| D106 | <i>bi mogla biti tudi neka posebna terapija, da je sestavni del tega poklica</i> | Terapija kot del poklica                       | Predlogi za izboljšanje skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene | Skrb zase |

|      |                                                                                        |                                                           |                                                             |                                               |           |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------|
| D107 | <i>da imaš vsaj možnost se odločiti za to, ali imaš potrebo</i>                        | Terapija kot del poklica                                  | Predlogi za izboljšanje skrbi zase na ravni organizacije    | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| D108 | <i>bolj pogoste te obstoječe supervizije</i>                                           | Bolj pogoste supervizije                                  | Predlogi za izboljšanje skrbi zase na ravni organizacije    | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| D109 | <i>opiram se na vsa znanja, pridobljena tako na fakulteti</i>                          | Znanja s fakultete                                        |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| D110 | <i>preko izobraževanj</i>                                                              | Znanja z izobraževanj                                     |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| D111 | <i>se zelo opiram na znanja, pridobljena na vzporednem študiju Gestalt</i>             | Znanja z vzporednega študija                              |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| D112 | <i>o tem pristopu sem že veliko slišala</i>                                            | Seznanjena s pristopom, utemeljenim na razumevanju travme |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| D113 | <i>me pa čaka še izobraževanje na to temo</i>                                          | Prijavljena na izobraževanje                              | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| D114 | <i>zdi se mi, da mi v neki meri uporabljamo, ampak ne prepoznamo tega poimenovanja</i> | Splošno nepoznavanje poimenovanja                         |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| D115 | <i>me pa na vzporednem študiju čaka tudi posebno poglavje o travmi</i>                 | Posebno poglavje na vzporednem študiju                    | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |

| ŠT. IZJAVE | IZJAVA                                                                                                           | POJEM                                             | PODKATEGORIJA | KATEGORIJA                            | TEMA                      |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|---------------------------|
| E1         | <i>to razumem tako, da uporabnikova zgodba vpliva na strokovno delavko kot osebo</i>                             | Vpliv uporabnikove zgodbe na strokovnega delavca  |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| E2         | <i>kako ta neka travmatična zgodba pusti posledice na osebo, ki dela z uporabniki, ki imajo neko hudo travmo</i> | Posledice travmatične zgodbe na strokovno delavko |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                 |                                            |                                 |                                                 |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
| E3  | <i>na začetku kariere sem bolj ponotranjala</i>                                                                 | Ponotranjanje uporabnikove travme          |                                 | Razumevanje sekundarne travmatizacije           | Sekundarna travmatizacija |
| E4  | <i>sem vse to doživljala</i>                                                                                    | Doživljanje uporabnikove stiske            |                                 | Razumevanje sekundarne travmatizacije           | Sekundarna travmatizacija |
| E5  | <i>zdaj kasneje pa znam to nekako narediti nek filter, da to na mene osebno ali delo ne vpliva</i>              | Postavitev osebnih mej                     |                                 | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| E6  | <i>ne nosim domov</i>                                                                                           | Meja med službo in osebnim življenjem      |                                 | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Travma                    |
| E7  | <i>s tem poimenovanjem moramo priznati, da se nisem še srečala</i>                                              | Nepoznavanje sekundarne travmatizacije     |                                 | Razumevanje sekundarne travmatizacije           | Sekundarna travmatizacija |
| E8  | <i>da, z nekaterimi sem se srečala</i>                                                                          | Opaženi simptomi sekundarne travmatizacije |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| E9  | <i>kakšna nespečnost</i>                                                                                        | Nespečnost                                 |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| E10 | <i>pa da sem zelo razmišljala o primerih, kaj bi se dalo narediti, kaj bi bilo še fajn narediti zdaj naprej</i> | Razmišljanje o primerih                    |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| E11 | <i>prej ko sem šla na kakšno obravnavo na sodišče, se mi zdi najbolj, da sem občutila</i>                       | Razmišljanje in nespečnost pred obravnavo  |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| E12 | <i>pa v obliki tega razmišljanja</i>                                                                            | Razmišljanje o primerih                    |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| E13 | <i>in da nisem mogla zaspati</i>                                                                                | Nespečnost                                 |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| E14 | <i>je najbolj pogosta res ta nespečnost</i>                                                                     | Nespečnost                                 |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| E15 | <i>da nisem mogla zaspati in sem ostala budna</i>                                                               | Nespečnost                                 |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| E16 | <i>imela v mislih te primere, ki so kakšni znali res biti travmatični</i>                                       | Razmišljanje o primerih                    |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |
| E17 | <i>sem zaznala neke simptome pri kolegicah</i>                                                                  | Zaznala simptome pri kolegicah             | Simptomi, zaznani pri kolegicah | Simptomi sekundarne travmatizacije              | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                              |                                                                          |                                                          |                                                         |                           |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| E18 | <i>poznam eno sodelavko, ki je res zelo zelo trpela na tem področju v zadnjem času</i>       | Izkušnja sodelavke na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov | Izkušnja sodelavk s sekundarno travmatizacijo            | Izkušnja s sekundarno travmatizacijo                    | Sekundarna travmatizacija |
| E19 | <i>je potem službene zadeve jemala zelo resno</i>                                            | Intenzivno razmišljanje o primerih                                       | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| E20 | <i>je to jemala nase</i>                                                                     | Prevzemanje                                                              | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| E21 | <i>je kasneje tudi zbolela</i>                                                               | Bolezen                                                                  | Simptomi, zaznani pri kolegicah                          | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| E22 | <i>pri vseh oblikah nasilja</i>                                                              | Nasilje                                                                  |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| E23 | <i>zanemarjanja</i>                                                                          | Zanemarjanje otrok                                                       |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| E24 | <i>se najbolj to zazna pri kakšnih konfliktnih razvezah, kjer so vpleteni otroci</i>         | Konfliktne razveze                                                       |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| E25 | <i>in starša ne moreta razumeti, kar jim govoriš, da bi lahko naredila za dobro otroka</i>   | Nerazumevanje staršev                                                    |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| E26 | <i>kakšni odvzemi otrok ti pustijo en del tega</i>                                           | Nujni odvzemi otrok                                                      |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| E27 | <i>posvojitve, ki jih narediš tekom te odgovornosti</i>                                      | Posvojitve                                                               |                                                          | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| E28 | <i>jaz osebno ne zaznavam, da bi pri meni to na vsakdanje življenje imelo neke posledice</i> | Brez posledic v osebem življenju                                         | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| E29 | <i>res ne zaznavam, da bi</i>                                                                | Brez posledic v osebem življenju                                         | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| E30 | <i>lahko bi rekla, da sem bila na začetku, ko sem imela težke primere, bolj empatična</i>    | V začetku bolj empatična                                                 | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| E31 | <i>ne opazim, da tudi zdaj ne bi bila empatična ali me</i>                                   | Brez posebnega odziva pri delu z uporabniki z izkušnjo travme            | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                     |                                             |                                                           |                                                 |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>ne bi zanimalo, da bi se umaknila</i>                                                                            |                                             |                                                           |                                                 |                           |
| E32 | <i>sem pa mogoče bolj racionalna pri delu z uporabniki</i>                                                          | Racionalno razmišljanje                     | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| E33 | <i>bolj racionalno spremljam in gledam na podlagi nekih preteklih dogodkov, da vidim, kaj lahko zmore in kaj ne</i> | Racionalno razmišljanje                     | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| E34 | <i>sem realna</i>                                                                                                   | Racionalno razmišljanje                     | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| E35 | <i>me skrbi za njih</i>                                                                                             | Skrb za otroke                              |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| E36 | <i>ampak poskušam poiskati pomoč, kaj bi bilo možno</i>                                                             | Iskanje pomoči                              |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| E37 | <i>če so starši v igri, absolutno delam še s starši</i>                                                             | Sodelovanje s starši                        |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| E38 | <i>bolj tudi ta nemoč</i>                                                                                           | Nemoč                                       |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| E39 | <i>nemoč, da ne morem dopovedati staršem, kako škodujeta svojemu otroku</i>                                         | Nemoč                                       |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| E40 | <i>malo v razgovoru s sodelavkami</i>                                                                               | Pogovor s sodelavkami                       | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| E41 | <i>sem se naučila, da stvari, ki jih ne morem spremeniti, da ne morem nič narediti doma</i>                         | Meje med delom in osebnim življenjem        |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Travma                    |
| E42 | <i>ne razmišljam, ustavim</i>                                                                                       | Zavestno prenehanje razmišljanja o primerih |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E43 | <i>sicer iščem akcijo, pomoč in tukaj poskušam zaključiti</i>                                                       | Iskanje pomoči                              |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| E44 | <i>mogoče hoja</i>                                                                                                  | Hoja                                        |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E45 | <i>veliko hodim</i>                                                                                                 | Hoja                                        |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E46 | <i>druženje s prijatelji</i>                                                                                        | Druženje s prijatelji                       |                                                           | Strategije soočanja s                           | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                               |                                                    |                                                         |                                                 |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|     |                                                                                               |                                                    |                                                         | sekundarno travmatizacijo                       |                           |
| E47 | <i>nekaj čisto drugega, da ni povezano z delom</i>                                            | Dejavnosti, ki niso povezane z delom               |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E48 | <i>ne študiram literature na to temo, tega ne delam</i>                                       | Ne prebira strokovne literature v prostem času     |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E49 | <i>v začetku kariere mogoče sem, zdaj pa ne več</i>                                           | Na začetku kariere prebiranje strokovne literature |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E50 | <i>imam postavljeno neko mejo</i>                                                             | Postavitev osebnih mej                             |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E51 | <i>to pa ne pomeni, da ne zaznam, da nekaj pa je name vplivalo</i>                            | Zaznavanje vpliva uporabnikove zgodbe              |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E52 | <i>to nekje notranje predelam sama s seboj</i>                                                | Notranja predelava                                 |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E53 | <i>se pogovorim, kjer so moje možnosti, kaj lahko</i>                                         | Pogovor o možnostih                                |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E54 | <i>se me dotakne, ker sem človek in imam vnuke</i>                                            | Zaznavanje vpliva uporabnikove zgodbe              |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E55 | <i>dejstvo je, da pogledam, kaj lahko naredim tukaj v službi, in tukaj jaz tudi zaključim</i> | Meja med službo in osebnim življenjem              |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| E56 | <i>ma jaz bi ocenila z eno štirico</i>                                                        | Organizacija dobro poskrbi za zaposlene            |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| E57 | <i>vseeno nekaj imamo na voljo</i>                                                            | Organizacija dobro poskrbi za zaposlene            |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| E58 | <i>se lahko obrnem po pomoč, če jo rabim</i>                                                  | Organizacija dobro poskrbi za zaposlene            |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| E59 | <i>vedno pa je še nekaj prostora za napredek in izboljšave</i>                                | Možnosti za izboljšave                             | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| E60 | <i>ali se pogovorim z vodjo</i>                                                               | Podpora vodje                                      |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| E61 | <i>mi stoji ob strani, tukaj jaz ne vidim težav</i>                                           | Podpora vodje                                      |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |

|     |                                                                                                                                                        |                                                                        |                                                         |                                               |           |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------|
| E62 | <i>sodelavke so tudi vedno pripravljene, če sem v stiski</i>                                                                                           | Podpora med zaposlenimi na enoti                                       |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E63 | <i>ali v obliki pogovora</i>                                                                                                                           | Podpora med sodelavkami na enoti                                       |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E64 | <i>ali če iščem podporo v strokovnem timu</i>                                                                                                          | Podpora v timu                                                         |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E65 | <i>supervizije imamo</i>                                                                                                                               | Supervizije                                                            |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E66 | <i>ki se jih tudi redno udeležujem</i>                                                                                                                 | Redna udeležba na supervizijah                                         |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E67 | <i>se mi zdi, da mi da veliko</i>                                                                                                                      | Pomen supervizije                                                      |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E68 | <i>je pa res, da z leti ti že veš, kako z določenimi uporabniki, in rabiš manj podpore, kot si jo na začetku</i>                                       | Z leti pridobljeno znanje za reševanje stisk                           |                                                         | Delo z uporabniki z izkušnjo travme           | Travma    |
| E69 | <i>gre sodelavka z mano in potem speljemo</i>                                                                                                          | Sodelovanje med sodelavkami                                            |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E70 | <i>sem pa tudi že imela izkušnjo z individualno supervizijo</i>                                                                                        | Izkušnja z individualno supervizijo                                    |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E71 | <i>za katero mislim, da če bi se znašla še kdaj v stiski, bi jo dobila</i>                                                                             | Občutek, da bo dobila potrebno pomoč                                   |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E72 | <i>v tem trenutku dobim, kar potrebujem</i>                                                                                                            | Brez predlogov za izboljšave                                           | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E73 | <i>ne vidim, da bi še kaj potrebovala</i>                                                                                                              | Brez predlogov za izboljšave                                           | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| E74 | <i>mogoče je za mene malo drugače, ker sem bila na vodstvenem položaju in vem, da je pričakovati od moje vodje in direktorice realno to, kar dobim</i> | Vpliv delovnih izkušenj na vodilnem položaju na predloge za izboljšave | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                |           |
| E75 | <i>večinoma se opiram na znanja s seminarjev</i>                                                                                                       | Znanja z izobraževanj                                                  |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| E76 | <i>knjig imam nekaj</i>                                                                                                                                | Knjige                                                                 |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |

|     |                                                                                           |                                                           |                                                             |                                               |        |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|--------|
| E77 | <i>s kakšnih smernic za delo z osebami s travmo</i>                                       | Smernice za delo                                          |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| E78 | <i>večinoma pa delovne izkušnje</i>                                                       | Delovne izkušnje                                          |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| E79 | <i>tolikoletno delo z mladostniki, prepoznavanje, se mi zdi, da mi je najbolj v pomoč</i> | Delovne izkušnje                                          |                                                             | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma |
| E80 | <i>slišala sem</i>                                                                        | Seznanjena s pristopom, utemeljenim na razumevanju travme |                                                             | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| E81 | <i>videla sem tudi objavljene seminarje na to temo</i>                                    | Seznanjena z izobraževanji na to temo                     | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |
| E82 | <i>nisem se pa še nobenega udeležila</i>                                                  | Ni se udeležila izobraževanj                              | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma |

| ŠT. IZJAVE | IZJAVA                                                                                                                      | POJEM                                                   | PODKATEGORIJA | KATEGORIJA                                      | TEMA                      |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
| F1         | <i>ali gre za posledice težkih vsebin, s katerimi delamo strokovne delavke, ki delamo na zaščiti otrok</i>                  | Posledice težkih vsebin na strokovne delavke            |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije           | Sekundarna travmatizacija |
| F2         | <i>se pravi psihološke posledice dela s temi težkimi vsebinami</i>                                                          | Psihološke posledice težkih vsebin na strokovne delavke |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije           | Sekundarna travmatizacija |
| F3         | <i>načeloma so nujne supervizije, ki so obvezne za strokovne delavke, ki delajo na centru</i>                               | Supervizija                                             |               | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F4         | <i>druga možnost razbremenjevanj a so intervizijska srečanja znotraj kolektivov ali pa znotraj enot ali na ravni regije</i> | Intervizije znotraj kolektiva                           |               | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F5         | <i>ne vem, če ostane kaj prostora na</i>                                                                                    | Aktivi                                                  |               | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                           |                                                          |                                           |                                                 |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>aktivih, ki je malo širše</i>                                                                                          |                                                          |                                           |                                                 |                           |
| F6  | <i>mi imamo redne kolegije ob torkih ob osmih</i>                                                                         | Kolegiji                                                 |                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F7  | <i>te intervizijske vsebine tam odpiramo</i>                                                                              | Intervizije znotraj kolektiva                            |                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F8  | <i>potem nam delodajalec omogoča tudi individualne supervizije, ki naj bi se izvajale pri akreditiranih supervizorjih</i> | Individualna supervizija                                 |                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F9  | <i>v obsegu treh srečanj zaradi koncentracije težjih zadev</i>                                                            | Individualna supervizija                                 |                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F10 | <i>pa se vedno bolj izobražujemo z vsebinami, povezanimi s travmo</i>                                                     | Izobraževanje o travmi                                   | Izobraževanja o sekundarni travmatizaciji | Razumevanje sekundarne travmatizacije           | Travma                    |
| F11 | <i>vsebine, povezane s travmo, prednjačijo zadnji dve, tri leta, se veliko pogovarjamo o tem</i>                          | Popularnost travme                                       |                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| F12 | <i>ja, jaz sem imela eno zelo težko zadevo</i>                                                                            | Izkušnja s sekundarno travmatizacijo                     |                                           | Izkušnja s sekundarno travmatizacijo            | Sekundarna travmatizacija |
| F13 | <i>sem rabila kar nekaj časa</i>                                                                                          | Čas za predelavo                                         |                                           | Izkušnja s sekundarno travmatizacijo            | Sekundarna travmatizacija |
| F14 | <i>sem tudi osebno vključena v psihoterapevtske procese</i>                                                               | Psihoterapija                                            |                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F15 | <i>pa tudi sem se izobraževala iz systemske fiziološke postavitve družine</i>                                             | Izobraževanje iz systemske fiziološke postavitve družine |                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme   | Travma                    |
| F16 | <i>jaz veliko časa namenim, da sama osebne stvari razrešujem</i>                                                          | Osebno reševanje stvari                                  |                                           | Osebna skrb zase                                | Skrb zase                 |

|     |                                                                                                                                         |                                                    |  |                                                         |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| F17 | <i>itak sekundarna travmatizacija je v prvi vrsti sprožilec lastne vsebine, ki se v bistvu projicira v primerih</i>                     | Projiciranje lastnih vsebin v delu                 |  | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| F18 | <i>kar sem zaznala kot najtežjo situacijo v moji profesionalni karieri, je odnos, ki ga imajo starši otrok, ki jim pomagamo, do nas</i> | Odnos staršev do strokovnih delavk                 |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| F19 | <i>v smislu, da maltretirajo strokovnega delavca</i>                                                                                    | Maltretiranje strokovnih delavk                    |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| F20 | <i>podajajo pritožbe</i>                                                                                                                | Pritožbe uporabnikov                               |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| F21 | <i>ko je ta odklon, ko starša ne sodelujeta</i>                                                                                         | Nesodelovanje staršev                              |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| F22 | <i>problematičen je odnos staršev do strokovnega delavca</i>                                                                            | Odnos staršev do strokovnih delavk                 |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| F23 | <i>ja, jaz sem imela zelo težavo</i>                                                                                                    | Težava pri delu z uporabniki z izkušnjo travme     |  | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| F24 | <i>včasih so težave tako težke, da moraš imeti podporo</i>                                                                              | Pomen podpore pri delu                             |  | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| F25 | <i>sem pa na prejšnjem delovnem mestu imela to podporo</i>                                                                              | Podpora na prejšnjem delovnem mestu                |  | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| F26 | <i>sem potem razreševala lastne vsebine</i>                                                                                             | Osebnostno reševanje stvari                        |  | Osebnostna skrb zase                                    | Skrb zase                 |
| F27 | <i>na individualnih supervizijah prideš do lastne vsebine, ki jo je potrebno nasloviti</i>                                              | Individualna supervizija                           |  | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| F28 | <i>zdaj se me stvari bistveno manj dotaknejo</i>                                                                                        | Manjši vpliv uporabnikovih zgodb kot v preteklosti |  | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |

|     |                                                                                                               |                                       |                                                           |                                                |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------|---------------------------|
| F29 | <i>ker sem toliko delala pri sebi</i>                                                                         | Delo na sebi                          |                                                           | Osebna skrb zase                               | Skrb zase                 |
| F30 | <i>opazam pri mlajših kolegicah, da imajo resno stisko</i>                                                    | Stiske kolegic                        | Simptomi, zaznani pri kolegicah                           | Simptomi sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F31 | <i>ker navadno vsi, ki gremo v pomagajoče poklice, imamo takšne in drugačne težke izkušnje iz preteklosti</i> | Osebnostne izkušnje strokovnih delavk |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme            | Travma                    |
| F32 | <i>smo travmatizirani</i>                                                                                     | Travmatizacija strokovnih delavk      |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme            | Travma                    |
| F33 | <i>potem toliko bolj odraščamo na te vsebine</i>                                                              | Reakcija na travmo                    |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme            | Travma                    |
| F34 | <i>se mi porajajo občutki nemoči</i>                                                                          | Nemoč                                 |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| F35 | <i>se kaže nek občutek nemoči</i>                                                                             | Nemoč                                 |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| F36 | <i>mislim, s tem se težko soočam</i>                                                                          | Težko soočanje                        | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| F37 | <i>imela sem kar hudo nespečnost</i>                                                                          | Nespečnost                            |                                                           | Simptomi sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F38 | <i>takrat si hipersenzibilen</i>                                                                              | Hipersenzibilnost                     |                                                           | Simptomi sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F39 | <i>si pod vplivom adrenalina</i>                                                                              | Adrenalin                             |                                                           | Simptomi sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F40 | <i>povišan kortizol</i>                                                                                       | Povišan kortizol                      |                                                           | Simptomi sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F41 | <i>hiperaktiven</i>                                                                                           | Hiperaktivnost                        |                                                           | Simptomi sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F42 | <i>se to pozna tudi v odnosih v kolektivu</i>                                                                 | Vpliv na odnose v kolektivu           | Posledice travmatizacije na strokovne delavke             | Posledice sekundarne travmatizacije            | Sekundarna travmatizacija |
| F43 | <i>mogoče pričakuješ od vodje podporo</i>                                                                     | Pričakovanje podpore od vodstva       | Pričakovanje zaposlenih                                   | Skrb organizacije za zaposlene                 | Skrb zase                 |
| F44 | <i>pa je ne zmorejo vsi</i>                                                                                   | Nezmožnost nujenja podpore            | Pomanjkljivost pri skrbi zase na ravni organizacije       | Skrb organizacije za zaposlene                 | Skrb zase                 |
| F45 | <i>kar ugotavljamo, da vodstvo dostikrat ne</i>                                                               | Nezmožnost nujenja podpore            | Pomanjkljivost pri skrbi zase na ravni organizacije       | Skrb organizacije za zaposlene                 | Skrb zase                 |

|     |                                                                                                               |                                           |                                                             |                                                         |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>zmore odziva v smislu podpore</i>                                                                          |                                           |                                                             |                                                         |                           |
| F46 | <i>bi se po moje vodje morale posebno izobraziti, kako podpreti strokovne delavce</i>                         | Pričakovanja podpore od vodstva           | Pričakovanje zaposlenih                                     | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| F47 | <i>malo bi se morali senzibilizirati do te teme, ko te izkušnje in napadi vplivajo na strokovnega delavca</i> | Senzibilizacij a travme strokovnih delavk | Predlogi za izboljšave pri skrbi zase za ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| F48 | <i>seveda ne odreagiramo na vse situacije enako</i>                                                           | Reakcije na travmo                        |                                                             | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| F49 | <i>je pa zagotovo neka napetost</i>                                                                           | Napetost                                  |                                                             | Simptomi sekundarne travmatizacije                      | Sekundarna travmatizacija |
| F50 | <i>občutek težine</i>                                                                                         | Občutek teže                              | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke    | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| F51 | <i>da težje prideš v službo</i>                                                                               | Težek prihod v službo                     | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke    | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| F52 | <i>se težje sprostiš</i>                                                                                      | Težava pri sprostitvi                     | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke    | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| F53 | <i>se težje odpreš kolektivu</i>                                                                              | Težavno povezovanje s kolektivom          | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke    | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| F54 | <i>si napet</i>                                                                                               | Napetost                                  | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke    | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| F55 | <i>tako mogoče se malo umaknem</i>                                                                            | Umik                                      | Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki    | Posledice sekundarne travmatizacije                     | Sekundarna travmatizacija |
| F56 | <i>je pa odvisno od posameznika</i>                                                                           | Reakcije na travme                        |                                                             | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| F57 | <i>konflikte razveze</i>                                                                                      | Konfliktne razveze                        |                                                             | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| F58 | <i>nasilje</i>                                                                                                | Nasilje                                   |                                                             | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| F59 | <i>zanemarjanje</i>                                                                                           | Zanemarjanje otrok                        |                                                             | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| F60 | <i>največja težava, ki jo imamo centri na</i>                                                                 | Konfliktne razveze                        |                                                             | Primeri, po katerih se pojavi                           | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                 |                                                  |                                                          |                                     |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>področju Slovenije, na področju varstva in zaščite otrok in družine, so visoko konflikte razveze</i>         |                                                  |                                                          | sekundarna travmatizacija           |                           |
| F61 | <i>v takih primerih je važno, da mi vemo, kaj delamo</i>                                                        | Poznavanje postopka zaščite                      |                                                          | Potek postopka zaščite              | Postopki zaščite          |
| F62 | <i>da vemo, kaj je naloga centrov, kaj je naloga sodišča in kaj je naloga staršev</i>                           | Poznavanje svojih nalog v postopku               |                                                          | Vloga organizacije                  | Postopki zaščite          |
| F63 | <i>se pravi ti odreagiraš na njihovo aktivnost ali neaktivnost</i>                                              | Odziv na aktivnosti staršev                      |                                                          | Vloga strokovnih delavk             | Postopki zaščite          |
| F64 | <i>kako je pomembno, da mi vemo, do kje so naše meje</i>                                                        | Postavitev mej                                   |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| F65 | <i>pomembno je umirjanje komunikacije med njima v takih razvezah</i>                                            | Umirjanje komunikacije                           |                                                          | Vloga strokovnih delavk             | Postopki zaščite          |
| F66 | <i>mislim, definitivno so neke posledice</i>                                                                    | Prepoznavanje posledic sekundarne travmatizacije | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| F67 | <i>ko prideš, si izčrpan</i>                                                                                    | Izčrpanost                                       | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| F68 | <i>obremenjen</i>                                                                                               | Obremenjenost                                    | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| F69 | <i>nekako to vpliva na odnose</i>                                                                               | Vpliv na odnose                                  | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| F70 | <i>ni enostavno živeti s človekom, ki dela na tako zahtevnem področju</i>                                       | Vpliv na odnose                                  | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| F71 | <i>sploh pa, če si v odnosu z nekom, ki ni tako osebnostno zgrajen in malce šibek, pa ne zna podpreti osebe</i> | Potreba po podpori doma                          | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                                         |                                                 |                                                           |                                                 |                           |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
| F72 | <i>ker ni tako, da vse pustiš v pisarni</i>                                                                             | Prinašanje vsebin domov                         | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F73 | <i>so stvari, ki hodijo za tabo</i>                                                                                     | Prinašanje vsebin domov                         | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F74 | <i>ker meni je pomembno to, da imam prijateljice, ki se spoznajo na te teme</i>                                         | Podpora prijateljic                             |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F75 | <i>z njimi pogosto predebatiram te stvari</i>                                                                           | Podpora prijateljic                             |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F76 | <i>najpogosteje so to punce, ki so delale ali delajo na teh področjih, ki imajo za seboj en kup izkušenj pa terapij</i> | Podpora prijateljic z istega delovnega področja |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F77 | <i>mi je zelo pomembna neformalna podpora</i>                                                                           | Neformalna podpora                              |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F78 | <i>da se povezujem z bivšimi sodelavkami, s katerimi delim poglede</i>                                                  | Podpora bivših sodelavk                         |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F79 | <i>pomembno mi je, da se razbremenim</i>                                                                                | Razbremenjevanje                                |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F80 | <i>to iskanje podpore mi je pomembno</i>                                                                                | Podpora                                         |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F81 | <i>tudi veš, kje jo lahko dobiš</i>                                                                                     | Podpora                                         |                                                           | Skrb organizacije za zaposlene s                | Skrb zase                 |
| F82 | <i>previden si</i>                                                                                                      | Previdnost                                      | Posledice sekundarne travmatizacije pri delu z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F83 | <i>začneš vzpostavljati neko profesionalno distanco, kar je v redu</i>                                                  | Vzpostavljanje profesionalne distance           | Posledice sekundarne travmatizacije pri delu z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| F84 | <i>pazim, da se ne pridružujem, ker takoj ko se pridružim, je tukaj težava</i>                                          | Pozorna, da se ne pridružuje                    |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| F85 | <i>ves čas moraš loviti ravnovesje, kaj</i>                                                                             | Ravnovesje                                      |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |

|     |                                                                                     |                                                |  |                                                 |                           |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------|---------------------------|
|     | <i>si otrok želi in kaj je v resnici dobro za otroka</i>                            |                                                |  |                                                 |                           |
| F86 | <i>počutim se slabo opremljena za delo s travmo</i>                                 | Občutek slabe pripravljenosti za delo s travmo |  | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| F87 | <i>na faksu nismo veliko govorili o tem</i>                                         | Pomanjkanje vsebin o travmi na fakulteti       |  | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme   | Travma                    |
| F88 | <i>je pa Slovenijo in cel svet preplaval ta koncept travme</i>                      | Popularnost travme                             |  | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| F89 | <i>je pa velikokrat neka nemoč, ko ne veš, kako boš speljal ta postopek zaščite</i> | Nemoč                                          |  | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| F90 | <i>terapija</i>                                                                     | Terapija                                       |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F91 | <i>supervizija</i>                                                                  | Supervizija                                    |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F92 | <i>intervizija</i>                                                                  | Intervizija                                    |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F93 | <i>kolegiji</i>                                                                     | Kolegiji                                       |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F94 | <i>da imam doma zagotovljen nek mir</i>                                             | Mir doma                                       |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F95 | <i>neke tehnike sproščanja</i>                                                      | Tehnike sproščanja                             |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F96 | <i>meditacija</i>                                                                   | Meditacija                                     |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F97 | <i>ali pa tudi družina</i>                                                          | Družina                                        |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F98 | <i> vključitev v neko aktivnost</i>                                                 | Aktivnost                                      |  | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F99 | <i>da ni tvoj fokus samo na tvojem delu</i>                                         | Dejavnosti, ki niso                            |  | Strategije soočanja s                           | Sekundarna travmatizacija |

|      |                                                                                       |                                                     |                                                      |                                                 |                           |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|      |                                                                                       | povezane z delom                                    |                                                      | sekundarno travmatizacijo                       |                           |
| F100 | <i>supervizija skupinska</i>                                                          | Supervizija                                         |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F101 | <i>individualna supervizija</i>                                                       | Individualna supervizija                            |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F102 | <i>kolegiji</i>                                                                       | Kolegiji                                            |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F103 | <i>intervizije</i>                                                                    | Intervizija                                         |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F104 | <i>meditacija</i>                                                                     | Meditacija                                          |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F105 | <i>fokus v meni pomembne stvari</i>                                                   | Dejavnosti, ki te polnijo                           |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F106 | <i>psihoterapija</i>                                                                  | Psihoterapija                                       |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F107 | <i>kar redna psihoterapija</i>                                                        | Psihoterapija                                       |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F108 | <i>ko je bolj akutno enkrat na mesec, ko je manj, pa tako na dva do tri mesece</i>    | Psihoterapija                                       |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F109 | <i>iščem rešitev s človekom</i>                                                       | Iskanje rešitev s človekom                          |                                                      | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| F110 | <i>ko najdem rešitev, se ta napetost sprosti</i>                                      | Sprostitev napetosti ob rešitvi                     |                                                      | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| F111 | <i>znam se dobro spopasti s tem delom</i>                                             | Opremljena za spopadanje s sekundarno travmatizacij |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F112 | <i>malo manj pa, ko občutim, da me nekdo diskreditira in še nimam podpore vodstva</i> | Občutek, da podpora ni pomembna                     | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravno organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| F113 | <i>moraš se naučiti prenašati</i>                                                     | Naučeno soočanje s                                  |                                                      | Strategije soočanja s                           | Sekundarna travmatizacija |

|      |                                                                                                  |                                                                                  |                                                         |                                                 |                           |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|      |                                                                                                  | sekundarno travmatizacij<br>o                                                    |                                                         | sekundarno travmatizacijo                       |                           |
| F114 | <i>ko pa ni samo odvisno od tebe, se pa malo odmaknem, se potegnem vase</i>                      | Odmik vase                                                                       |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F115 | <i>kakšen dan dopusta prav pride</i>                                                             | Dopust                                                                           |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F116 | <i>bolniške ne koristim za to</i>                                                                | Redko koriščenje bolniške                                                        |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F117 | <i>a se mi zdi, da bi mogle kaj preventivno to narediti</i>                                      | Preventivno koriščenje bolniške                                                  |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F118 | <i>tudi se umaknem od kolektiva, v pisarno, kjer se počutim varno</i>                            | Odmik v varen prostor                                                            |                                                         | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| F119 | <i>pri sebi moraš nasloviti te teme</i>                                                          | Osebnost naslavljanje tem                                                        |                                                         | Osebnostna skrb zase                            | Skrb zase                 |
| F120 | <i>žal ne</i>                                                                                    | CSD Primorsko-Notranjska nima veliko ukrepov za skrb za dobro počutje zaposlenih |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| F121 | <i>velikokrat imam občutek, kot da strokovno delo in podpora strokovne delavke ni prioriteta</i> | Občutek, da podpora ni pomembna                                                  | Pomanjkljivost pri skrbi zase na ravni organizacije     | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| F122 | <i>se ne poskrbi za dobro počutje</i>                                                            | CSD Primorsko-Notranjska nima veliko ukrepov za skrb za dobro počutje zaposlenih |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| F123 | <i>obstajajo izobraževanja, ki bi mogoče pomagala vodjem, da nudijo podporo zaposlenim</i>       | Izobraževanja za vodje                                                           | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| F124 | <i>supervizija</i>                                                                               | Supervizije                                                                      |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |

|      |                                                                                               |                                        |                                                         |                                               |           |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------|
| F125 | <i>individualna supervizija</i>                                                               | Individualna supervizija               |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| F126 | <i>več izobraževanj za vodje, ki jih bodo naučila, kako podpreti svoje zaposlene pri delu</i> | Izobraževanja za vodje                 | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| F127 | <i>še posebej, ko pride do kakšne kompleksne situacije, ko je strokovna delavka v stiski</i>  | Nujna podpora v kompleksnih situacijah | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| F128 | <i>premalo imamo tega znanja</i>                                                              | Pomanjkanje znanja o travmi            |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F129 | <i>v resnici najboljši učitelj so izkušnje, delovne izkušnje</i>                              | Delovne izkušnje                       |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F130 | <i>in osebne izkušnje s terapij</i>                                                           | Osebne izkušnje                        |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F131 | <i>moraš vedeti, kdaj krepiti moč uporabnika</i>                                              | Krepitev moči                          |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F132 | <i>kdaj pa moraš svojo moč z vidika javnega pooblastila za zaščito</i>                        | Odvzem moči v postopkih zaščite        |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F133 | <i>krepitev moči v okviru nalog na tem področju ja</i>                                        | Krepitev moči                          |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F134 | <i>včasih pa moraš na začetku postaviti meje</i>                                              | Postavitev mej                         |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F135 | <i>in s tem malo moči uporabniku odvzeti, da lahko sploh nadaljuješ delovni odnos</i>         | Odvzem moči v postopkih zaščite        |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F136 | <i>otroku dati glas</i>                                                                       | Glas otroka                            |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F137 | <i>moraš kakšnemu staršu odvzeti moč, da ti sledi</i>                                         | Odvzem moči v postopkih zaščite        |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F138 | <i>ker to niso prostovoljni uporabniki</i>                                                    | Neprostovoljni uporabniki              |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| F139 | <i>razmerje moči je na teh področjih drugačno kot kje drugje</i>                              | Razmerje moči                          |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |

|      |                                                                                                                                     |                                                                 |                                           |                                               |                           |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------|
| F140 | <i>vzpostavitev odkritega in pristnega delovnega odnosa je ključno za delo</i>                                                      | Delovni odnos                                                   |                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| F141 | <i>ker v delovni odnos paše vseprisotnost, odkritost in odprtost, kar se mene tiče, so to najpomembnejši vidiki socialnega dela</i> | Delovni odnos                                                   |                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| F142 | <i>ker tudi če imaš znanje in nimaš tega, ti človek ne bo zaupal</i>                                                                | Zaupanje                                                        |                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| F143 | <i>socialno delo je v prvi vrsti človeškost, potem pride vse znanje</i>                                                             | Človeškost                                                      |                                           | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma                    |
| F144 | <i>da, sem slišala</i>                                                                                                              | Seznanjena s pristopom, utemeljenim na razumevanju travme       |                                           | Pristop, utemeljen na razumevanju travme      | Travma                    |
| F145 | <i>pri Mojci Šeme, na faksu, ker je delala doktorsko disertacijo iz te teme, kjer sem sodelovala v prvi delovni skupini</i>         | Sodelovanje v delovni skupini na temo sekundarne travmatizacije | Izobraževana o sekundarni travmatizaciji  | Razumevanje sekundarne travmatizacije         | Sekundarna travmatizacija |
| F146 | <i>sem pa samo od nje izvedela o tem</i>                                                                                            | Sodelovanje v delovni skupini na temo sekundarne travmatizacije | Izobraževanja o sekundarni travmatizaciji | Razumevanje sekundarne travmatizacije         | Sekundarna travmatizacija |

| ŠT. IZJAVE | IZJAVA                                   | POJEM                                    | PODKATEGORIJA | KATEGORIJA                            | TEMA                      |
|------------|------------------------------------------|------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|---------------------------|
| G1         | <i>o tem se nič ne govori</i>            | Neozaveščeni o sekundarni travmatizaciji |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G2         | <i>zaznavamo, da so posledice na nas</i> | Posledice na strokovnih delavkah         |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G3         | <i>vendar o tem nihče ne govori</i>      | Neozaveščeni o sekundarni travmatizaciji |               | Razumevanje sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                           |                                              |                                                      |                                                         |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| G4  | <i>nimaš nekih pomoči</i>                                                                                 | Brez podpore                                 |                                                      | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| G5  | <i>jaz na primer že več let opozarjam, da ne zmorem več</i>                                               | Večletno opozarjanje na preobremenjenost     | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| G6  | <i>da bi rabila kakšno razbremenitev</i>                                                                  | Potreba po razbremenitvi                     | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| G7  | <i>ampak to še ni priznано znotraj našega centra, da bi bile neke posledice tega dela na tem področju</i> | Nepoznavanje pojma sekundarna travmatizacija |                                                      | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| G8  | <i>seveda jih ponotranjš</i>                                                                              | Ponotranjanje uporabnikove travme            |                                                      | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| G9  | <i>ti moraš pač s človekom vzpostaviti nek odnos</i>                                                      | Vzpostavljanje delovnega odnosa z uporabniki |                                                      | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| G10 | <i>empatijo</i>                                                                                           | Empatičnost                                  |                                                      | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| G11 | <i>družine spremljamo več let</i>                                                                         | Večletno spremljanje družine                 |                                                      | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Travma                    |
| G12 | <i>ko so ti težki primeri</i>                                                                             | Težki primeri                                |                                                      | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G13 | <i>odvzemi</i>                                                                                            | Nujni odvzemi otrok                          |                                                      | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G14 | <i>da mama ne bo več videla otroka</i>                                                                    | Prepoved stikov                              |                                                      | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G15 | <i>ali pa da jih ne zmore več videti</i>                                                                  | Mamina nezmožnost stikov z otroki            |                                                      | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G16 | <i>normalno čutiš tudi njena čustva</i>                                                                   | Podoživljanje uporabnikovih čustev           |                                                      | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| G17 | <i>jih podoživljaš</i>                                                                                    | Podoživljanje uporabnikovih čustev           |                                                      | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                                                       |                                                  |                                                            |                                                         |                           |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| G18 | <i>to pušča posledice tudi na tebi</i>                                                                | Posledice na strokovnih delavkah                 |                                                            | Razumevanje sekundarne travmatizacije                   | Sekundarna travmatizacija |
| G19 | <i>in je težko delati</i>                                                                             | Težko delo z uporabniki z izkušnjo travme        |                                                            | Delo z uporabnikom z izkušnjo travme                    | Travma                    |
| G20 | <i>ampak ti moraš ta čustva predelati</i>                                                             | Potreba predelati čustva                         | Predelava občutkov pri delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme          | Travma                    |
| G21 | <i>se nobeden ne ukvarja s tem, da bi tudi mi morali ta čustva predelati</i>                          | Pomanjkanje podpore                              | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije       | Skrb organizacije pri skrbi zase                        | Skrb zase                 |
| G22 | <i>supervizija je premalo za predelati čustva</i>                                                     | Supervizija                                      | Pomanjkljivost pri skrbi zase na ravni organizacije        | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| G23 | <i>če pa imaš odvzem nujni, pa so še sploh težke, ker vzameš otroka, ga strgaš iz naročja in greš</i> | Nujni odvzemi otrok                              |                                                            | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G24 | <i>si opora temu otroku</i>                                                                           | Opora otroku                                     |                                                            | Vloga strokovnih delavk                                 | Postopki zaščite          |
| G25 | <i>ne veš, kaj bo z njim</i>                                                                          | Negotovost postopka                              |                                                            | Potek postopkov zaščite                                 | Postopki zaščite          |
| G26 | <i>vsi ti grozijo</i>                                                                                 | Grožnje                                          |                                                            | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G27 | <i>ja doživljaš veliko čustev</i>                                                                     | Doživljanje veliko čustev                        |                                                            | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme          | Travma                    |
| G28 | <i>in v stiski tudi ti</i>                                                                            | Stiske                                           |                                                            | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                     | Travma                    |
| G29 | <i>samo se s tem nobeden ne ukvarja</i>                                                               | Pomanjkanje podpore                              | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije       | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |
| G30 | <i>nismo imeli nobenih izobraževanj na to temo</i>                                                    | Ni se udeležila izobraževanj                     |                                                            | Izobraževanja o sekundarni travmatizaciji               | Sekundarna travmatizacija |
| G31 | <i>niti se s tem ne ukvarjamo na superviziji</i>                                                      | Sekundarna travmatizacija ni tema na superviziji | Pomanjkljivost pri skrbi zase na ravni organizacije        | Skrb organizacije za zaposlene                          | Skrb zase                 |

|     |                                                                           |                                           |                                 |                                    |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------------|---------------------------|
| G32 | <i>da, sem zaznala</i>                                                    | Zaznala simptome                          |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G33 | <i>imaš kakšno obdobje kakšno izgorelost</i>                              | Izgorelost                                |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G34 | <i>anksioznost</i>                                                        | Anksioznost                               |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G35 | <i>včasih se tudi telo odziva</i>                                         | Telesni odzivi                            |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G36 | <i>se trese, ker je tako čustveno</i>                                     | Tresenje telesa                           |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G37 | <i>da se telo odziva</i>                                                  | Telesni odzivi                            |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G38 | <i>tudi kakšne bolezni</i>                                                | Bolezni                                   |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G39 | <i>jaz dobim kakšne izpuščaje, ker je preveč stresa</i>                   | Izpuščaji                                 |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G40 | <i>se ti tudi telesu zazna</i>                                            | Telesni odzivi                            |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G41 | <i>tresenje celega telesa</i>                                             | Tresenje telesa                           |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G42 | <i>vibriranje</i>                                                         | Tresenje telesa                           |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G43 | <i>težave s spanjem, take stvari se kažejo</i>                            | Nespečnost                                |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G44 | <i>ja, se zazna</i>                                                       | Zaznala simptome pri kolegicah            | Simptomi, zaznani pri kolegicah | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G45 | <i>samo pa se pozna, da so one samo po eno leto, jaz pa sem že 15 let</i> | Simptomi, pogojeni z delovnimi izkušnjami | Simptomi, zaznani pri kolegicah | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G46 | <i>tako, da je razlika</i>                                                | Simptomi, pogojeni z delovnimi izkušnjami | Simptomi, zaznani pri kolegicah | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G47 | <i>te, ki so bile po eno leto, so pogosto bolj jokale v službi</i>        | Jok                                       | Simptomi, zaznani pri kolegicah | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G48 | <i>v 15 letih telo drugače reagira</i>                                    | Odziv telesa po več letih dela            |                                 | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |
| G49 | <i>ne bom jokala, bom se pa pač drugače odzvala</i>                       | Drugače odziv od manj izkušenih sodelavk  | Simptomi, zaznani pri kolegicah | Simptomi sekundarne travmatizacije | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                  |                                              |  |                                                         |                           |
|-----|------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------|---------------------------|
| G50 | <i>ko delaš zaščito otroka</i>                                   | Sodelovanje z otroki, ki potrebujejo zaščito |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G51 | <i>in so potem starši verbalno in čustveno agresivni do tebe</i> | Agresivnost staršev                          |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G52 | <i>obtožujejo</i>                                                | Obtožbe                                      |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G53 | <i>prijavljajo te povsod</i>                                     | Prijave                                      |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G54 | <i>grozijo ti</i>                                                | Grožnje                                      |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G55 | <i>to pač doživljaš</i>                                          | Doživljanje nasilja                          |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G56 | <i>hkrati pa je ta njihova nemoč, ki jo čutiš</i>                | Nemoč staršev                                |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G57 | <i>ne moreš jim pomagati, ker ne sledijo</i>                     | Nesodelovanje staršev                        |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G58 | <i>hkrati grozijo</i>                                            | Grožnje                                      |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G59 | <i>pritiskajo nate</i>                                           | Pritiski na strokovno delavko                |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G60 | <i>prijavljajo te povsod</i>                                     | Prijave                                      |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |
| G61 | <i>in tako verbalno agresivni</i>                                | Agresivnost staršev                          |  | Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija | Sekundarna travmatizacija |

|     |                                                                       |                              |                                                           |                                                 |                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------------|------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
| G62 | <i>enkrat sem dobila supervizijo dve uri, v drugih primerih pa ne</i> | Individualna supervizija     |                                                           | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| G63 | <i>ja, težje odklopiš</i>                                             | Težji odklop od dela         | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G64 | <i>kvaliteta življenja je zaradi tega nižja</i>                       | Nižja kvaliteta življenja    | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G65 | <i>ker težje odklopiš</i>                                             | Težji odklop od dela         | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G66 | <i>prenašaš ta čustva, če jih ne predelaš, v zasebno življenje</i>    | Prenos v zasebno življenje   | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G67 | <i>stres</i>                                                          | Stres                        | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G68 | <i>posledice na telesu</i>                                            | Telesne posledice            | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G69 | <i>to se pač prenaša tudi domov</i>                                   | Prenos v zasebno življenje   | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G70 | <i>na vse, tudi na odnose</i>                                         | Vpliv na odnose              | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovno delavko  | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G71 | <i>jaz privat hodim na lastno terapijo</i>                            | Terapija                     |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G72 | <i>da pač te stvari neke predelam</i>                                 | Predelava stvari na terapiji | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| G73 | <i>tako, da jaz imam redno terapijo</i>                               | Terapija                     |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G74 | <i>ravno zaradi tega, da vsaj en del predelujem</i>                   | Predelava stvari na terapiji | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| G75 | <i>ampak to bi morali mi imeti v sklopu službe, kot del obveze</i>    | Terapija kot del poklica     | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije   | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |

|     |                                                                                                         |                                     |                                                           |                                                 |                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
| G76 | <i>meni to ful pomaga</i>                                                                               | Velik pomen terapije                |                                                           | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G77 | <i>hvala bogu si lahko privoščim</i>                                                                    | Osebnostno financiranje terapije    |                                                           | Osebnostna skrb                                 | Skrb zase                 |
| G78 | <i>ampak bi moralo to biti v sklopu službe</i>                                                          | Terapija kot del poklica            | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije   | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G79 | <i>tako, da imam možnost predelati, ali je to moje ali od tiste osebe, čigava so ta čustva</i>          | Predelava stvari na terapiji        | Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| G80 | <i>to bi moralo biti nekje zagotovljeno</i>                                                             | Terapija kot del poklica            | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije   | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G81 | <i>ne samo supervizija enkrat na mesec tisti, ki pač pride</i>                                          | Mesečna supervizija ni dovolj       | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije      | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| G82 | <i>jaz imam enkrat mesečno</i>                                                                          | Mesečna terapija                    |                                                           | Osebnostna skrb zase                            | Skrb zase                 |
| G83 | <i>si plačam in imam</i>                                                                                | Osebnostno financiranje terapije    |                                                           | Osebnostna skrb zase                            | Skrb zase                 |
| G84 | <i>na ta način potem ne zaznam nekih posledic na delo z uporabniki, ker predelam redno svoja čustva</i> | Brez posledic pri delu z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije pri delu z uporabniki | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G85 | <i>težko je</i>                                                                                         | Težko delo                          |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| G86 | <i>veliko nemoči</i>                                                                                    | Nemoč                               |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| G87 | <i>čutiš otroka</i>                                                                                     | Čutenje otroka                      |                                                           | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| G88 | <i>večkrat moramo težke stvari povedati</i>                                                             | Prinašalci slabih novic             |                                                           | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |

|      |                                                                     |                                       |                                                          |                                                 |                           |
|------|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
| G89  | <i>mi, ki smo tudi del te travme</i>                                | Strokovni delavci del otrokove travme |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| G90  | <i>predvsem je težko biti z otrokom</i>                             | Težko delo z otroki                   |                                                          | Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme  | Travma                    |
| G91  | <i>pričakovati, da ti bodo zaupali</i>                              | Pričakovano zaupanje                  | Pričakovanja strokovnih delavk                           | Pričakovanja                                    | Postopki zaščite          |
| G92  | <i>hkrati pa jim moraš povedati težke stvari</i>                    | Prinašalci slabih novic               |                                                          | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| G93  | <i>kako zmanjšati to travmo, s tem se veliko ukvarjam</i>           | Zmanjševanje otrokove travme          |                                                          | Vloga strokovnih delavk                         | Postopki zaščite          |
| G94  | <i>nek suport nuditi</i>                                            | Opora otroku                          |                                                          | Vloga strokovne delavke                         | Postopki zaščite          |
| G95  | <i>to so zelo težke stvari, ki jih nosiš s seboj</i>                | Razmišljanje o delu doma              | Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke | Posledice sekundarne travmatizacije             | Sekundarna travmatizacija |
| G96  | <i>se ne moreš delati, da to ni tvoj problem</i>                    | Zavzemanje za delo                    |                                                          | Vloga strokovnih delavk                         | Postopki zaščite          |
| G97  | <i>predvsem na terapiji</i>                                         | Terapija                              |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G98  | <i>poskusiš imeti neko svoje privat življenje</i>                   | Privatno življenje                    |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G99  | <i>jaz imam svojega partnerja</i>                                   | Partner                               |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G100 | <i>svoje kužke, tako na tak način</i>                               | Psi                                   |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G101 | <i>poskusiš kakšna potovanja si organizirati</i>                    | Potovanja                             |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G102 | <i>poskusiš najti nekaj, kar te polni v tem življenju</i>           | Dejavnosti, ki te polnijo             |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G103 | <i>da ni samo služba, to je zelo pomembno, ker drugače je težko</i> | Dejavnosti, ki niso povezane z delom  |                                                          | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |

|      |                                                                                                                           |                                                                                  |                                                      |                                                 |                           |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
| G104 | <i>tukaj v službi je prijetnih trenutkov tako malo, da potem ko kakšen je, si ga moraš spraviti in se nanj spominjati</i> | Spominjanje dobrih trenutkov v službi                                            |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G105 | <i>terapija</i>                                                                                                           | Terapija                                                                         |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G106 | <i>psi</i>                                                                                                                | Psi                                                                              |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G107 | <i>pogovor s partnerjem</i>                                                                                               | Pogovor s partnerjem                                                             |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G108 | <i>potovanja</i>                                                                                                          | Potovanja                                                                        |                                                      | Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G109 | <i>prosimo, da nam še kakšnega pridružijo, da če je mogoče, da bi bile v paru</i>                                         | Delo v paru                                                                      |                                                      | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| G110 | <i>na tak način, ker stvar moraš speljati do konca, nimaš možnosti umika</i>                                              | Nimaš možnosti umika                                                             |                                                      | Delo z uporabniki z izkušnjo travme             | Travma                    |
| G111 | <i>slabo, ne poskrbi za dobro počutje na delovnem mestu</i>                                                               | CSD Primorsko-Notranjska nima veliko ukrepov za skrb za dobro počutje zaposlenih |                                                      | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| G112 | <i>supervizija, ki pa je enkrat mesečna in skupinska</i>                                                                  | Mesečne supervizije                                                              |                                                      | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| G113 | <i>lahko povem sodelavki, ampak to ni oblika pomoči, ki jo nudi organizacija</i>                                          | Podpora med zaposlenimi na enoti                                                 |                                                      | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| G114 | <i>enkrat sem imela dve uri supervizije</i>                                                                               | Izkušnja z individualno supervizijo                                              |                                                      | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |
| G115 | <i>redne individualne supervizije nimamo</i>                                                                              | Brez redne individualne supervizije                                              | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                  | Skrb zase                 |

|      |                                                                                            |                                                                                         |                                                         |                                      |                           |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------|
| G116 | <i>pač te dve uri sem dobila v 15 letih</i>                                                | Izkušnja z individualno supervizijo                                                     |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G117 | <i>ni pa to dovolj</i>                                                                     | CSD Primorsko-Notranjska nima veliko ukrepov za skrb za dobro počutje zaposlenih        |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G118 | <i>ti bi rabil, ker se vsak dan soočaš s stresnimi situacijami</i>                         | Vsakodnevno soočanje s stresnimi situacijami                                            |                                                         | Izkušnja s sekundarno travmatizacijo | Sekundarna travmatizacija |
| G119 | <i>bi bilo prav to vsaj enkrat na mesec, da imaš osebno</i>                                | Mesečne individualne supervizije                                                        | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G120 | <i>to, kar doživljamo, so neke travme, o katerih ne govorimo</i>                           | Travme, o katerih nihče ne govori                                                       | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije    | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G121 | <i>ne dobimo nekega suporta</i>                                                            | Pomanjkanje podpore                                                                     | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije    | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G122 | <i>pač kar si med sabo</i>                                                                 | Pomoč med sodelavci                                                                     |                                                         | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G123 | <i>to, kar imam jaz privat, bi bilo smiselno, da imamo redne</i>                           | Terapija kot del poklica                                                                | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G124 | <i>ti, ki smo na teh področjih, mogoče zdaj, ko smo v enki, ki imamo najtežja področja</i> | Terapije za strokovne delavke na težjih področjih                                       | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G125 | <i>saj si vse same neki zunaj tega iščemo</i>                                              | Iskanje pomoči izven delovnega časa                                                     | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije    | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G126 | <i>bi bilo smiselno, da imamo organizirano, če bi hoteli neko kvaliteto</i>                | Terapija kot del poklica                                                                | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G127 | <i>da se zmanjša fluktuacija na teh področjih</i>                                          | Veliko zamenjav strokovnih delavk na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije    | Skrb organizacije za zaposlene       | Skrb zase                 |
| G128 | <i>da bi mogoče lažje zdržali, z manj posledicami za nas, za delavce</i>                   | Večja podpora zaposlenih                                                                | Predlogi za izboljšave skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene s     | Skrb zase                 |
| G129 | <i>tukaj imam jaz ful pomanjkanje</i>                                                      | Pomanjkanje znanja o travmi                                                             |                                                         | Znanja za delo z uporabniki z        | Travma                    |

|      |                                                                                                       |                                                     |                                                      |                                                             |           |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------|
|      | <i>znanja za delo s travmo</i>                                                                        |                                                     |                                                      | izkušnjo travme                                             |           |
| G130 | <i>za izobraževanja imaš omejena sredstva</i>                                                         | Finančne omejitve pri izobraževanjih                |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme               | Travma    |
| G131 | <i>pač moraš zelo izbirati ali pa ti še celo izberejo takoj</i>                                       | Omejena izbira izobraževanj                         |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme               | Travma    |
| G132 | <i>tako da ja, to znanje manjka</i>                                                                   | Pomanjkanje znanja o travmi                         |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme               | Travma    |
| G133 | <i>vem, kar tako, kaj slišim, ni to, da bi imela strokovno znanje dela s travmo</i>                   | Pomanjkanje znanja o travmi                         |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme               | Travma    |
| G134 | <i>tako da navadno, če vidimo, da so neke travme, usmerjamo v psihoterapije</i>                       | Usmerjanje v psihoterapijo                          |                                                      | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                         | Travma    |
| G135 | <i>se ne ukvarjamo s tem, bolj, da prepoznaš, da bi šlo za travmo</i>                                 | Prepoznavanje travme                                |                                                      | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                         | Travma    |
| G136 | <i>potem pa preusmeriš, ker sami nimamo znanja za delo s travmo</i>                                   | Usmerjanje v psihoterapijo                          |                                                      | Delo z uporabniki z izkušnjo travme                         | Travma    |
| G137 | <i>drugače pa kot z drugimi uporabniki delovni odnos</i>                                              | Delovni odnos                                       |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme               | Travma    |
| G138 | <i>slišala sem</i>                                                                                    | Slišala za pristop, utemeljen na razumevanju travme |                                                      | Pristop, utemeljen na razumevanju travme                    | Travma    |
| G139 | <i>ne vem pa nič o njem</i>                                                                           | Nepoznavanje vsebine tega pristopa                  |                                                      | Pristop, utemeljen na razumevanju travme                    | Travma    |
| G140 | <i>nisem se udeležila izobraževanja na to temo</i>                                                    | Ni se udeležila izobraževanja                       |                                                      | Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme | Travma    |
| G141 | <i>mi smo imeli za izobraževanja 200 eur letno, 120 eur ali pa 150 eur je eno, potem ne moremo na</i> | Finančne omejitve                                   | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                              | Skrb zase |

|      |                                                                         |                                               |                                                      |                                               |           |
|------|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------|
|      | <i>veliko izobraževanj</i>                                              |                                               |                                                      |                                               |           |
| G142 | <i>s tem, da še služba, tako, da je izziv</i>                           | Usklajevanje izobraževanj s službo            | Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije | Skrb organizacije za zaposlene                | Skrb zase |
| G143 | <i>nam tukaj manjka, da bi aktivno sledili razvoju socialnega dela</i>  | Pomanjkljivo sledenje razvoju socialnega dela |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| G144 | <i>ker če nisi ravno na faksu, nimaš tega stika</i>                     | Izguba stika s stroko po faksu                |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| G145 | <i>mogoče bi tudi faks moral malo bolj</i>                              | Potrebna večja angažiranost faksa             | Predlogi za organiziranje izobraževanja o travmi     | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| G146 | <i>včasih so imeli izobraževanja širše</i>                              | Izobraževanja s strani fakultete              | Predlogi za organiziranje izobraževanja o travmi     | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| G147 | <i>zdaj tega ni več, vsaj ne zasledim</i>                               | Izobraževanja s strani fakultete              |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| G148 | <i>včasih so bili seminarji s fakultete</i>                             | Izobraževanja s strani fakultete              |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| G149 | <i>mogoče bi bilo tudi za razvoj stroke fajn</i>                        | Potrebna večja angažiranost faksa             |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| G150 | <i>mogoče s skupnostjo sodelujejo</i>                                   | Predlog o povezovanju s skupnostjo            |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |
| G151 | <i>pa se tudi delavce uči, ker se stroka razvija in ne moreš vedeti</i> | Učenje delavcev o novih metodah, konceptih    |                                                      | Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme | Travma    |

### 9.3. Oso kodiranje

#### POSTOPKI ZAŠČITE

##### 3. Potek postopkov zaščite

- Razmišljanje po postopku (A19)
- Želja po kontroli postopka (A33)
- Poznavanje postopka zaščite (F61)
- Negotovost postopka (G25)

##### 4. Občutki ob postopkih zaščite

- Vtisi po intervenciji (A32)

##### 5. Pričakovanja v postopkih zaščite

### **5.1 Pričakovanja strokovnih delavk**

- Pričakovanja do drugih institucij (A34)
- Odgovornost družbe (A88)
- Pričakovano zaupanje (G91)

### **5.2 Pričakovanja otrok**

- Pričakovanja otroka do odraslega (A82)
- Otrokova negativna pričakovanja (C46)

## **6. Vloga organizacije**

- Odgovornost organizacije (A20)
- Zaznavanje dogajanja (A21)
- Hitrejša zaščita (A22)
- Poznavanje svojih nalog v postopku (F62)

## **7. Vloga strokovnih delavk**

- Pomoč in reševanje problemov uporabnika (A48)
- Odgovornost poskrbeti za otroka (A81, A84)
- Profesionalnost in korektnost (A121)
- Zavedanje o svoji vlogi (B63)
- Profesionalnost in striktnost (C13)
- Odziv na aktivnost staršev (F63)
- Umirjanje komunikacije (F65)
- Opora otroku (G24, G94)
- Zmanjševanje otrokove travme (G93)
- Zavzemanje za delo (G96)

## **8. Omejitve pri postopkih zaščite**

- Sistemske omejitve (B79)

## **TRAVMA**

### **1. Delo z uporabniki z izkušnjo travme**

- Pozitivne povratne informacije (A67)
- Brez umika (A68)
- Postavitev mej (A69, B65, F64)
- Osredotočenost na cilj (A70)
- Vodenje procesa dela (A71)
- Načrtovanje dela (A72)
- Empatičnost (A73, G10)
- Prekinitev vloge žrtve (A74)
- Težko delo z uporabniki z izkušnjo travme (A75)
- Izkušnje z intervencij (A76)
- Razmišljanje o poteku postopka (A94)
- Fokus na organizacijo za zaščito otroka (A95)
- Težje gledati širšo sliko (A105)
- Reakcija na travmo (A120, F33, F48, F56)
- Drža empatije (B38)
- Soustvarjanje z uporabnikom (B64)
- Vživetje v uporabnika (B71)
- Sočustvovanje z uporabniki (B72)
- Varen odziv (B149)
- Razumevanje (B150)
- Strpnost (B155)
- Zaupanje (B158)
- Vpliv uporabnikovih odzivov na strokovnega delavca (C12)
- Ranljivost in sočustvovanje z uporabnikom (C14)
- Prepoznavanje nepravilnosti (C33)
- Usklajevanje mnenj na timu (C40, C42)
- Prehitro ali prepočasno odzivanje (C41)
- Dolgotrajen proces (C45)

- Čustveno odzivanje (D51)
- Začetna pozornost na podrobnosti (D54)
- Primerjava primerov (D55)
- Iskanje pomoči (E36, E43)
- Sodelovanje s starši (E37)
- Z leti pridobljeno znanje za reševanje stisk (E68)
- Popolarnost travme (F11, F88)
- Projiciranje lastnih vsebin v delu (F17)
- Težave pri delu z uporabniki z izkušnjo travme (F23)
- Manjši vpliv uporabnikovih zgodb kot v preteklosti (F28)
- Osebne izkušnje strokovnih delavk (F31)
- Travmatizacija strokovnih delavk (F32)
- Pozorna, da se ne pridružuje (F84)
- Ravnoesje (F85)
- Iskanje rešitve s človekom (F109)
- Sprostitev napetosti ob rešitvi (F110)
- Vzpostavljane delovnega odnosa z uporabniki (G9)
- Težko delo z uporabniki z izkušnjo travme (G19)
- Stiske (G28)
- Prinašalci slabih novic (G88, G92)
- Strokovni delavci kot del otrokove travme (G89)
- Usmerjanje v psihoterapijo (G134, G136)
- Prepoznavanje travme (G135)

## **2. Občutki ob delu z uporabniki z izkušnjo travme**

- Žalost (A78, A86, C49)
- Jok (A79)
- Kontrola čustev (A80, A83)
- Zakasneli pojav čustev (A85)
- Težko delo (A113, G85)
- Jeza (B73, A87)
- Jeza nad starši (B74, D64)
- Jeza nad prenašalci staršev (B75)
- Jeza nad povzročitelji travm (B76)
- Želja biti rešitelj (B77)
- Nemoč (B78, B80, B81, C16, D14, D16, E38, E39, F34, F35, F89, G86)
- Čustvena obremenitev (C44, C47, C48)
- Nепrepričanost v potek postopka (D15)
- Občutki odvisni od situacije (D56)
- Želja zaščititi otroka (D57, D58, D59, D63)
- Občutki do staršev (D60)
- Ne morem reči, da se mi smilijo (D61)
- Občutki naklonjenosti (D62)
- Občutki slabe vesti (D65, D66)
- Skrb za otroke (E35)
- Občutek, slabe pripravljenosti za delo s travmo (F86)
- Doživljanje veliko čustev (G27)
- Čutenje otrok (G87)
- Težko delo z otroki (G90)

### **2.1 Predelava občutkov ob delu z uporabniki z izkušnjo travme**

- Monolog (A89)
- Neobremenjevanje bližnjih (A90)
- Samostojna predelava občutkov (A111)
- Deljenje občutkov s sodelavci (B82, B83, B84, B85)
- Predelava med vožnjo domov (C37)
- Težavno predelovanje občutkov (C50)
- Pogovor (C51, D69)
- Izobraževanja (C52)
- Prebiranje literature (C53)

- Poznavanje drugih vidikov (C54)
- Govor o občutkih (D67)
- Lastno spremljanje občutkov (D68)
- Neformalen pogovor (D70)
- Supervizije (D71)
- Intervizija (D72)
- Prepoznavanje lastnih občutkov (D73, D74)
- Pogovor s sodelavko (E40)
- Težko soočanje (F36)
- Potreba predelati čustva (G20)
- Predelava stvari na terapiji (G72, G74, G79)

### **3. Strategije soočanja s čustvenimi vplivi uporabnikove izkušnje s travmo**

- Timi (A106)
- Opozorilo tima (A107)
- Delitev nalog (A108)
- Sodelovanje (A109)
- Sodelovanje med sodelavkami (A110)
- Postavitev mej (B62)
- Zavedanje škodljivosti preseganja mej (B66)
- Brez odziva pri delu z uporabniki (D90)
- Delo v paru (G109)
- Nimaš možnosti umika (G110)
- Zaznavanje nepravilnosti (D52)

### **4. Znanja za delo z uporabniki z izkušnjo travme**

- Izobraževanja o travmi (A130)
- Opiranje na otrokove potrebe in čustveno vedenje (A131)
- Celostni pristop pri delu z otrokom (A132, A138, B151)
- Čas (A133)
- Prostor (A134, B148)
- Varno okolje za otroka (A135, B147)
- Znanje o timskem delu (A136)
- Sodelovanje s strokovnjaki (A137)
- Posvečanje več pozornosti travmam (A139)
- Nepoznavanje travme (A140)
- Znanja s fakultete (B143, C86, D109)
- Znanja stroke socialnega dela (B144), B160)
- Krepitev moči (B145, F131, F133)
- Znanja o razumevanju travme (B146)
- Medinstitucionalno sodelovanje (B152, B153)
- Dialog (B154)
- Znanja o delu z družino (B156)
- Humor (B157)
- Delovni odnos (B159, F140, F141, G137)
- Znanja drugih strok (B161)
- Prebiranje literature drugih strok (B162)
- Literatura o različnih temah (C83, C84, C85)
- Znanja z izobraževanj (C87, D110, E75)
- Znanja iz vzporednega študija (D111)
- Knjige (E76)
- Smernice za delo (E77)
- Delovne izkušnje (E78, E79, F129)
- Izobraževanje iz sistemske fiziološke postavitve družine (F15)
- Pomanjkanje vsebin o travmi na fakulteti (F87)
- Pomanjkanje znanja o travmi (F128, G129, G132, G133)
- Osebne izkušnje (F130)
- Odvzem moči v postopkih zaščite (F132, F135, F137)
- Postavitev mej (F134)
- Glas otroka (F136)

- Neprostopovoljni uporabniki (F138)
- Razmerje moči (F139)
- Zaupanje (F142)
- Človeškost (F143)
- Finančne omejitve pri izobraževanjih (G130)
- Omejena izbira izobraževanj (G131)
- Pomanjkljivo sledenje razvoju stroke (G143)
- Izguba stika s stroko po fakulteti (G144)
- Potrebna večja angažiranost faksa (G145, G149)
- Izobraževanja s strani fakultete (G146, G147, G148)
- Predlog o povezovanju s skupnostjo (G150)
- Učenje delavcev o novih metodah, konceptih (G151)

## **5. Pristop, utemeljen na razumevanju travme**

- Seznanjena s pristopom, utemeljenim na razumevanju travme (A141, B163, C88, D112, E80, F144)
- Popularnost pristopa v zadnjem času (B164, B165)
- Pomembnost razumevanja travme za delo z uporabniki (C90)
- Splošno nepoznavanje poimenovanja (D114)
- Slišala za pristop, utemeljen na razumevanju travme (G138)
- Nepoznavanje vsebine tega pristopa (G139)

### **5.1 Razumevanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme**

- Učinkovit pristop (B166)
- Raziskovanje življenjskega sveta (B167, B168)

### **5.2 Izobraževanja o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme**

- Izobraževanja o pristopu (A142)
- Pomembnost izobraževanj (A143)
- Potreba po izobraževanju zaradi novosti (A144, A145)
- Ni se udeležila izobraževanj (B169, E82, G140)
- Plan se udeležiti izobraževanja (B170)
- Udeležba na izobraževanju (C89)
- Prijavljena na izobraževanje (D113)
- Posebno poglavje na vzporednem študiju (D115)
- Seznanjena z izobraževanji (E81)

## **SEKUNDARNA TRAVMATIZACIJA**

### **1. Razumevanje sekundarne travmatizacije**

- Osebna stiska ob težkih primerih (A1)
- Reševanje osebne stiske (A2, A3)
- Prisotnost stiske po več letih prakse (A16)
- Poslušanje travmatičnih zgodb (B1)
- Prenos uporabnikove travme (B2, B4)
- Sprejemanje uporabnikove travme (B3)
- Ponotranjanje uporabnikove travme (B5, B8, C3, E3, G8)
- Vpliv uporabnikove zgodbe na strokovnega delavca (B6, E1)
- Poistovetenje z uporabnikom (B9)
- Nezaveden prevzem travme (B10)
- Zavedanje posledic sekundarne travmatizacije (B44)
- Stiska strokovne delavke ob stiku z uporabniki z izkušnjo travme (C1, D2)
- Ozaveščanje o sekundarni travmatizaciji (C4)
- Razumevanje odzivov (C5)
- Splošno nepoznavanje sekundarne travmatizacije (C78)
- Vpliv uporabnikove zgodbe (D1)
- Vpliv količine dela (D3)
- Zavedanje o lastnem doživetju dogodka (D10)
- Sekundarna travmatizacija na izobraževanje (D20)
- Prepoznavanje pojma sekundarna travmatizacije (D21, D22)
- Posledice travmatične zgodbe na strokovno delavko (E2)

- Doživljanje uporabnikove stiske (E4)
- Nepoznavanje pojma sekundarna travmatizacija (E7, G7)
- Posledice težkih vsebin na strokovne delavke (F1)
- Psihološke posledice težkih vsebin na strokovne delavke (F2)
- Neozaveščeni o sekundarni travmatizaciji (G1, G3)
- Posledice na strokovnih delavkah (G2, G18)
- Podoživljanje uporabnikovih čustev (G16, G17)

### **1.1 Izobraževanja o sekundarni travmatizaciji**

- Ni se udeležila izobraževanj (B19, G30)
- Načrt se udeležiti izobraževanja (B20)
- Izobraževanje o travmi (F10)
- Sodelovanje v delovni skupini na temo sekundarna travmatizacija (F145, F146)

## **2. Posledice sekundarne travmatizacije**

### **2.1. Posledice sekundarne travmatizacije na strokovne delavke**

- Brez vpliva na zdravje (A4)
- Brez vpliva na družinske odnose (A5)
- Težavno ponovno organiziranje dela (A40)
- Prisila (A41)
- Razmišljanje o delu doma (A51, C27, C29, G95)
- Brez velikih posledic v življenju (A58)
- Vpliv dolžine stika z uporabnikom na posledice na osebni ravni (B23)
- Posledice v osebem življenju strokovne delavke (B45, B55, B68)
- Poseg v osebnost strokovne delavke (B46)
- Sprememba (B47)
- Drugačno razmišljanje (B48, B52)
- Povečana dovzetnost (B49)
- Povečana ranljivost (B50)
- Empatija v odnosih (B51)
- Spremenjen pogled na svet (B53)
- Pomanjkanje časa (B54)
- Slaba organiziranost (B69)
- Čustvena izčrpanost (B94)
- Posledice travmatičnega dogodka (C2)
- Čustvena razburjenost (C15)
- Prenos vzorcev domov (C28)
- Osebna potrditev (C31, C32)
- Vpliv na odnose (C34, F69, F70, G70)
- Nervoza (C35)
- Nedostopna za družino (C38, C64)
- Drugačni odzivi (C39)
- Spremenjeno življenje (D4)
- Posledice zaradi prevelike količine dela (D5)
- Daljši delovni čas (D6, D41)
- Spremenjeni odnosi (D7, D40, D47, D48, D49)
- Vpliv dogodkov na osebo (D8)
- Pozorna na vpliv dogodkov (D9)
- Pozorna na določene situacije (D11)
- Odtujenost od domačih (D42)
- Razdraženost (D43)
- Nepotrpežljivost (D44)
- Stalna pripravljenost (D45)
- Osebno življenje odmaknjeno v ozadje (D46)
- Brez posledic v osebem življenju (E28, E29)
- Vpliv na odnose v kolektivu (F42)
- Občutek teže (F50)
- Težek prihod v službo (F51)
- Težave pri sprostitvi (F52)

- Težavno povezovanje s kolektivom (F53)
- Napetost (F54)
- Prepoznavanje posledic sekundarne travmatizacije (F66)
- Izčrpanost (F67)
- Obremenjenost (F68)
- Potreba po podpori doma (F71)
- Prinašanje vsebin domov (F73)
- Težji odklop od dela (G63, G65)
- Nižja kvaliteta življenja (G64)
- Prenos v zasebno življenje (G66, G69)
- Stres (G67)
- Telesne posledice (G68)

## **2.2 Posledice sekundarne travmatizacije, zaznane pri kolegicah**

- Večja potreba po podpori (C21)
- Iskanje potrditev (C22)
- Koriščenje ur za počitek (C24)

## **2.3 Posledice sekundarne travmatizacije na delo z uporabniki**

- Brez posledic pri delu z uporabniki (A66, B61, B70, G84)
- Ni ekstremnih vedenj (B67)
- Pozorna na odzive pri delu z uporabniki (D50)
- V začetku bolj empatična (E30)
- Brez posebnega odziva pri delu z uporabniki z izkušnjo travme (E31)
- Racionalno razmišljanje (E32, E33, E34)
- Umik (F55)
- Previdnost (F82)
- Vzpostavljanje profesionalne distance (F83)

## **3. Strategije soočanja s sekundarno travmatizacijo**

- Intervizija (A6, D79, F92, F103)
- Pogovor s sodelavcem (A7, D77)
- Pogovor o podobnih izkušnjah (A8)
- Potreba biti slišan (A9)
- Aktivno poslušanje (A10)
- Pomoč pri predelavi velikih stisk (A12)
- Trajanje predelovanja stiske (A13)
- Oblikovanje strategij za predelavo (A44)
- Postavitev osebnih mej (A45, A46, A47, A49, A59, B57, E5, E50)
- Meja med službo in osebnim življenjem (A60, B56, B108, E6, E41, E55)
- Hitro dihanje (A91)
- Globoko dihanje za umiritev (A93)
- Hoja (A96, E44, E45)
- Tek (A97)
- Sprostitev (A98)
- Cigarete (A99, A100)
- Joga (A101, B103)
- Prizemljenost (A102, A112)
- Predihavanje (A103)
- Pomoč sodelavke glede primera (A104)
- Ohranjanje profesionalnosti (B58)
- Empatija (B59)
- Krepitev osebe čez čas (B60)
- Supervizija (B87, D78, F3, F91, F100)
- Mesečna supervizija (B88)
- Pogovor z nadrejenimi (B89, B90)
- Podpora pomočnice (B91)
- Podpora prijateljic (B92, F74, F75)
- Telovadba (B96, B102)
- Redno gibanje (97)

- Pohodništvo (B98)
- Šport (B99, C55, D84)
- Odmik od dela (B100)
- Plezanje (B104)
- Peka (B105)
- Kuhanje (B106)
- Naučena odmisli delo (B107)
- Pogovor z otroki (C36, C62, C65)
- Počitek (C56)
- Sledenje svojemu telesu (C57)
- Kvaliteten prosti čas (C58)
- Pogovor (C59, C60)
- Pogovor s partnerjem (C61, G107)
- Oblikovanje poučnih vsebin za otroke (C63)
- Desenzibilizacija (D53)
- Terapija (D75, D76, F90, G71, G73, G97, G105)
- Terapevtski vpliv psa (D80)
- Druženje (D81)
- Preusmeritev v druge dejavnosti (D82)
- Neuspešno preusmerjanje (D83)
- Pozornost na čustva in občutek (D86)
- Reguliranje čustev in občutkov (D87)
- Druženje s prijatelji (E46)
- Dejavnosti, ki niso povezane z delom (E47, F99, G103)
- Ne prebira strokovne literature v prostem času (E48)
- Na začetku kariere prebiranje strokovne literature
- Zaznavanje vpliva uporabnikove zgodbe (E51, E54)
- Notranja predelava (E52)
- Pogovor o možnostih (E53)
- Zavedno prenehanje razmišljanja o primerih (E42)
- Intervizije znotraj kolektiva (F4, F7)
- Aktivni (F5)
- Kolegiji (F6)
- Individualna supervizija (F8, F9, F101)
- Psihoterapija (F14, F106, F107, F108)
- Podpora prijateljic z istega delovnega področja (F76)
- Neformalna podpora (F77)
- Podpora bivših sodelavk (F78)
- Razbremenjevanje (F79)
- Podpora (F80, F81)
- Kolegij (F93, F102)
- Mir doma (F94)
- Tehnike sproščanja (F95)
- Meditacija (F96, F104)
- Družina (F97)
- Aktivnost (F98)
- Opremljena za spopadanje s sekundarno travmatizacijo (F111)
- Naučeno soočanje s sekundarno travmatizacijo (F113)
- Odmik vase (F114)
- Dopust (F115)
- Redko koriščenje bolniške (F116)
- Preventivno koriščenje bolniške (F117)
- Odmik v varen prostor (F11)
- Privatno življenje (G98)
- Partner (G99)
- Psi (G100, G106)
- Potovanja (G101, G107)
- Dejavnosti, ki te polnijo (F105, G102)
- Spominjanje dobrih trenutkov v službi

#### **4. Primeri, po katerih se pojavi sekundarna travmatizacija**

- Pretepen otrok (A14)
- Pretepena ženska (A15)
- Sodelovanje z otroki, ki potrebujejo zaščito (A17, G50)
- Težave pri vzpostavljanju stika z družino (A18)
- Ekstremni primeri (A43)
- Pretepeni in oškodovani uporabniki (A77)
- Nasilje (A92, B16, C8, C25, D17, D38, E22, F58)
- Pri sodelovanju z uporabniki, ki potrebujejo zaščito (B11)
- Zanimanje otrok (B12, B41, E23, F59)
- Delo z mladostniki (B13)
- Delo z mladostniki v kazenskem postopku (B14)
- Delo z otroki z vedenjskimi težavami (B15)
- Najtežji primeri (B37)
- Nujni odvzemi otrok (B42, C9, C26), E26, G13, G23)
- Namestitve v strokovne centre (B43)
- Posegi v družino (C6)
- Primeri, ko uporabniki nimajo dobrih izkušenj s centri (C7)
- Poročila iz šole (C10)
- Policijska poročila (C11)
- Družine, ki se soočajo s kompleksnimi problemi in okoliščinami (C30)
- Travmatični dogodki (D12)
- Trpljenje osebe (D13)
- Težave pri pomoči staršem (D19)
- Kompleksni primeri (D36)
- Fizično nasilje (D37)
- Pretepen človek (D39)
- Konflikte razveze (E24, F57, F60)
- Nerazumevanje staršev (E25)
- Posvojitve (E27)
- Odnos staršev do strokovnih delavk (F18, F22)
- Maltretiranje strokovnih delavk (F19)
- Pritožbe uporabnikov (F20)
- Nesodelovanje staršev (F21, G57)
- Večletno spremljanje družine (G11)
- Težki primeri (G12)
- Prepoved stikov (G14)
- Mamina nezmožnost stikov z otroki (G15)
- Grožnje (G26, G53, G58)
- Agresivnost staršev (G51, G61)
- Obtožbe (G52)
- Prijave (G53, G60)
- Doživljanje nasilja (G55)
- Nemoč staršev (G56)
- Pritiski na strokovno delavko (G59)

#### **5. Simptomi sekundarne travmatizacije**

- Nespečnost (A29, B25, B26, B29, C18, D24, D30, E9, E13, E14, E15, F37, G43)
- Razmišljanje o primerih (A30, A31, C19, E10, E12, E16)
- Adrenalin (A35, F39)
- Težko umirjanje (A36)
- Hiperaktivnost (A37, F41)
- Napetost (A38, F49)
- Popuščanje adrenalina (A39)
- Nihanje razpoloženja (A42)
- Pojav vseh simptomov hkrati (A52)
- Simptomi stiske na telesni ravni (A53)
- Stres (B24, D25)
- Izčrpanost (B27)
- Brez energije (B28)

- Slabe misli (B30)
- Čustvena ranljivost (B36)
- Znaki sekundarne travmatizacije (B40)
- Kontrola simptomov (C17)
- Delovanje podzavesti (C20)
- Sanje (D23)
- Utrujenost in pozaba (D26)
- Časovna dezorientacija (D27, D28, D29)
- Razdražljivost (D31)
- Raztresenost (D33)
- Opaženi simptomi sekundarne travmatizacije (E8)
- Razmišljanje in nespečnost pred obravnavo (E11)
- Hipersenzibilnost (F38)
- Povišan kortizol (F40)
- Zaznala simptome (G32)
- Izgorelost (G33)
- Anksioznost (G34)
- Telesni odzivi (G35, G37, G40)
- Tresenje telesa (G36, G41, G42)
- Bolezni (G38)
- Izpuščaji (G39)
- Odziv telesa po več letih dela (G48)

#### **5.1 Simptomi, zaznani pri kolegicah**

- Rakava obolenja (A54)
- Depresija (A55, B34)
- Psihična izčrpanost (A56)
- Odsotnost sodelavke zaradi izgorelosti (B31, B32)
- Anksioznost (B33, B35)
- Utrujenost (C23)
- Podobni simptomi pri kolegicah (D32)
- Izgorelost (D34)
- Bolezen (D35, E21)
- Zaznala simptome pri kolegicah (E17, E19, E20, G44)
- Stiske kolegic (F30)
- Simptomi, pogojeni z delovnimi izkušnjami (G45, G46)
- Jok (G47)
- Drugačen odziv od manj izkušenih sodelavk (G49)

### **6. Izkušnja s sekundarno travmatizacijo**

- Posledice primera (A50)
- Izpostavljenost travmatičnim dogodkom (B7)
- Vpliv področja na izpostavljenost travmatičnim dogodkom (B17)
- Zakasnelo zavedanje sekundarne travmatizacije (B22)
- Vpliv primerov na strokovne delavke (B39)
- Izpostavljenost zaradi delovnega področja (B86)
- Trenutki, ko se te situacija dotakne (B21)
- Izkušnja soočanja s travmatičnimi izkušnjami lastnih otrok (C43)
- Izkušnja s sekundarno travmatizacijo (F12)
- Čas za predelavo (F13)
- Vsakodnevno soočanje s stresnimi situacijami (G118)

#### **6.1 Izkušnja sodelavk s sekundarno travmatizacijo**

- Izkušnja sodelavke na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov (E18)

## **SKRB ZASE**

### **1. Znanja o skrbi zase**

- Znanja o skrbi zase (A11)

## **2. Izobraževanja o skrbi zase**

- Dobrodošlost izobraževanj (A23)
- Spoznavanje samega sebe skozi izobraževanja (A24)
- Učenje reševanja osebnih stisk (A25)

## **3. Osebna skrb zase**

- Skrb zase izven službe (A26)
- Sporočilo okolice o skrbi zase (A57)
- Preusmerjanje energije (A61)
- Branje (A62)
- Joga (A63)
- Kvaliteten dopust (A64)
- Ohranjanje profesionalne meje z uporabniki (A65)
- Moč posameznika (A118)
- Prepoznavanje osebnih mej (A119)
- Delo na sebi (A122, F29)
- Delo na sebi preko prakse (A123)
- Sprememba pogleda (A124)
- Samostojna angažiranost za skrb zase (B93, B95, B101)
- Skrb zase na prvem mestu (B109)
- Samozaščita (B110)
- Emocionalna distanca (B111)
- Varen prostor zase (B112)
- Želja poglobiti znanje (B119)
- Meja med delom in osebnim življenjem (B131)
- Premalo časa za skrb zase (D85)
- Naučeno reguliranje (D88, D89)
- Osebno reševanje stvari (F16, F26)
- Osebno naslavljanje tem (F119)
- Osebno financiranje terapije (G77, G83)
- Mesečna terapija (G82)

## **4. Skrb organizacije za zaposlene**

- Supervizije (A27, A117, B121, C73, D97, E65, F124)
- Intervizije (A28)
- Izobraževanja (A114, B126, B129, D102)
- Mesečne supervizije (A115, B122, B123, D98, G112)
- Organizacija skrbi za zaposlene (B113)
- Zagotovljena izobraževanja (B115, B117)
- Angažiranost Skupnosti centrov za socialno delo (B116, C79)
- Pogovor o izkušnjah na supervizijah (B124)
- Pozitivni vplivi supervizije (B125)
- Oblikovanje strategij na izobraževanjih (B130)
- Odgovornost delodajalca za skrb za zaposlene (B136)
- CSD Primorsko-Notranjska nima veliko ukrepov za skrb za dobro počutje zaposlenih (C66, C68, F120, F122, G111, G117)
- Podpora med zaposlenimi na enoti (C67, C69, C72, D91, D92, D93, D94, D95, E62, E63, G113)
- Podpora pomočnice direktorice (C70)
- Letna promocija duševnega zdravja na delovnem mestu (C71)
- Možnost psihoterapije v akutnih primerih (C74)
- Skupinske supervizije (D99)
- Pomen supervizije (D1000, D101, E67)
- Organizacija dobro poskrbi za zaposlene (E56, E57, E58)
- Podpora vodje (E60, E61)
- Podpora v timu (E64)
- Redna udeležba na supervizijah (E66)
- Sodelovanje med sodelavkami (E69)
- Izkušnja z individualno supervizijo (E70, G114, G116)
- Občutek, da bo dobila potrebno pomoč (E71)
- Pomen podpore pri delu (F24)

- Podpora pri prejšnjem delovnem mestu (F25)
- Individualna supervizija (F27, F125, G62)
- Brez podpore (G4)
- Pomoč med sodelavci (G122)

#### **4.1. Pomanjkljivosti pri skrbi zase na ravni organizacije**

- Potreba po takojšnji pomoči (A116)
- Vključitev koordinatorja za nasilje (A125)
- Premajhen proračun za izobraževanja (A127)
- Finančne omejitve (B118, B127, D104, G141)
- Organiziranje udeležbe na izobraževanjih (B128, D103)
- Plačljiva individualna supervizija (B133)
- Potrebna rezerva v kriznih situacijah (B134)
- Odločitev direktorice o psihoterapiji v akutnih primerih (C75)
- Neizkoriščenost psihoterapije v akutnih primerih (C76)
- Premalo možnosti za skrb zase s strani vodstva (D96)
- Nezmožnost nudenja podpore (F44, F45)
- Občutek, da podpora ni pomembna (F112, F121)
- Večletno opozarjanje na preobremenjenost (G5)
- Potreba po razbremenitvi (G6)
- Pomanjkanje podpore (G21, G29, G121)
- Supervizija (G22)
- Sekundarna travmatizacija ni tema na superviziji (G31)
- Mesečna supervizija ni dovolj (G81)
- Brez redne individualne supervizije (G115)
- Iskanje pomoči izven delovnega časa (G125)
- Veliko zamenjav strokovnih delavk na področju varstva in zaščite otrok ter mladostnikov (G127)
- Usklajevanje izobraževanj s službo (G142)

#### **4.2. Predlogi za izboljšanje skrbi zase na ravni organizacije**

- Več izobraževanj (A126)
- Individualna supervizija (A128, B132, D105)
- Sprotno razreševanje stiske (A129)
- Možnost izboljšav (B114)
- Možnost udeležbe na delavnicah (B120)
- Odgovornost organizacije za financiranje (B135)
- Konzultacije z vodstvom (B137)
- Pogovor z nadrejenim (B138)
- Redne refleksije (B139)
- Uvid nadrejenih v občutek zaposlenih (B141)
- Občutek biti slišan (B142)
- Informiranje o sekundarni travmi (C77)
- Tedenske ali mesečne vsebine za boljše počutje na delovnem mestu (C80)
- Debatni krožki (C81)
- Delavnice (C82)
- Terapija kot del poklica (D106, D107, G75, G78, G80, G123, G126)
- Bolj pogoste supervizije (D108)
- Zmožnosti za izboljšave (R59)
- Brez predlogov za izboljšave (E72, E73)
- Vpliv delovnih izkušenj na vodilnem položaju na predloge za izboljšave (E74)
- Senzibilizacija travme strokovnih delavk (F47)
- Izobraževanja za vodje (F123, F126)
- Nujna podpora v kompleksnih situacijah (F127)
- Velik pomen terapije (G76)
- Mesečne individualne supervizije (G119)
- Travme, o katerih nihče ne govori (G120)
- Terapija za strokovne delavke na težjih področjih (G124)
- Večja podpora zaposlenih

#### **4.3 Pričakovanja zaposlenih**

- Pričakovanje podpore od vodstva (F43, F46)